

Załącznik nr 2 do uchwały nr XVIII.184.16
Rady Miasta Ełku z dnia 26 kwietnia 2016 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**DLA PROJEKTU
PROGRAMU REWITALIZACJI EŁKU NA LATA 2016-2023**

Zlecniodawca:
Gmina Miasto Ełk
ul. Marsz J. Piłsudskiego 4
19-300 Ełk

Wykonawca:

EKOTON Sp. z o.o.

siedziba: ul. Ciepła 12/4 ; 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U,
15 - 464 Białystok
tel./fax. (85) 744-67-95

Zespół autorów:
dr Grzegorz Chocian
mgr inż. Beata Gładkowska - Chocian
mgr inż. Agnieszka Łuniewska

Ełk, kwiecień 2016 r.

SPIS TRESCI

1. WPROWADZENIE	4
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	6
3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	50
4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	53
5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.....	60
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	60
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	61
8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	81
9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBÓW, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU.....	84
10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA.....	87
11. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	104
12. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	107
13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	109
14. SPIS TABEL	111
15. SPIS RYSUNKÓW	111
16. SPIS LITERATURY	111
17. ZASOBY INTRNETOWE	113

1. WPROWADZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 została opracowana na zlecenie Gminy Miasta Ełk przez firmę EKOTON Sp. z o. o. z Białegostoku.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze w sprawie oceny oddziaływania na środowisko polityk, planów, programów i strategii, i jest to tzw. "Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko". Podstawą prawną sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013.1235 ze zm.) (ustawa OOS). Artykuły 46 i 47 ww. ustawy nakładają obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych opracowywanych przez organy administracji i precyzują okoliczności, w których sporządzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane.

Celem opracowania niniejszej *Prognozy* sporządzonej na potrzeby przeprowadzania postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania jest analiza potencjalnych znaczących oddziaływań realizacji założeń Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 na środowisko.

Zarówno *Prognoza* jak i *projekt Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023* (Program) swoim horyzontem czasowym sięgają do roku 2023.

Gmina Miasto Ełk wystąpiła do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie, Wydział Spraw Terenowych w Ełku oraz Warmińsko - Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o ustalenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi na pismo Prezydenta Ełku, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, Wydział Spraw Terenowych w Ełku oraz Warmińsko - Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po wnikliwym przeanalizowaniu wniosku oraz po zapoznaniu się z projektem dokumentu, uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W opinii obu powyższych organów zakres sporządzanej Prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2, art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Wobec powyższego niniejsza *Prognoza*:

▪ **zawiera:**

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,

d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

▪ **określa, analizuje i ocenia:**

a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

▪ **przedstawia:**

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko są opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem. Ponadto w przedmiotowej prognozie uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Przedmiotowa *Prognoza* odpowiada swoim zakresem wymaganiom określonym przez Warmińsko - Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w uzgodnieniu nr ZNS. 9082.2.134.2015.KM z dnia 20.10.2015 r. oraz Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Olsztynie WSTŁ.411.32.2015.AMK z dnia 09.10.2015 r.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 stanowi aktualizację Programu Rewitalizacji Ełku do roku 2016 to kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranych obszarach miasta, bezpośrednio powiązanych z rozwojem gospodarczym i społecznym. Program Rewitalizacji Ełku do roku 2016 został opracowany na podstawie prac Komisji ds. Rewitalizacji Miasta Ełk, a następnie przyjęty, wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko, przez Radę Miasta Ełku uchwałą nr LIII/493/10 z dn. 25 maja 2010 r. W Programie wytypowano 7 obszarów rewitalizacji, których granice zostały wyznaczone w 2009 r. w oparciu o wytyczne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego dot. rewitalizacji w ramach RPO Warmia i Mazury 2007-2013. Jednak zgodnie z obowiązującym obecnie podejściem do zagadnienia rewitalizacji, określonym przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, podjęto prace nad aktualizacją Programu i dostosowaniem go do wymogów określonych w Wytycznych. W efekcie przeprowadzonych działań, opartych na szerokich konsultacjach społecznych, powstał Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023.

Przygotowana została nowa diagnoza całego Miasta w oparciu o podziały urbanistyczne bazujące na utrwalonych związkach przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych. Diagnoza zawiera szczegółową analizę problemów społecznych oraz gospodarczych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych. Na jej podstawie zostały wyznaczone obszary zdegradowane, a spośród nich nowy obszar rewitalizacji obejmujący (zgodnie z wytycznymi) nie więcej niż 20% powierzchni Ełku i zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców.

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 jest kontynuacją działań rewitalizacyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji Ełku do roku 2016, w szczególności w ramach polityki spójności 2007-2013. W zaktualizowanej wersji Programu zidentyfikowano działania mające na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Zaplanowane działania rewitalizacyjne są skoncentrowane lokalnie i zaplanowane z aktywnym udziałem społeczności lokalnych. Program łączy inicjatywy społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe związane z danym obszarem i jego otoczeniem. Działania są zaplanowane kompleksowo i wzajemnie ze sobą powiązane.

Jednym z instrumentów realizacji zaplanowanych działań są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, poprzez które będą realizowane kompleksowe przedsięwzięcia łączące projekty społeczne z inwestycjami. Wszystkie projekty ujęte w Programie zostały podzielone, ze względu na istotność dla realizacji założonych celów, na główne i uzupełniające. Sporządzono dla nich również plan finansowy.

Bardzo istotnym elementem w procesie aktualizacji Programu była partycypacja społeczna. Na każdym etapie Program konsultowany był z szerokim gronem potencjalnych beneficjentów i odbiorców, w szczególności ze społecznością terenów wyznaczonych do rewitalizacji i organizacjami pozarządowymi. Partycypacja publiczna będzie wpisana w proces rewitalizacji również przy wdrażaniu, monitorowaniu i aktualizacji Programu.

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 powstał z wykorzystaniem wsparcia eksperckiego ze strony Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w ramach projektu „Modelowa rewitalizacja miasta”. Poprzez udział w projekcie zespół opracowujący Program oraz członkowie grupy roboczej ds. rewitalizacji wzięli udział w cyklu szkoleń z zakresu m.in. wyznaczania obszarów rewitalizacji i przygotowywania programu rewitalizacji wraz z jego

poszczególnymi elementami (diagnoza, wyznaczanie projektów, finansowanie, wdrażanie i monitoring, partycypacja społeczna). Ponadto Program był na bieżąco konsultowany z ekspertem ds. rewitalizacji, wyznaczonym przez Ministerstwo.

Rewitalizacja stanowi jeden z pięciu terytorialnych obszarów strategicznej interwencji wskazanych w Umowie Partnerstwa (dokument określający kierunki interwencji funduszy unijnych w latach 2014-2020). Umowa Partnerstwa stanowi, że wyzwaniem dla Polski pozostaje zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji, tj. zintegrowanego i kompleksowego, przygotowanego i przeprowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej, przeciwdziałania procesom degradacji związanym m.in. z postępującą degradacją tkanki miejskiej (w tym mieszkaniowej), erozją stosunków społecznych, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje, depopulacja), przestrzennymi (suburbanizacja), infrastrukturalnymi (transport, efektywność energetyczna) oraz środowiskowymi (zanieczyszczenia środowiska).

Wg wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych *rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej ect.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością¹.*

Zgodnie z ww. wytycznymi Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 to inicjowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 został opracowany w celu zidentyfikowania potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanych obszarów znajdujących się na terenie miasta Ełku, wyznaczenia kierunków i zaplanowania całościowych przedsięwzięć (integrujących działania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne itp.), które w rezultacie mają skutkować wyprowadzeniem poszczególnych obszarów ze stanu kryzysowego i włączeniem w procesy rozwojowe. Rewitalizacja traktowana jest jako proces, od którego zależy rozwój Ełku i poprawa jakości życia mieszkańców. Będzie służyła podniesieniu atrakcyjności poszczególnych obszarów (i całego miasta) dla obecnych oraz potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców, zwiększeniu komfortu życia oraz polepszeniu kapitału społecznego. Zaplanowane działania rewitalizacyjne są skoncentrowane lokalnie i zaplanowane z aktywnym udziałem społeczności lokalnych.

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 jest kontynuacją działań rewitalizacyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji Ełku do roku 2016, w szczególności w ramach polityki spójności 2007-2013. Wytworzona i zmodernizowana w latach 2007-2013 infrastruktura, jak również nowe inwestycje, w możliwie największym stopniu będą służyły rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych. Wykorzystane zostaną również

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 3 lipca 2015 r.

wnioski i doświadczenia z dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji w Mieście Ełk w celu efektywnej realizacji zaplanowanych działań i wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

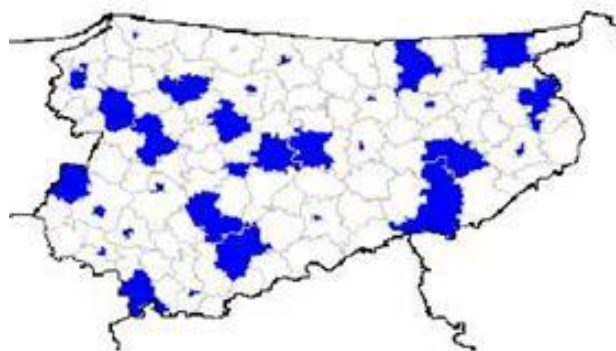
Konieczność restrukturyzacji i rewitalizacji Ełku została wskazana w kluczowych dokumentach strategicznych na poziomie kraju i regionu. **W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) Ełk został określony jako miasto, w którym występuje szczególna kumulacja problemów społeczno-gospodarczych.** Wg KPZK 2030 działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych powinny mieć na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru miasta, przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej/inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.

W Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 dla Ełku została przypisana rola ośrodka subregionalnego stanowiącego centrum wschodniej części regionu, który będzie integrować ją w ramach inicjatywy EGO. Miasto jako silny ośrodek gospodarczy, kulturalny oraz edukacyjny powinno być wyposażone w infrastrukturę miejską o wysokim standardzie. W celu podniesienia konkurencyjności gospodarczej wspierane będą branże wykorzystujące nowoczesne i innowacyjne technologie. Ełk ma wykorzystywać swoje położenie dla rozwoju międzynarodowych kontaktów z Litwą, Obwodem Kaliningradzkim FR i Białorusią. W strategii wojewódzkiej wyróżniono Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które odzwierciedlają potencjał i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym i które będą przedmiotem zainteresowania strategii. Ełk zaliczany jest do 5 z 9 OSI, w tym do OSI - **Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji.** Oczekiwane efekty interwencji w tym obszarze to:

- wzrost kapitału społecznego,
- podniesienie jakości edukacji,
- wzrost przedsiębiorczości,
- rewitalizacja miast,
- wzrost jakości życia,
- wzrost współpracy międzygminnej,
- poprawa połączeń komunikacyjnych z otoczeniem (rynki pracy),
- specjalizacja miast i miasteczek i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Rysunek 1. OSI - Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji w województwie warmińsko mazurskim

Źródło: *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.*

Działania rewitalizacyjne na terenie miasta Ełk są mocno zaakcentowane w **Strategii Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020**. Wpisane są do każdego z 4 celów strategicznych i obejmują kwestie związane ze wzrostem zatrudnienia, zagospodarowaniem terenów m.in. w celu rozwoju turystyki, rozwojem edukacji na każdym etapie kształcenia, zapewnieniem odpowiedniej pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, wspieraniem rodzin, rozwijaniem inicjatyw mieszkańców, poprawą bezpieczeństwa, modernizacją budynków publicznych i mieszkalnych, poprawą infrastruktury miejskiej i odpowiednim zagospodarowaniem przestrzeni publicznych, polepszaniem stanu środowiska naturalnego.

Ważne znaczenie rewitalizacji w procesie rozwoju miasta znalazło również odzwierciedlenie w **Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025** (Strategia ZIT), w której 1 z 6 obszarów wsparcia są obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji. Rewitalizacja na tych obszarach będzie realizowana głównie w ramach następujących celów strategicznych: *Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę oraz Wzrost aktywności społecznej*. Strategia zawiera również komponent Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), w ramach którego zaplanowano do realizacji szereg typów przedsięwzięć rewitalizacyjnych i przewidziano na ich realizację środki UE w wysokości 8,16 mln euro z RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014 - 2020 i niemal 1 mln euro z budżetu państwa.

Na obszarze miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Ełk (MOF Ełk), w skład którego wchodzi Miasto Ełk i Gmina Ełk, głównym problemem jest bezrobocie. To z kolei przekłada się na systematyczny wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Brak zatrudnienia nie pozwala wielu rodzinom i osobom zaspokoić potrzeb niezbędnych do ich samodzielnej egzystencji. Jest też przyczyną powstawania dysfunkcji w rodzinach, degradacji społecznej środowisk rodzinnych. Szczególną grupę osób narażonych na wykluczenie społeczne stanowią dzieci i młodzież, które w wyniku degradacji rodziny lub z innych przyczyn zagrożone są różnego rodzaju patologiami, wśród których na głównym miejscu występują alkoholizm i narkomania. Należy więc podjąć kompleksowe działania (z zastosowaniem różnych metod aktywnej integracji) zmierzające do podniesienia aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem. Trzeba również dążyć do ułatwienia dzieciom, osobom wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej i socjalnych, umożliwiających integrację społeczną oraz aktywizację społeczno-zawodową.

W mieście Ełk strefą wymagającą najpilniejszych działań rewitalizacyjnych jest centrum. **Śródmieście Ełku** to obszar wielofunkcyjny, spełniający istotne funkcje w życiu społecznym, kulturalnym, administracyjnym i gospodarczym miasta. Obserwuje się tu duże natężenie problemów społecznych oraz zagrożenia bezpieczeństwa. Cechą charakterystyczną jest występowanie budynków z początku XX wieku (z których znaczny odsetek to zabytki) uzupełnione osiedlami blokowymi. Wymagają one pilnej ingerencji w celu poprawienia warunków życia codziennego, nadaniu tym budynkom nowych funkcji społecznych i gospodarczych oraz poprawy atrakcyjności wizerunku miasta.

Na terenach wiejskich MOF Ełk rewitalizacji wymagają głównie tereny po Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Obszary te cechują się zazwyczaj wysokim bezrobociem i niską aktywnością zawodową mieszkańców. Występuje na nich zabudowa wielorodzinna z wielkiej płyty. Dziedzictwo PGR-ów oddziałuje na wszystkich mieszkańców, pogłębiając niełatwą sytuację najbardziej wrażliwych na wykluczenie grup społecznych. W tym kontekście ważna jest rewitalizacja centrów wsi, które pełnią funkcje gospodarcze, społeczne i kulturalne dla lokalnych społeczności. Rewitalizacja centrów zwiększy atrakcyjność miejscowości na terenach wiejskich, wzmocni rolę centrów jako miejsca spotkań i rekreacji przyczyniając się do wzmocnienia tożsamości i integralności wsi.

Ponadto samorządy MOF Ełk będą chciały ożywić i zagospodarować tereny przy rzekach i jeziorach, aby włączyć je w procesy rozwojowe (rozwój turystyki i usług sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców). Planuje się zagospodarowanie przestrzeni publicznych poprzez budowę szlaków spacerowych, placów, skwerów, ścieżek rowerowych, parkingów, małej infrastruktury społecznej oraz zagospodarowanie budynków pod cele społeczne.

Z uwagi na to, że planowane do rewitalizacji obszary są siedzibą wielu organizacji i instytucji społecznych, stanowią swoiste centrum życia gospodarczego, administracyjnego i kulturalnego oraz skupiają znaczny odsetek ludności, z efektów wsparcia korzystać będą wszyscy mieszkańcy MOF Ełk.

Głównym źródłem zewnętrznego finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w MOF Ełk będą ZIT. Inwestycje infrastrukturalne w ramach ZIT będą dotyczyły wspierania instytucji kultury, zrównoważonej mobilności mieszkańców oraz infrastruktury drogowej, poprawy i modernizacji przestrzeni publicznych i infrastruktury społecznej. Projekty infrastrukturalne z priorytetu inwestycyjnego 9b (EFRR) będą powiązane z działaniami finansowanymi z EFS w ramach priorytetów inwestycyjnych 9i oraz 9iv. Uzupelnieniem ZIT będą środki z RPO Warmia i Mazury 2014-2020 w trybie konkursowym na realizację projektów komplementarnych do ZIT.

Środki ZIT na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych na terenach wiejskich będą również uzupełniane wsparciem z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Priorytet *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich* przewiduje możliwość realizacji szeregu różnych operacji, w tym m.in.:

- budowę i modernizację dróg,
- ochronę zabytków i budownictwa tradycyjnego,
- inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne,
- kształtowanie przestrzeni publicznej.

Dodatkowo w ramach PROW będzie istniała możliwość wspierania rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich poprzez inicjatywę LEADER. LEADER to rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS), wdrażany za pomocą Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR). LSR to oddolnie tworzony

w partnerstwie trzech sektorów dokument strategiczny dotyczący danego, spójnego obszaru. Ukierunkowanie wsparcia będzie zależać od diagnozy obszaru, lokalnych potrzeb i priorytetów, wskazanych przez ww. partnerstwo. Wspierane będą mogły być operacje mające na celu m.in. wzmocnienie kapitału społecznego, rozwój przedsiębiorczości, podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR, zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, rozwój infrastruktury drogowej. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu będzie realizowane m.in. poprzez obowiązkowe wskazanie w LSR grup defaworyzowanych, które uzyskają wsparcie w ramach LSR wraz z opisem stosowanego podejścia.

Wizja Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 jest następująca:

Śródmieście Ełku miejscem zamieszkania ludzi aktywnych, przedsiębiorczych, wykorzystujących dziedzictwo historyczne i uwarunkowania przyrodnicze dla rozwoju inicjatyw społecznych w zakresie kultury, turystyki, sportu i rekreacji oraz biznesu. To obszar o najwyższej jakości otwartych, estetycznych, zielonych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, ze zmodernizowaną zabudową i podwórkami. Wiodącą rolę w kształtowaniu postaw społecznych odgrywa Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej, które prowadzi aktywną i skuteczną pracę z mieszkańcami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i wykluczonymi społecznie oraz wspiera wprowadzanie na rynek przedsiębiorstw społecznych.

Celem głównym

rewitalizacji Śródmieścia Ełku jest zaktywizowanie społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne obszaru zagrożonego marginalizacją i silniejsze włączenie go w procesy rozwojowe

Cel 1.
Zwiększenie zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości.

Cel 2.
Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych.

Cel 3.
Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.

Cel 4.
Podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych.

Cel 5. Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego.

Cel 6.
Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Zwiększenie efektywności energetycznej .

Tabela 1. Cele oraz kierunki działań określone w Programie Rewitalizacji Etku na lata 2016-2023

Cele szczegółowe	Kierunki działań
<p>Cel 1 - Zwiększenie zatrudnienia i przedsiębiorczości</p>	<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale pozostających bez pracy, – pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego, – wspieranie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, – wspieranie przedsiębiorczości społecznej, – kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży, – dostosowanie szkół i placówek kształcenia zawodowego i technicznego do nowoczesnych metod nauczania, – wzmacnianie współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami
<p>Cel 2 - Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – stworzenie i rozwój oferty Etckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej, – aktywizacja i integracja osób oraz rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie, – przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczenie ich negatywnych skutków, – przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, – zwiększanie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego, tworzenie warunków dla inicjatyw społecznych oraz powstawania i rozwoju lokalnych społeczności, – wspieranie postaw obywatelskich, – rozwój aktywności organizacji pozarządowych, – rozwój partycypacji społecznej i wolontariatu

Cel strategiczny	Kierunki działań
<p>Cel 3 - Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie warunków infrastrukturalnych dla rozwoju systemu wsparcia dla dzieci i młodzieży, rodzin, seniorów i osób niepełnosprawnych, - poprawa warunków infrastrukturalnych i wyposażenia w instytucjach świadczących usługi społeczne, - stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia, - rozwój usług oferowanych przez podmioty świadczące usługi społeczne, - dostosowanie zasobów kadrowych do obowiązujących norm i podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji świadczących usługi społeczne, - podnoszenie świadomości społecznej w zakresie radzenia sobie z trudnościami i problemami społecznymi, - profilaktyka zdrowotna w zakresie chorób cywilizacyjnych, - poprawa infrastruktury ochrony zdrowia, - stworzenie warunków do rozwoju poradnictwa specjalistycznego w jak największej liczbie specjalności medycznych
<p>Cel 4 - Podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i zagospodarowanie podwórek jako narzędzie aktywizacji i integracji mieszkańców, - zagospodarowanie/rozwój przestrzeni publicznych pod cele społeczne, - nadawanie i przywracanie funkcji społecznych i gospodarczych zdegradowanym obszarom, - budowa i przebudowa dróg
<p>Cel 5 - Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie pustych lub zdegradowanych przestrzeni nad Jeziorem Etckim i rzeką Etka na cele turystyczne i sportowo-rekreacyjne, - ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów zabytkowych, - dostosowanie instytucji kultury (infrastruktura i oferta) do nowoczesnej działalności kulturalnej, - stworzenie i promocja produktów turystycznych

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel 6 - Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Zwiększenie efektywności energetycznej.	<ul style="list-style-type: none"> - kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, - kompleksowa modernizacja (w tym energetyczna) budynków wielorodzinnych, - wprowadzenie inteligentnych systemów zarządzania energią, - modernizacja oświetlenia ulicznego, - edukacja w zakresie efektywności energetycznej

Źródło: Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023

Realizacja celów zawartych w *Programie Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023* pokrywa się również z założeniami przyjętymi w innych dokumentach strategicznych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, biorąc przy tym pod uwagę zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju.

Najważniejsze powiązania tematyczne z założeniami i wymaganiami innych dokumentów strategicznych szczebla międzynarodowego, krajowego i wojewódzkiego przedstawiono poniżej.

MIĘDZYNARODOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

- **Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**

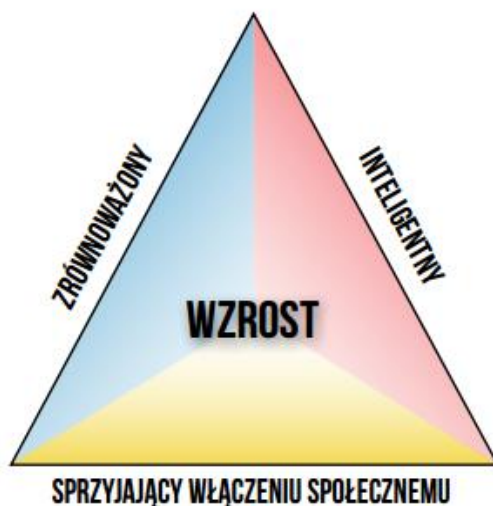
Strategia „Europa 2020” jest długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Dokument ten został zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 oraz zastąpił realizowaną od 2000 r. Strategię Lizbońską.

Strategia „Europa 2020” jest to wizja społeczna gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku. Ma służyć przemianie Unii Europejskiej w zrównoważoną oraz inteligentną gospodarkę, o wysokich wskaźnikach zatrudnienia i większej spójności społecznej. Dotyczy kluczowych wyzwań stojących przed społeczeństwem europejskim, także w czasie kryzysu i transformacji.

Strategia „Europa 2020” opiera się na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się obszarach priorytetowych:

- rozwój inteligentny (ang. smart growth) - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony (ang. sustainable growth) - wspieranie efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej gospodarki;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. inclusive growth) - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Rysunek 2. Obszary priorytetowe Strategii „Europa 2020”

Źródło: www.stat.gov.pl

W ramach powyższej strategii założono 5 celów na poziomie Wspólnoty Europejskiej :

- (1) 75% wskaźnik zatrudnienia dla grupy wiekowej 20-64,
- (2) 3% produktu krajowego brutto przeznaczanego na badanie i rozwój,
- (3) 20/20/20 w zakresie klimatu i energetyki (zmniejszenie emisji CO₂ o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%),
- (4) obniżenie udziału młodzieży kończącej wcześniej edukację poniżej 10% oraz osiągnięcie minimum 40% udziału młodzieży w odpowiednich rocznikach kohorty wiekowej 30-34 kończącej edukację na poziomie wyższym,
- (5) zmniejszenie liczby osób pozostających w Unii Europejskiej w strefie ubóstwa o 20 milionów, klasyfikowanych w taki sposób w ramach poszczególnych państw członkowskich.

Regiony, które osiągną powyższe cele, mogą liczyć na priorytet w finansowaniu.

▪ **DYREKTYWA 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Z DNIA 23 PAŹDZIERNIKA 2000 R. USTANAWIAJĄCEJ RAMY WSPÓLNOTOWEGO DZIAŁANIA W DZIEDZINIE POLITYKI WODNEJ (DZ. U. UE L Z DNIA 22 GRUDNIA 2000 R.) TZW. RAMOWA DYREKTYWA WODNA**

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej jest wynikiem wieloletnich prac Wspólnot Europejskich zmierzających do lepszej ochrony wód poprzez wprowadzenie wspólnej europejskiej polityki wodnej, opartej na przejrzystych, efektywnych i spójnych ramach legislacyjnych. Zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju. Celem niniejszej dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródłądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- a. zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych oraz, w odniesieniu do ich potrzeb wodnych,

ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych;

- b. promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- c. dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych;
- d. zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczeniu;
- e. przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz, a przez to przyczyniają się do:
  - zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód,
  - znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
  - ochrony wód terytorialnych i morskich, oraz

osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego, poprzez wspólnotowe działanie na mocy art. 16 ust. 3, celem zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, z ostatecznym celem osiągnięcia w środowisku morskim stężeń bliskich wartościom tła dla substancji występujących naturalnie i bliskich zeru dla syntetycznych substancji wytworzonych przez człowieka.

▪ **PAKIET KLIMATYCZNO - ENERGETYCZNY (PRZYJĘTY PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ W GRUDNIU 2008 ROKU)**

W dniu 23 stycznia 2008 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dokumentów, głównie legislacyjnych, określanych, jak tzw. pakiet energetyczno-klimatyczny. Dokumenty te mają na celu realizację przyjętych przez Radę Europejską w 2007 r. założeń dotyczących przeciwdziałania zmianom klimatycznym, stanowiących, że do 2020 r. Unia Europejska:

- 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych (z opcją 30% redukcji, o ile w tym zakresie zostaną zawarte stosowne porozumienia międzynarodowe) w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.;
- o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii;
- o 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz na rok 2020,
- zwiększy udział biopaliw w ogólnej konsumpcji paliw transportowych co najmniej do 10%.

Po prawie rocznych pracach, w grudniu 2008 r. osiągnięto porozumienie pomiędzy Parlamentem Europejskim i Radą UE - Pakiet energetyczno-

klimatyczny został przyjęty, a publikacja jego poszczególnych elementów w Dzienniku Urzędowym UE nastąpiła w dniu 5 czerwca 2009 r.

Wśród decyzji najważniejszych dla Polski można wskazać:

- pracujące w Polsce instalacje będą mogły w okresie 2013-2019 skorzystać z tzw. okresu przejściowego w odniesieniu do proponowanego obowiązku zakupu całości uprawnień na aukcjach,
- instalacje działające na rynku na dzień 31.12.2008 r. będą nabywały na aukcjach jedynie część uprawnień. Przykładowo, w roku 2013 instalacje zobowiązane będą do zakupu 30% uprawnień na aukcjach (wartość odniesiona do ich średnio-rocznych zweryfikowanych emisji w latach 2005-2007). Tempo redukcji ilości darmowych uprawnień w kolejnych latach jest w gestii Polski natomiast ilość ta będzie maleć do roku 2019.
- darmowe uprawnienia będą mogły również pozyskać instalacje, które w wymienionym powyżej terminie fizycznie rozpoczęły działania inwestycyjne na potrzeby produkcji energii elektrycznej. Docelowo, w roku 2020 instalacje będą nabywać na aukcjach 100% uprawnień. W roku 2018 Polska może złożyć do Komisji Europejskiej wniosek o przedłużenie okresu przejściowego wraz z uzasadnieniem. Komisja może wniosek przyjąć bądź odrzucić.
- w okresie przejściowym Polska będzie miała możliwość zastosowania systemu wskaźników emisyjnych zależnych od wykorzystywanego paliwa (węgiel, gaz) w celu określenia ilości darmowych uprawnień do emisji. Wskaźniki te będą odzwierciedleniem najbardziej efektywnych środowiskowo instalacji w UE.

ponadto, w latach 2013-2016 Polska będzie mogła wykorzystać przychody ze sprzedaży uprawnień na budowę wysoce efektywnych elektrowni. Możliwe będzie także dofinansowanie przez Państwa członkowskie do 15 proc. kosztów inwestycji dla nowych instalacji przystosowanych do wychwytu i składowania CO₂, których poziom efektywności przekracza poziomy zawarte w załączniku I decyzji KE z dnia 21 grudnia 2006 r. (2007/74/WE).

KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

▪ Krajowa Polityka Miejska 2023

Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych,
2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji zwarte i zrównoważone,
3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich,
4. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia,
5. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmocnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.

- „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju” Wyznacza jedenaście celów jakimi są:

- (1) wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji;
- (2) zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym;
- (3) poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- (4) wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;
- (5) stworzenie Polski Cyfrowej;
- (6) rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”;
- (7) zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- (8) wzmocnienie mechanizmów terytorialnych równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;
- (9) zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego;
- (10) stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- (11) wzrost społecznego kapitału rozwoju. Dla każdego z tych celów określono szczegółowe kierunki interwencji.

Celem głównym w horyzoncie czasowym roku 2030 jest poprawa jakości życia Polaków mierzona z jednej strony zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu produktu krajowego brutto w Polsce, a z drugiej strony zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. Wymaga to przesunięcia wydatków publicznych w kierunku wydatków prorozwojowych. Rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki; równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.

Przyjęty w tym dokumencie model rozwoju opiera się o zasadę solidarności pokoleniowej, terytorialnej oraz innowacyjnej (solidarność zasady wyrównywania szans i konkurencyjności w celu innowacyjności).

W dokumencie tym podkreślono znaczenie dobrej dostępności do ośrodków wojewódzkich, ale pominięto całkowicie rolę ośrodków subregionalnych. Wskazano na potrzebę szczególnego uwzględnienia w decyzjach rozwojowych Polski Wschodniej.

▪ **Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016**

Określa cele i priorytety ekologiczne, poprzez które wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowiska naturalnemu. Według PEP najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe lata, to m.in.:

- Uporządkowanie gospodarki odpadami, w tym zamknięcie składowisk odpadów nie spełniających wymogów UE,
  - Wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień,
  - Wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,
  - Wspieranie platform technologicznych i ekoinnovazioneści w ochronie środowiska,
  - Przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
  - Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
  - Ochrona atmosfery (w tym realizacja założeń dyrektywy unijnej CAFÉ, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów),
  - Ochrona wód (w tym redukcja o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych),
  - Modernizacja systemu energetycznego,
  - Ochrona przed hałasem (w tym sporządzanie map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem),
  - Działania związane z nadzorem nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek.
-
- **II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku)**

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju, uzupełniona szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, które znalazły zastosowanie w rozwiniętych demokracjach. *Strategia* stanowi realizację poniższych zasad *Polityki ekologicznej państwa* w skali Ośrodka Subregionu Etk, które odzwierciedlają tendencje europejskiej polityki ekologicznej:

- Zasada przezorności,
- Zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- Zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- Zasada regionalizacji,
- Zasada uspołecznienia,
- Zasada "zanieczyszczający płaci",
- Zasada prewencji,
- Zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),

- Zasada subsydiarności,
- Zasada klauzul,
- Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

▪ **Strategia Rozwoju Kraju 2020**

Została przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. Jest to główna strategia rozwojowa o średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, aby wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych). Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest oparta na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne:

- Sprawne i efektywne państwo,
- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna.

Głównym celem Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej lecz integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.

▪ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie**

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) została przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 roku. Jest to kompleksowy dokument strategiczny określający cele i sposób prowadzenia polityki rozwoju kraju w ujęciu regionalnym (wojewódzkim). Strategia wyznacza cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze terytorialnym, określa rolę regionów w tym procesie oraz nakreśla zasady koordynacji działań rozwojowych realizowanych przez różne podmioty publiczne. Celem strategicznym KSRR do 2020 jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

W KSRR przyjęto trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku:

Cel 1 „konkurencyjność” - wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;

Cel 2 „spójność” - budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;

Cel 3 „sprawność” - tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Powyższe cele, zgodnie z zasadą subsydiarności i wieloszczeblowego zarządzania procesami rozwoju regionalnego, mają być realizowane przez wszystkie podmioty publiczne w zgodzie z własnymi kompetencjami i miejscem w systemie zarządzania rozwojem kraju.

KSRR zakłada wsparcie dla rozwoju wszystkich polskich regionów, bez względu na stopień ich zamożności. Dzięki integrującemu podejściu wielosektorowemu, polityka regionalna stanowi uniwersalne narzędzie wykorzystania i wzmocnienia regionalnych potencjałów rozwojowych.

▪ **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.**

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska, stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, które zostały zdefiniowane jako priorytety krajowe w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 roku, jak i w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Cele i działania zaplanowane w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko są także zgodne z celami Strategii Europa 2020. W zakresie energetyki zgodność ta dotyczy pięciu priorytetów strategii energetycznej UE, tj. podniesienia efektywności energetycznej w Europie, utworzenia zintegrowanego, ogólnoeuropejskiego rynku energii, nadania szerszych uprawnień konsumentom i uzyskania najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienia przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji, oraz wzmocnienia zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. W zakresie polityk środowiskowych Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zgodne z podejściem UE prezentowanym w jednej z inicjatyw przewodnich Strategii Europa 2020 - Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:

1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin;

1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody;

1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;

1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią;

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:

2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii;

2.2. Poprawa efektywności energetycznej;

2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych

2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej;

2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy;

2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii;

2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska:

3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;

3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne;

3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki;

3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych;

3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

▪ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została opracowana przez Rząd w odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, wskazując, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. SRKS przyczynia się do realizacji celu 11 Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Wzrost społecznego kapitału rozwoju”, wdrażając określone w dokumencie kierunki interwencji:

1) przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie;

2) promowanie działań szkół i innych podmiotów w zakresie realizacji projektów społecznych;

- 3) uproszczenie mechanizmów zrzeszania się ludzi przez ograniczenie procedur i obciążeń dla stowarzyszeń, fundacji i inicjatyw obywatelskich;
- 4) promocja partycypacji społecznej i obywatelskiej (przez docenianie ludzi zaangażowanych w działalność społeczną, kampanie społeczne, wykorzystywanie nowoczesnych technologii, wprowadzanie nowych technik głosowań i komunikowania się administracji z obywatelami);
- 5) zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi przez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych;
- 6) modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury.

Wizją Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego jest społeczeństwo, w którym:

- 1) obywatele chcą i potrafią angażować się we współdziałanie na rzecz dobra publicznego, mają dostęp do wiarygodnej i rzetelnej informacji o sprawach publicznych, a także niezbędne kompetencje, dzięki czemu mogą racjonalnie, na podstawie faktów, włączać się w debatę publiczną i brać czynny udział w podejmowaniu decyzji ich dotyczących;
- 2) różnorodność talentów, umiejętności, kompetencji i punktów widzenia znajduje wspólną przestrzeń aktywności, służąc tworzeniu innowacji w sferze społecznej, gospodarczej i kulturowej, a systemy edukacji powszechnej, w tym ustawicznej, działają na rzecz kształtowania postaw i kompetencji społecznych;
- 3) obywatele i grupy mają równy dostęp do kanałów artykulacji potrzeb i postulatów, dzięki czemu można formułować polityki społeczne, skutecznie podnoszące jakość życia, wzmacniające spójność i poczucie przynależności do wspólnoty społecznej, a także przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju kraju;
- 4) komunikacja w sferze publicznej jest wolna od zniekształceń, oparta na zasadach szacunku, tolerancji, odpowiedzialności, otwartości i uczciwości; wykorzystuje wysokiej jakości treści, oraz Technologie Informacyjno-Komunikacyjne w życiu społecznym, sprzyjając tym samym wzajemnemu zrozumieniu różnorodnych grup społecznych, obywateli i instytucji, uzgadnianiu wspólnych celów i angażowaniu się w działania na ich rzecz;
- 5) instytucje tworzą przestrzeń wspólnych wartości i kształtowania się więzi społecznych, sprzyjają zaufaniu, swobodnemu zrzeszaniu się oraz wymianie wiedzy i doświadczeń.

Misją polityki publicznej w zakresie rozwijania kapitału społecznego jest: tworzenie, utrzymywanie i doskonalenie warunków rozwoju kapitału społecznego w Polsce przez wspieranie działań na rzecz aktywności i kreatywności obywateli oraz ich współpracy dla dobra wspólnego.

Cel główny SRKS: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Cel główny SRKS będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

▪ **Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku**

Strategia Rozwoju Transportu (SRT) jest średniookresowym dokumentem planistycznym, który zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2011 r. Nr 279, poz. 1644) i uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie planu uporządkowania strategii rozwoju stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Istotą SRT jest wskazanie celów oraz nakreślenie kierunków rozwoju transportu tak, aby etapowo do 2030r. możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020).

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym.

Główny cel Strategii Rozwoju Transportu odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę transportową (cel strategiczny 1), jak i wykreowania sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych (cel strategiczny 2).

Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie do 2020 r. i dalszej wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych właściwych dla każdej z gałęzi transportu:

cel szczegółowy 1: stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej;

cel szczegółowy 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;

cel szczegółowy 3: poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów;

cel szczegółowy 4: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;

cel szczegółowy 5: zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

▪ POLITYKA KLIMATYCZNA POLSKI

Celem strategicznym polityki klimatycznej jest włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.

Cele krótkookresowe obejmują głównie działania skierowane na pełne wdrożenie systemów umożliwiających realizację postanowień Konwencji i Protokołu z Kioto, zapewnienie korzystnego dla Polski uczestnictwa w mechanizmach wspomagających. W tym czasie winna zostać zapoczątkowana integracja polityki klimatycznej z innymi politykami państwa, w pierwszej kolejności z politykami o charakterze infrastrukturalnym oraz z reformą polityki finansowo-podatkowej. Ponadto należy podjąć działania dla zapewnienia pełnego, aktywnego uczestnictwa strony polskiej w negocjacjach celów drugiego okresu zobowiązań (2013-2018).

Priorytety polityki klimatycznej Polski w krótkim okresie obejmują:

1. realizację zadań wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
2. integrację polskiej polityki klimatycznej z polityką Unii Europejskiej (od 1.05.2004 roku) ;
3. integrację polityki klimatycznej z innymi politykami państwa;
4. redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki, sektora
5. przemysłowego, transportu, rolnictwa, leśnictwa i gospodarki odpadami;
6. realizację postanowień organów Konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto dot. krajów
7. wymienionych w Załączniku I do Konwencji;
8. opracowanie krajowego programu redukcji emisji gazów cieplarnianych (programu
9. wykonawczego do niniejszego dokumentu), z uwzględnieniem maksymalizacji korzyści dla
10. Polski;
11. opracowanie długoterminowych strategii dla sektorów gospodarczych obejmujących konkretne
12. działania i scenariusze redukcji emisji gazów cieplarnianych w rozbiciu na poszczególne sektory i
13. oddzielnie dla każdego gazu wymienionego w Załączniku A do Protokołu z Kioto;
14. stworzenie warunków organizacyjnych, instytucjonalnych i finansowych do wypełnienia
15. przyjętych przez Polskę zobowiązań w zakresie raportowania, monitoringu i weryfikacji
16. osiągniętych poziomów emisji;
17. stworzenie zdolności instytucjonalnych do sprawnego adaptacji mechanizmów wspomagających
18. Protokołu z Kioto;
19. stworzenie systemu handlu emisjami gazów cieplarnianych i jego wdrożenie oraz stosowanie
20. mechanizmu wspólnego wypełniania zobowiązań (JI);
21. określenie celów redukcyjnych na drugi okres zobowiązań na lata 2013-2018 jako podstawy
22. negocjacji kolejnego protokołu do Konwencji;
23. poprawę systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu.

Cele i działania średniookresowe obejmą dalszą integrację polityki klimatycznej z polityką gospodarczą i społeczną. Cele i kierunki działania długookresowe (na lata 2013-2020 i następne) obejmą kolejne okresy zobowiązań redukcyjnych z Kioto (po roku 2012). Zakłada się, że długofalowym celem ilościowym będzie dążenie do osiągnięcia ok. 30 - 40% redukcji emisji gazów cieplarnianych w roku 2020 w stosunku do roku bazowego. Zasadniczy priorytet zarówno średnio-, jak i długookresowy będą mały działania kreujące bardziej przyjazne dla klimatu wzorce zachowań konsumpcyjnych i produkcyjnych, ograniczające negatywny wpływ aktywności antropogenicznej na zmiany klimatu. Praktyczne wdrożenie zasady zrównoważonego rozwoju będzie wymagało powszechnego stosowania w sektorach i działach gospodarki oraz w systemach zarządzania środowiskiem, w tym w polityce klimatycznej tzw. dobrej praktyki. Podejście to cechuje maksymalizacja efektywności ekonomicznej i skuteczności środowiskowej podejmowanych działań, przy ich dostosowaniu do politycznej i administracyjnej wykonalności.

Priorytetowe kierunki działań średnio- i długookresowych obejmować będą:

1. realizację zadań wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
2. zintegrowanie polskiej polityki ochrony klimatu z polityką Unii Europejskiej umożliwiające podjęcie wspólnych zobowiązań w drugim okresie (po roku 2012);
3. integrację polityki klimatycznej z innymi politykami państwa;
4. realizację postanowień organów Konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto dotyczących krajów wymienionych w Załączniku I do Konwencji;
5. wypełnienie przyjętych przez Polskę zobowiązań do redukcji emisji gazów cieplarnianych w pierwszym okresie czyli osiągnięcie w latach 2008-2012 wielkości emisji gazów cieplarnianych nie
6. przekraczającej 94% wielkości emisji z roku 1988 i następnych okresach rozliczeniowych;
7. kontynuowanie integracji polityki klimatycznej z rządowymi politykami sektorowymi; zapewnienie realizacji polityki ochrony klimatu na poziomie sektorów gospodarczych i przedsiębiorstw poprzez stworzenie systemu odpowiednich mechanizmów i zachęt (na lata 2013-2018 i następne);
8. ochronę i wzrost efektywności pochłaniaczy i zbiorników gazów cieplarnianych, promowanie zrównoważonej gospodarki leśnej, zalesień i odnowień;
9. promowanie zrównoważonych form rolnictwa w aspekcie ochrony klimatu;
10. promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystywania nowych i odnawialnych źródeł energii, technologii pochłaniania CO₂ oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych środowiskowo oraz rozpoznania i usuwania barier w ich stosowaniu;
11. kontynuację wykorzystania mechanizmów wspomagających Protokołu z Kioto;
12. wsparcie dla procesu przekształceń strukturalnych w gospodarce, promujących działania i środki
13. podejmowane dla ograniczenia lub redukcji emisji gazów cieplarnianych, priorytet mają: energetyka, energochłonne sektory przemysłowe oraz transport i gospodarka odpadami;
14. w średnim horyzoncie czasu (do roku 2010) zmniejszenie w stosunku do roku 2000;
15. energochłonności jednostki produktu krajowego brutto o 25 %, a w długim horyzoncie czasu (do roku 2025) o 50 % w stosunku do roku 2000;
16. szerokie wprowadzanie najlepszych dostępnych technik z zakresu efektywności energetycznej i użytkowania odnawialnych źródeł energii;
17. głębokie przebudowanie modelu produkcji i konsumpcji energii, w kierunku poprawy efektywności energetycznej i surowcowej, szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz dążenie do

zminimalizowania emisji gazów cieplarnianych przez wszystkie podstawowe rodzaje źródeł emisji.

▪ KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI

Celem dalekosiężnym krajowego planu gospodarki odpadami jest dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, czyli po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie kolejno przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku (czyli wykorzystanie odpadów), unieszkodliwianie, przy czym najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie. Realizacja tego celu umożliwi osiągnięcie innych celów takich, jak: ograniczenie składowania odpadów, w szczególności odpadów ulegających biodegradacji, ograniczenie zmian klimatu powodowanych przez gospodarkę odpadami czy też zwiększenie udziału w bilansie energetycznym kraju energii ze źródeł odnawialnych poprzez zastępowanie spalania paliw kopalnych różnego rodzaju metodami odzysku energii z odpadów zawierających frakcje biodegradowalne. W związku z powyższym, uwzględniając politykę ekologiczną państwa, przyjęto następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO).²

REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

▪ Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa warmińsko - mazurskiego do roku 2025

25 czerwca 2013 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął „Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. Dokument ten powstał w wyniku aktualizacji Strategii z 2005 r. i stanowi trzeci etap planowania strategicznego zapoczątkowanego w 1999 r. przez władze regionu. Jest to podstawowy plan strategiczny wytyczający kierunki rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, który wyznacza ramy programowe dla powstających w regionie innych dokumentów planistycznych. Strategia ta jest przede wszystkim podstawą do przygotowania kolejnych regionalnych programów operacyjnych oraz działań lobbingowych w instytucjach krajowych zarządzających krajowymi programami operacyjnymi oraz krajowymi środkami finansowymi celem osiągnięcia części, leżących poza naszym regionalnym zasięgiem, celów rozwojowych województwa. Strategia opiera się na koncepcji trzech płaszczyzn rozwoju obejmujących ludzi, gospodarkę i relacje między człowiekiem a gospodarką. Zostały one

² UCHWAŁA Nr 217 RADY MINISTRÓW z dnia 24 grudnia 2010 r. w sprawie „Krajowego planu gospodarki odpadami 2014” (M.P. z 2010 r. Nr 101, poz. 1183),

osadzone w środowisku przyrodniczym, ponieważ to w nim odbywają się wszelkie działania człowieka. Na tej podstawie wyróżniono trzy priorytety strategiczne:

- konkurencyjna gospodarka,
- otwarte społeczeństwo,
- nowoczesne sieci.

Strategia zakłada realizację czterech celów strategicznych:

- wzrost konkurencyjności gospodarki - wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji, wzrost innowacyjności firm oraz wzrost liczby miejsc pracy,
- wzrost aktywności społecznej - rozwój kapitału społecznego oraz wzrost dostępności i jakości usług publicznych,
- wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych - doskonalenie administracji oraz intensyfikacja współpracy międzyregionalnej,
- stworzenie nowoczesnej infrastruktury rozwoju - zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności, dostosowana do potrzeb sieć nośników energii oraz poprawa jakości i ochrona środowiska.

Jako dokument nowej generacji zawiera kilka elementów wzbogacających dotychczasowe planowanie strategiczne, tj. przede wszystkim dziewięć obszarów strategicznej interwencji odzwierciedlających potencjały rozwojowe i problemy Warmii i Mazur w układzie terytorialnym oraz zidentyfikowane trzy inteligentne specjalizacje województwa (ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz drewno i meblarstwo).

Dokument przedmiotowej strategii wojewódzkiej to zbiór wskazówek zarówno dla podmiotów publicznych jak i prywatnych, do podejmowania działań inwestycyjnych oraz spajających Warmię i Mazury z regionami Europy.

▪ **STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2020**

Cel główny strategii województwa brzmi: Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.

Cele strategiczne:

W ramach priorytetu konkurencyjna gospodarka określono cel strategiczny: **wzrost konkurencyjności gospodarki**. Z przeprowadzonych diagnoz wyraźnie wynika, że konkurencyjność Warmii i Mazur kształtuje się na wysokim poziomie tylko w niektórych branżach. Przyjmując za wskaźnik syntetyczny konkurencyjności gospodarki wartość PKB per capita, można uznać, że zbyt mało jest w województwie sektorów i branż charakteryzujących się wysoką konkurencyjnością na rynkach zagranicznych, wysoką wartością dodaną, dużymi inwestycjami.

Wzrost konkurencyjności gospodarki będzie wynikiem realizacji głównie dziewięciu celów operacyjnych:

- wzrost konkurencyjności firm,
- skuteczny system pozyskiwania inwestorów zewnętrznych,
- wzrost potencjału turystycznego,
- wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa,
- wzrost liczby miejsc pracy,
- wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu,
- doskonalenie administracji.

Wzrost aktywności społecznej, będzie następował wskutek realizacji następujących celów operacyjnych:

- dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy,

- rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu
- wykluczeniu społecznemu,
- wzrost dostępności mieszkań,
- wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej,
- poprawa jakości i ochrona środowiska.

Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej
- spójności,
- dostosowana do potrzeb sieć nośników energii,
- intensyfikacja współpracy międzyregionalnej,
- monitoring środowiska.

▪ **Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014 - 2020**

W dniu 8 kwietnia 2014 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, który został skierowany do Komisji Europejskiej 10 kwietnia 2014 r.

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury jest wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych. Do priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury zalicza się:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
2. Kadry dla gospodarki
3. Cyfrowy region
4. Efektywność energetyczna
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
6. Kultura i dziedzictwo
7. Infrastruktura transportowa
8. Obszary wymagające rewitalizacji
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
10. Regionalny rynek pracy
11. Włączenie społeczne

▪ **Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018**

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem realizacji polityki ekologicznej Państwa w województwie warmińsko-mazurskim. Określa zadania służące poprawie stanu środowiska oraz bezpieczeństwa ekologicznego jego mieszkańców. Zapewnia ciągłość działań związanych z tworzeniem warunków zrównoważonego rozwoju województwa. Jest kontynuacją i rozszerzeniem zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014.

Celem Programu Ochrony Środowiska jest: Ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Priorytety i kierunki działań:

- I. Doskonalenie działań systemowych.
- II. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.
- III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Priorytet I. Doskonalenie działań systemowych:

Kierunki działań:

- I.1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategicznych programach rozwoju województwa;
- I.2. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej dla realizacji celów Programu Ochrony Środowiska;
- I.3. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- I.4. Rozwój systemu ekozarządzania;
- I.5. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- I.6. Rozwój badań i postęp techniczny w dziedzinie ochrony środowiska;
- I.7. Wzrost odpowiedzialności za szkody w środowisku;
- I.8. Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym;
- I.9. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- I.9.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- I.9.2. Wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez samorządy i ich jednostki organizacyjne, ekologiczne organizacje pozarządowe, grupy obywatelskie, Lasy Państwowe, parki krajobrazowe;
- I.9.3. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, w tym tzw. „zielonych szkół”;
- I.9.4. Opracowanie i realizacja lokalnych programów edukacyjnych uwzględniających specyfikę środowiska, lokalną tożsamość i tradycję kulturową, dla różnych grup odbiorców;
- I.9.5. Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych i izb edukacyjnych.

Priorytet II: Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych

Kierunki działań:

- II.1. Ochrona przyrody i krajobrazu;
  - II.1.1. Prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej;
  - II.1.2. Rozwój form ochrony przyrody;
  - II.1.3. Opracowywanie i realizacja planów ochrony;
  - II.1.4. Zapewnienie integralności przyrodniczej województwa;
  - II.1.5. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody;
  - II.1.6. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie rolniczym;
  - II.1.7. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim;
  - II.1.8. Ograniczanie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz przyrodniczy i kulturowy oraz obiekty zabytkowe poprzez wieloaspektową analizę potencjalnych oddziaływań i określanie warunków lokalizacji nowych inwestycji;
- II.2. Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
  - II.2.1. Okresowe rewizje planów urządzania lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych, kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów;
  - II.2.2. Uzupelnianie i aktualizacja planów urządzania lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;
  - II.2.3. Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasu, programów ochrony przyrody nadleśnictw oraz programu gospodarczo-ochronnego Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie”;
  - II.2.4. Aktualizacja programu zwiększania lesistości i kontynuacja zalesień, z uwzględnieniem potrzeb ochrony wartościowych siedlisk nieleśnych, kształtowania korytarzy ekologicznych i rekultywacji terenów zdegradowanych;
  - II.2.5. Rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów;
- II.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody;
  - II.3.1. Ochrona przed deficytem wody;

- II.3.2. Ochrona przed powodzią;
- II.3.3. Ochrona zasobów wód podziemnych;
- II.4. Ochrona powierzchni ziemi - stosowanie urządzeń zabezpieczających glebę przed zanieczyszczeniem;
- II.5. Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi;
- II.6. Ochrona klimatu;
- II.7. Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi.

Priorytet III: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Kierunki działań:

- III.1. Ograniczanie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia;
  - III.1.1. Koordynacja działań z zakresu monitoringu zagrożeń dla zdrowia mieszkańców;
  - III.1.2. Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii;
  - III.1.3. Sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii;
  - III.1.4. Dopuszczenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii;
  - III.1.5. Prowadzenie rejestru awarii EKOAWARIE, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych;
  - III.1.6. Analizowanie sytuacji dotyczącej stanu zaopatrzenia ludności w wodę do picia o dobrej jakości oraz, w miarę potrzeb, inicjowanie działań naprawczych;
- III.2. Poprawa jakości powietrza;
  - III.2.1. Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii;
  - III.2.2. Ograniczenie emisji ze środków transportu;
  - III.2.3. Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
  - III.2.4. Opracowanie i wdrożenie programów ochrony powietrza dla stref, dla których nastąpiło przekroczenie standardów jakości powietrza;
  - III.2.5. Prowadzenie monitoringu powietrza atmosferycznego;
- III.3. Poprawa jakości wód;
- III.4. Doskonalenie gospodarki odpadami;
- III.5. Ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych;
  - III.5.1. Dopuszczenie wyspecjalizowanych jednostek w aparaturę do badań akustycznych i promieniowania elektromagnetycznego;
  - III.5.2. Prowadzenie monitoringu hałasu i pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne;
  - III.5.3. Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy *Prawo ochrony środowiska*, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej;
  - III.5.4. Opracowanie programów ochrony przed hałasem na terenach, gdzie przekracza on wartość dopuszczalną i realizacja przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych dla zmniejszenia poziomu hałasu;
  - III.5.5. Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych przez np. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień, budowę ekranów akustycznych;
  - III.5.6. Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu);
  - III.5.7. Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu;
  - III.5.8. Propagowanie transportu intermodalnego (szynowo - drogowego);
  - III.5.9. Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo;
  - III.5.10. Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;

III.6. Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku.

▪ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego

Cele zagospodarowania przestrzennego wynikają z diagnozy perspektywnej rozwoju województwa, stanowią one definicję przestrzenną celów określonych w *Strategii* rozwoju społeczno - gospodarczego województwa oraz korelację z celami wynikającymi z *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*. Porządkują one obraz stanu istniejącego i intencje przyszłego działania, odpowiadając bezpośrednio na zidentyfikowane problemy, ograniczenia rozwoju, bariery i konflikty, a także na efektywne wykorzystanie rezerw.

Nadrzędnym celem, do którego należy dążyć jest: Ukształtowanie rozwoju przestrzennego województwa tak, by było to atrakcyjne, przyjazne i wyjątkowe miejsce zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju społeczno - gospodarczego w kraju i Europie.

Osiągnięcie celu nadrzędnego możliwe będzie poprzez realizację następujących celów generalnych, a w ich ramach określonych celów strategicznych.

Cele generalne:

1. Kształtowanie struktur przestrzennych województwa zapewniających spójność regionu i likwidację dysproporcji rozwoju społeczno - gospodarczego, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju.
2. Podnoszenie konkurencyjności, innowacyjności i atrakcyjności regionu.
3. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.
4. Podnoszenie bezpieczeństwa państwa.

Przyjmuje się następujące naczelną zasady gospodarowania przestrzenią w województwie warmińsko-mazurskim:

- utrzymanie w rozwoju zrównoważonym środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego poprzez zastosowanie właściwej skali i stopnia koncentracji zagospodarowania przestrzeni;
- wielofunkcyjny rozwój struktur przestrzennych zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich;
- nadrzędność rozwoju jakościowego nad ilościowym we wszystkich aspektach zagospodarowania przestrzennego.

▪ Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2011 - 2016

Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011 - 2016 stanowi realizację przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy, jak również ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wojewódzki plan gospodarki odpadami opracowany został w celu osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa, wdrażania hierarchii postępowania z odpadami, zasady bliskości, a także stworzenia w województwie zintegrowanej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Wojewódzki plan gospodarki odpadami jest zgodny z przepisami prawa krajowego i unijnego w zakresie gospodarki odpadami oraz z zapisami zawartymi w Krajowym planie gospodarki odpadami 2014. Służy realizacji zawartych w nim celów.

Cele główne:

Zgodnie z Krajowym planem gospodarki odpadami 2014 jako główne cele w gospodarce odpadami w województwie warmińsko-mazurskim przyjmuje się:

1. utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
2. zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
3. zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
4. wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
5. współpraca z ministrem właściwym do spraw środowiska przy prowadzeniu bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO);
6. minimalizację ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych przy jednoczesnym zwiększaniu ilości tych odpadów poddawanych procesom odzysku;
7. rozwój systemu zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych.

Jako cele szczegółowe w gospodarce odpadami w województwie warmińsko - mazurskim przyjmuje się:

1. objęcie wszystkich mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku;
2. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby w 2013 roku nie było składowanych więcej niż 50%, a w 2020 roku nie więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 roku;
3. zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku;
4. przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% masy do 2020 roku;
5. objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców najpóźniej do końca 2013 roku;
6. zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów wyznaczonych przez Unię Europejską oraz rekultywacja składowisk zamkniętych;
7. rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów ZSEiE, wielkogabarytowych oraz odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych.

POWIATOWE I GMINNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

- **STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU ELCKIEGO DO ROKU 2016 - CEL GŁÓWNY STRATEGII : POWIAT ELCKI ZIELONYM SERCEM MAZUR**

Ład ekologiczny:

Cel główny: Zachowanie i odnowienie zasobów środowiska naturalnego

E. I. Zachowanie wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych

1. Ochrona zasobów fauny i flory,
2. Poprawa jakości wód i uregulowanie stosunków wodnych,
3. Ochrona powierzchni ziemi przed zniszczeniem i degradacją,

4. Ochrona przed zanieczyszczeniem powietrza (zwłaszcza ze źródeł niskiej emisji), hałasem i promieniowaniem.

E. II. Edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych

- a. Opracowanie i realizacja programu edukacji ekologicznej,
- b. Propagowanie zdrowego trybu życia,
2. Utworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych,
3. Ubieganie się o środki UE na działania ekologiczne,
4. Utworzenie bazy danych o środowisku w powiecie (analiza stanu istniejącego),
5. Organizowanie praktyk studenckich z zakresu ochrony środowiska,
6. Promowanie i rozpowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej ujętej w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej,
7. Rozpowszechnianie i realizacja Powiatowego Programu Ochrony Środowiska oraz Planu Gospodarki Odpadami,
8. Promowanie umiarkowanego użytkowania zasobów biologicznych i praktyki oszczędnego i rozsądnego gospodarowania,
9. Udział społeczeństwa i współpraca z organizacjami ekologicznymi przy tworzeniu programów i planów,
10. Promocja odnawialnych źródeł energii.

E.III. Racjonalne gospodarcze wykorzystanie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

1. Porządkowanie szlaków turystycznych i sprzątanie lasów,
2. Tworzenie gminnych plaż,
3. Rozwój infrastruktury turystycznej,
4. Tworzenie całorocznych ofert sportowo-turystycznych,
5. Budowa ścieżek rowerowych,
6. Zagospodarowanie turystyczne lasu i terenów przy zbiornikach wodnych,
7. Doskonalenie systemu ochrony pożarowej i przed nadzwyczajnymi zagrożeniami,
8. Opracowanie programów zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, planów operacyjno-ratowniczych oraz opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa,
9. Sporządzanie planów ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy,
10. Wprowadzanie obszaru ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
11. Racjonalne użytkowanie posiadanych kopalni i eksploatacja złóż w miejscach gdzie może dodatkowo wpływać na ochronę środowiska,
12. Rozpoznawanie zasobów kopalin na terenie powiatu,
13. Stosowanie technologii energooszczędnych,
14. Rekultywacja zdegradowanych gleb,
15. Zasadzenia przydrożne,
16. Promowanie programów oszczędzania wody.

Ład gospodarczy

Cel główny: rozwój gospodarczy zapewniający miejsca pracy

G.I. Wykorzystanie potencjału gospodarki powiatu

1. Rozwinięcie produkcji rolnej,
2. Rozwój przemysłu,
3. Przygotowanie kadr o odpowiednim poziomie i strukturze kwalifikacji,
4. Rozwój usług turystycznych, rękodziela i rzemiosła oraz agroturystyki.

G.II. Wspieranie i inicjowanie rozwoju powiatu

1. Promocja powiatu,
2. Aktywizacja gospodarcza powiatu i gmin wchodzących w jego skład,
3. Dobra komunikacja powiatu z otoczeniem,
4. Wysoka jakość pracy starostwa i innych jednostek samorządów gminnych i urzędów,

5. Utworzenie mechanizmów umożliwiających osiedlanie się w powiecie wykształconej młodzieży,
6. Pozyskiwanie środków pozabudżetowych krajowych i unijnych,
7. Wspieranie i pobudzanie aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw,
8. Umieszczenie informacji o lokalnym rynku pracy w gminach i na stronach internetowych gmin i powiatu.

Ład społeczny

Cel główny: Podniesienie jakości życia mieszkańców

S.I. Podniesienie poziomu wykształcenia i świadomości społeczeństwa

1. Dostosowanie sieci szkół podstawowych i gimnazjalnych do potrzeb mieszkańców,
2. Integracja działań sąsiadujących powiatów w zakresie kształcenia zawodowego młodzieży -wykluczenie dublowania się profili, zawodów i specjalności,
3. Bogata, zróżnicowana, atrakcyjna oferta kształcenia zawodowego,
4. Ustawiczna edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży na wszystkich etapach kształcenia. Planowanie kształcenia ustawicznego dla dorosłych (współpraca z CEE),
5. Dążenie do połączenia ośrodków doskonalenia nauczycieli,
6. Utworzenie sprawnego systemu przepływu informacji: władza-społeczeństwo i odwrotnie {strona www, informator},
7. Wspieranie działań organizacji pozarządowych (partnerstwo, informacja, promocja),
8. Kontraktowanie usług w organizacjach pozarządowych,
9. Wspieranie działań mieszkańców powiatu przez organizacje pozarządowe m.in. poprzez wydawanie opinii.
10. Położenie większego nacisku na kształcenie językowe i technologii informatycznej
11. Kształtowanie świadomości społecznej poprzez wspieranie działań kulturalnych
12. Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Wspieranie finansowe działań szkół i placówek w tym zakresie.

S.II. Sprawny system zabezpieczenia ochrony zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego i publicznego

1. Bezpieczeństwo zdrowotne,
2. Bezpieczeństwo socjalne,
3. Bezpieczeństwo publiczne.

Ład Przestrzenny

Cel główny: Uzyskanie nowoczesnej infrastruktury przestrzennej i pełnej infrastruktury technicznej.

P.I. Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu

1. Poprawa jakości dróg i systemu komunikacyjnego,
2. Utrzymanie istniejących połączeń kolejowych,
3. Wytyczenie dróg rowerowych (w połączeniu ze szlakami europejskimi),
4. Budowa szlaków wodnych,
5. Zmniejszenie strefy ochronnej wód pod zabudowę do 50m zgodnie z wymogami ochrony środowiska,
6. Dążenie do budowy lotniska i lądowiska.

P.II. Poprawa estetyki powiatu

1. Remont i renowacja obiektów zabytkowych,
2. Wdrożenie programu porządkowania wsi (elewacje, chodniki, zieleń, oświetlenie),
3. Likwidacja szpecących obiektów gospodarczych i ogrodzeń,

4. Utworzenie funduszu małych grantów na poprawę estetyki,
5. Uaktywnienie mieszkańców w zakresie poprawy estetyki otoczenia,
6. Rozwój systemów zielonych i dolesianie,
7. Uwzględnianie w zagospodarowaniu przestrzennym zasad krajobrazu i różnorodności biologicznej,
8. Zakładanie parków i zieleńców na terenach zabudowanych,
9. Zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjno-sportowe (boiska, place zabaw).

P.III. Uzyskanie pełnej infrastruktury technicznej powiatu

1. Budowa, modernizacja i odnowa dróg kołowych,
2. Wodociągowanie wsi, modernizacja wodociągów miejskich,
3. Stworzenie powiatowego systemu kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią,
4. Poprawa systemu telefonizacji i usług telekomunikacyjnych, w oparciu o najnowsze systemy,
5. Doprowadzenie gazu ziemnego w całym powiecie,
6. Budowa instalacji umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
7. Budowa wież widokowych i rozbudowa infrastruktury na trasach turystycznych,
8. Udostępnienie terenów zbędnych PKP i EKD do działalności gospodarczej,
9. Wyznaczanie i zagospodarowanie plaż i miejsc ogólnodostępnych,
10. Oświetlenie ulic miasta i wsi, monitoring,
11. Budowa mieszkań komunalnych,
12. Budowa hipermarketów budowlanych, ogrodniczych.

▪ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA MIASTA EŁKU NA LATA 2014 - 2017

Cel strategiczny Miasta Ełk w zakresie ochrony środowiska jest spójny z celem przyjętym na szczeblu powiatu ełckiego i brzmi: „Ochrona zasobów, poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców”

Cele główne i szczegółowe:

I. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych.

1. Skuteczna ochrona środowiska naturalnego

1.1. Rozwój form ochrony przyrody:

- utrzymanie, po uprzedniej weryfikacji aktualnego stanu, form ochrony przyrody, pomników przyrody, ochrony gatunkowej roślin i zwierząt,

1.2. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody:

- ochrona linii brzegowych zbiorników wodnych, w szczególności poprzez konsekwentne utrzymanie wokół jezior i rzek stref ochronnych zagospodarowanych trwałą zielenią i niezabudowanych oraz zakaz zabudowy letniskowej w bezpośrednim sąsiedztwie wód,

1.3. Ochrona różnorodności przyrodniczej

- zachowanie, powiększenie i pielęgnacja terenów zielonych, jako obszarów rekreacji i ostoji przyrodniczych,
- wprowadzanie do zieleni miejskiej nasadzeń rodzimych gatunków drzew i krzewów;

2. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych

- zagospodarowanie przestrzenne z bezwzględnym uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska

- umożliwianie lokalizowania wysokich budowli (np. maszty telefoniczne) tylko poza terenami o najwyższych walorach krajobrazowych z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury,
- dążenie do harmonii zabudowy z krajobrazem, preferowanie budownictwa o charakterze tradycyjnym i regionalnym,
- nie dopuszczanie do trwałych zmian rzeźby terenu na dużych powierzchniach;

3. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów

- uzupełnienie i aktualizacja planów zarządzania lasów niebędących w zarządzie lasów państwowych,
- prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o dobre i aktualne plany urzędzeniowe,
- wprowadzanie odnowień naturalnych,
- utrzymanie odpowiedniej kondycji lasów,

4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody

4.1. Ochrona przed deficytem wody i zasobów wód podziemnych

- uruchomienie programów oszczędzania wody, w tym ograniczenie zużycia wody do celów przemysłowych,
- racjonalne zużycie wody,
- realizacja projektów mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki,
- dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych przeznaczonych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody;
- identyfikacja, weryfikacja głównych obszarów zasilania wód podziemnych i odpowiednie ich zagospodarowanie

5. Ochrona powierzchni ziemi

- ochrona przed degradacją gleb,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych,
- stosowanie urządzeń zabezpieczających gleby przed zanieczyszczeniami;

6. Ochrona klimatu

- promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu zapewnienia wzrostu udziału OZE w bilansie energii pierwotnej,
- racjonalne zużycie energii;

II. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

1. Poprawa jakości wód

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- tworzenie warunków do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, gdy nie ma możliwości przyłączenia do zbiorowej sieci kanalizacyjnej,
- wyposażenie sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające,
- osiągnięcie wymaganych prawem norm jakości ścieków oczyszczonych,

- rekultywacja zanieczyszczonych zbiorników wodnych,
- wspólne działania z gminami i ich związkami w celu usprawnienia i unowocześnienia gospodarki wodno-ściekowej,
- kontrola przestrzegania wymagań stref ochronnych wód podziemnych,
- wspieranie modernizacji technologii produkcji, w celu wyeliminowania ograniczenia zrzutu substancji szczególnie szkodliwych do wód,
- zintensyfikowanie działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nieoszczyszczonych ścieków komunalnych do wód, przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych, w tym weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych,
- rozwój systemu monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych;

2. Poprawa jakości powietrza

Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii poprzez:

- likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowę sieci ciepłowniczej,
- zmiana, kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne,
- instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowę nowoczesnych sieci ciepłowniczych,
- zmniejszenie zapotrzebowania na energię: stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domkach jednorodzinnych;
- ograniczenie transportu tranzytowego przez zwartą zabudowę,
- poprawa jakości dróg, organizacja ruchu kołowego,

3. Poprawa klimatu akustycznego

- wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu),
- ograniczenie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych przez np. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień, budowę ekranów akustycznych,
- lokalizacja zakładów uciążliwych ze względu na poziom hałasu poza terenami zabudowanymi,
- wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo
- prowadzenie monitoringu hałasu;

4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

- inwentaryzacja i kontrola głównych źródeł promieniowania elektromagnetycznego,
- pomiary pól elektromagnetycznych;

5. Doskonalenie gospodarki odpadami

- segregacja i selektywna zbiórka odpadów,
- ograniczenie powstawania odpadów u źródła,

- usuwanie i unieszkodliwianie odpadów azbestowych,
- likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów,
- zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska poprzez doskonalenie preselekcji, sortowania i odzysku odpadów komunalnych,
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- zintensyfikowanie edukacji ekologicznej promującej zapobieganie powstawania odpadów, właściwe postępowanie z odpadami, prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie oraz wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów;

III. Edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w działaniach

1. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

- doskonalenie systemu udostępniania społeczeństwu informacji o środowisku i jego ochronie przez organy administracji wszystkich szczebli, a także inne podmioty powołane do wykonywania zadań publicznych dotyczących środowiska i jego ochrony,
- prowadzenie dostępnego wykazu danych o dokumentach,
- zapewnienie udziału społeczeństwa, organizacji pozarządowych w podejmowanych decyzjach na rzecz ochrony środowiska, rozwój współpracy z mediami w zakresie upowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie;

2. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństw

2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez:

- podejmowanie akcji i działań na rzecz aktywnej ochrony środowiska,
- prowadzenie zajęć terenowych „zielonych lekcji”, wykładów, prelekcji, prezentacji multimedialnych, pokazów filmów dla różnych grup odbiorców,
- organizowanie konkursów, wystaw, akcji, kampanii i festynów ekologicznych,
- popularyzację wiedzy o środowisku i jego ochronie przez media, publikacje i Internet,
- szkolenia metodyczne dla nauczycieli i animatorów edukacji ekologicznej,
- opracowanie programów edukacji ekologicznej,
- propagowanie sprzyjające ochronie środowiska zachowań konsumenckich,
- promocja proekologicznych form gospodarowania eko- i agroturystyki, zdrowej żywności i zdrowego trybu życia;

2.2 Wspieranie działań edukacyjnych prowadzonych przez samorządy, ich jednostki, ekologiczne organizacje pozarządowe i inne podmioty.

2.3 Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej w tym „zielonych szkół”.

2.4 Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych itp. celów strategicznych jak i działań służących poprawie stanu środowiska.

▪ **Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019**

Zasadniczym celem Programu Ochrony Środowiska Powiatu Ełckiego jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju powiatu, która ma być realizacją polityki ekologicznej państwa w skali regionu. Kompleksowe ujęcie problematyki środowiska umożliwi wykorzystanie Programu do następujących celów:

- rozwiązywanie ważnych problemów i eliminowania zagrożeń środowiska w powiecie poprzez podejmowanie wspólnych działań;
- podejmowanie decyzji w zakresie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska i finansowanie inwestycji ekologicznych;
- kreowanie regionalnej polityki ochrony i racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych;
- koordynowanie i intensyfikowanie działań na rzecz ochrony środowiska, realizowanych przez jednostki samorządu, administracje publiczne, jak również jednostki gospodarcze, instytucje oraz organizacje społeczne.

Celem strategicznym Powiatu Ełckiego w zakresie ochrony środowiska jest:

"Ochrona zasobów, poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców".

Cele główne i szczegółowe:

I. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych.

1. Skuteczna ochrona środowiska naturalnego.

1.1. Rozwój form ochrony przyrody.

1.2. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody.

1.3. Ochrona różnorodności przyrodniczej.

1.4. Ograniczenie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz przyrodniczy i kulturowy oraz obiekty zabytkowe.

2. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych.

3. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody.

4.1. Ochrona przed deficytem wody.

4.2. Ochrona przed powodzią.

4.3. Ochrona zasobów wód podziemnych.

5. Ochrona powierzchni ziemi.

6. Ochrona kopalin.

7. Ochrona klimatu.

II. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

1. Poprawa jakości wód.

2. Poprawa jakości powietrza.

2.1. Redukcja emisji SO_2 , NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii.

2.2. Ograniczenie emisji ze środków transportu.

2.3. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł emisji.

2.4. Ograniczenie emisji z procesów przemysłowych poprzez modernizację i hermetyzację procesów technologicznych oraz wprowadzenie nowych proekologicznych technik spalania paliw.

2.5. Prowadzenie monitoringu powietrza.

3. Poprawa klimatu akustycznego.

4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

5. Doskonalenie gospodarki odpadami.

6. Ograniczenie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia.

7. Ograniczenie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku.

III. Edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w działaniach.

1. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

2. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.
  - 2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej.
  - 2.2. Wspieranie działań edukacyjnych prowadzonych przez samorządy, ich jednostki, ekologiczne organizacje pozarządowe i inne podmioty.
  - 2.3. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej w tym „zielonych szkół”.
  - 2.4. Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych itp.

▪ **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020**

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Ełku została przyjęta przez Radę Miasta w 2004 roku. Stanowi ona kompleksową koncepcję określającą cele rozwoju oraz warunki, zasady i etapy ich osiągnięcia. Celem dokumentu jest rozwój miasta w aspekcie gospodarczym, społecznym, przestrzennym i środowiskowym, skupiający poprawę jakości życia mieszkańców.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020 jest spójna ze strategią województwa i w pełni uwzględnia cele i priorytety w niej zawarte. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko - Mazurskiego jest podstawowym dokumentem który tworzy ramy programowe dla Strategii Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020.

▪ **Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji Emisji CO₂ do 2020 roku**

W dniu 30 marca 2010 roku Miasto Ełk przystąpiło do „Porozumienia Burmistrzów” - europejskiej inicjatywy na rzecz ochrony klimatu, a tym samym Miasto podjęło zobowiązanie, że wykroczy poza cele unijnej polityki klimatyczno-energetycznej, podejmując działania w celu zmniejszenia do 2020 roku emisji dwutlenku węgla w podlegających jej jednostkach terytorialnych o co najmniej 20% w stosunku do roku bazowego. W tym celu, zgodnie z założeniami Porozumienia, Miasto podjęło się inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych oraz opracowania na jej podstawie działań na rzecz zrównoważonej energii.

Zgodnie z wytycznymi „Porozumienia Burmistrzów” działaniami objęto zużycie energii i związaną z nim emisję CO₂ w następujących sektorach:

- obiekty komunalne,
- budynki mieszkalne,
- oświetlenie uliczne,
- transport.

Jako rok bazowy, w stosunku do którego miasto będzie ograniczać emisje CO₂, przyjęto rok 2006 oraz w niektórych obszarach rok 2007. W celu obliczenia emisji określa się zużycie nośników energii finalnej na obszarze Miasta Ełku, w podziale na poszczególne sektory (obiekty komunalne, transport, itp.). Pod pojęciem nośników energii rozumie się paliwa, energię elektryczną oraz ciepło sieciowe w zużyciu bezpośrednim.

Działania ujęte w niniejszym opracowaniu można podzielić na dwa rodzaje. Pierwszy rodzaj to działania, których efektem końcowym jest poprawa efektywności energetycznej, a więc w konsekwencji zmniejszenie ilości zużywanej energii. Drugi rodzaj to działania mające na

celu zmianę lokalnej struktury energetycznej na taką, w której efekt końcowy zmniejszenia emisji uzyskuje się poprzez zmianę sposobu generacji wykorzystywanej energii. Działania drugiego typu uwzględniają wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, a także źródeł emitujących mniej gazów cieplarnianych niż używane obecnie.

Celem redukcji emisji CO₂ w mieście Ełku jest osiągnięcie w 2020 roku poziomu emisji mniejszego o co najmniej 20% w stosunku do poziomu z 2006 roku, z wykluczeniem emisji z sektora przemysłowego. W wartościach bezwzględnych za cel przyjmuje się redukcję emisji w określonych obszarach o minimum 16 708 Mg CO₂.

Działania realizowane od 2006r. oraz przewidziane do realizacji do 2020 r.:

Działanie 1: Termomodernizacja obiektów komunalnych:

Termomodernizacja obiektów komunalnych ma przyczynić się do polepszenia ich efektywności energetycznej, a co za tym idzie do obniżenia zużycia energii i kosztów jej zakupu. Jest planowana termomodernizacja 20 obiektów komunalnych. W ramach działań termomodernizacyjnych planowana jest wymiana okien, docieplenie ścian, dachów i modernizacja instalacji c.o.

Działanie 2: Modernizacja oświetlenia ulicznego:

W celu ograniczenia zużycia energii elektrycznej na cele oświetleniowe planowana jest kompleksowa modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy miasta Ełk. W ramach przedsięwzięcia planuje się modernizację 1 269 szt. punktów świetlnych z 2 986 istniejących w 2006r. Realizacja inwestycji pozwoli na znaczną poprawę efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego i znacznie poprawi standard oświetlenia i bezpieczeństwa na ulicach.

Działanie 3: Termomodernizacja obiektów mieszkalnych:

Termomodernizacja obiektów mieszkalnych w zasobach spółdzielni mieszkaniowych ma przyczynić się do polepszenia ich efektywności energetycznej, obniżenia zużycia energii i kosztów jej zakupu. W ramach działań termomodernizacyjnych planowana jest wymiana okien, docieplenie ścian oraz docieplenie dachów. Dane do obliczenia efektu emisji wykorzystano z audytów energetycznych budynków poddanych termomodernizacji oraz przy założeniu wykonania termomodernizacji w 50% budynków będących w zasobach obu spółdzielni.

Działanie 4: Wymiana taboru autobusów komunikacji miejskiej na energooszczędne i o niskiej emisji spalin.

Zakłada się redukcję zużycia paliwa oraz emisji CO₂ w taborze MZK o około 20%. Możliwych jest kilka wariantów wymiany autobusów na energooszczędne:

1. Pojazdy hybrydowe - jednostka napędowa składa się z silnika wysokoprężnego, silnika elektrycznego zasilanego z baterii akumulatorów, które ładowane są podczas hamowania autobusu, dzięki czemu nie wymagają zewnętrznych źródeł zasilania. Dzięki odpowiedniemu oprogramowaniu i sterownikom, wszystko odbywa się automatycznie bez udziału kierowcy. Dodatkowo autobus posiada urządzenie typu "start/stop", które po zatrzymaniu pojazdu automatycznie wyłącza silnik, a następnie uruchamia go przy ruszaniu. Dzięki temu autobus

w rejonie przystanków radykalnie zmniejsza emisję zanieczyszczeń. Dzięki takiemu rozwiązaniu autobus może zużywać do 24% paliwa mniej w porównaniu z tradycyjnym napędem. Ponadto znacznie ograniczona jest emisja szkodliwych związków.

2. Pojazdy na gaz CNG - autobus miejski napędzany sprężonym gazem ziemnym. Gazowy napęd pozwala zredukować emisję substancji szkodliwych o 85% a w wypadku cząstek stałych niemal o 100%, w stosunku do napędów tradycyjnych. Gaz ziemny to paliwo ekologiczne - składa się w większości z metanu. Silniki aut napędzanych CNG pracują ciszej. Wszystko przez niższą prędkość spalania. Oprócz tego gaz ten już teraz spełnia wszystkie obowiązujące i przyszłe normy zanieczyszczeń przewidziane przez Unię Europejską.

3. Pojazdy z wysokosprawnymi i niskoemisyjnymi silnikami nowej generacji spełniające wymagania norm emisji spalin Euro 5 i 6 - zakup nowych autobusów z ww. silnikami pozwoli ograniczyć zużycie paliwa do 25%.

4. Wprowadzenie linii komunikacyjnych trolejbusowych.

Działanie 5: Zmiana systemu źródeł ogrzewania w budynkach jednorodzinnych oraz wielorodzinnych z ogrzewaniem piecowym:

Zakłada się, że działania związane ze zmianą stosowanego paliwa oraz modernizacją kotłowni podejmowane przez mieszkańców z inspiracji lub przy wsparciu gminy miasta Etk pozwolą na obniżenie o 50% do 2020 roku emisji związanej ze spalaniem węgla kamiennego dla celów grzewczych. W celu zaktywowania mieszkańców do modernizacji systemów grzewczych planuje się opracowanie nowego regulaminu dofinansowania modernizacji źródeł ciepła.

Działanie 6: Zmiana zachowań mieszkańców będąca następstwem akcji promocyjnych i informacyjno-edukacyjnych prowadzonych przez gminę:

W ramach tego działania prowadzone będą różnego rodzaju akcje o charakterze promocyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym mające na celu uświadomienie mieszkańcom potencjału oszczędności energii wiążącego się z termomodernizacją budynków, zmianą stosowanego paliwa, wykorzystaniem OZE oraz zmianą zachowań. Planowane są m.in. takie działania jak:

- organizacja lekcji o tematyce OZE w Centrum Edukacji Ekologicznej - w trakcie lekcji uczniowie będą mogli zwiększyć swoją wiedzę na temat efektywności energetycznej i wykorzystania OZE oraz uzyskać szereg praktycznych porad w tym zakresie. Dzieci i młodzieży mają największy potencjał, jeżeli chodzi o wprowadzanie pozytywnych zmian w utartych wzorcach zachowań,
- utworzenie stałego działu na stronie WWW miasta związanego z oszczędnością energii w budownictwie mieszkaniowym oraz z inicjatywą „Porozumienie Burmistrzów”. Informacje na stronie www powinny podawać przykładowe pomysły oraz ogólne informacje o oszczędności energii i pieniędzy na skutek przeprowadzenia działań związanych z poprawą efektywności energetycznej,
- organizacja wycieczek dla młodzieży szkolnej do obiektów i instalacji wykorzystujących energię odnawialną w regionie,

- prowadzenie bazy danych na temat różnych programów dofinansowania do projektów termomodernizacyjnych i zakładających wykorzystanie OZE realizowanych przez osoby prywatne.

Działanie 7: Monitoring zużycia energii:

Wprowadzenie systemu monitoringu zużycia mediów opartego na zdalnym odczycie liczników umożliwi utworzenie w gminie kompleksowego systemu zarządzania gospodarką energetyczną oraz identyfikację potencjału oszczędności energii. Zgodnie z danymi zawartymi w literaturze, rozpoczęcie monitoringu zużycia energii elektrycznej pozwala na osiągnięcie oszczędności na poziomie minimum 5%. Oszczędności te wynikają ze zmiany sposobu eksploatacji odbiorników energii, zmian organizacyjnych oraz formalno-prawnych (dostosowanie taryf, mocy zamówionych). W pierwszej fazie monitoringiem ma zostać objęty sektor komunalny, tj. obiekty Urzędu Miasta, obiekty oświaty i kultury, obiekty sportowe, oraz oświetlenie uliczne.

Działanie 8: Zielone zakupy - wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju przy zakupach dla Urzędu Miasta Ełk

Koncepcja „zielonych zakupów” bierze się z możliwości określenia warunków i parametrów kupowanych produktów i usług przez kupującego. W praktyce są możliwości realizacji tej koncepcji poprzez określanie takich kryteriów w przetargach i zakupach „z wolnej ręki”, które uwzględniają cele ograniczania emisji gazów cieplarnianych przez gminę. W polskim prawie istnieją zapisy umożliwiające określanie takich kryteriów (w szczególności art. 30 ust. 6 i art. 91 ust.2 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych). W celu ujednolicenia wymogów oraz ułatwienia pracy osobom, które odpowiedzialne są za przetargi, należy stworzyć wewnętrzne procedury Urzędu Miasta. Procedury będą odnosiły się do zapisów, które powinny znaleźć się w SIWZ w celu uwzględnienia zasad zrównoważonego rozwoju jak i dążenia gminy do zredukowania emisji gazów cieplarnianych.

▪ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy na lata 2013-2022

Zgodnie z zapisami prawa, organizatorem publicznego transportu zbiorowego, w zależności od zasięgu przewozów, jest gmina, związek międzygminny, powiat (miasto na prawach powiatu), związek powiatów, województwo lub minister właściwy do spraw transportu. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o *publicznym transporcie zbiorowym* (Dz. U. 2011 nr 5 poz. 13 ze zm.), powierza organizatorowi do wykonania trzy zadania:

1. planowanie rozwoju transportu,
2. organizowanie publicznego transportu zbiorowego,
3. zarządzanie publicznym transportem zbiorowym.

Podstawowym celem opracowania planu transportowego jest poprawa jakości systemu transportowego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jakość systemu transportowego będzie bowiem decydującym czynnikiem, warunkującym jakość życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy obszaru objętego planem transportowym. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju będzie zapewniało równowagę między aspektami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi i ochroną środowiska. Tak sformułowany cel nadrzędny planu transportowego powinien być osiąganym poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu - instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych,

Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego - instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów,

Cel 3. Integracja systemu transportowego - w układzie gałęziowym i terytorialnym,

Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki obszaru - instrument rozwoju gospodarczego,

Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa - radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu,

Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.

Kierunki rozwoju transportu publicznego w Ełku i w gminach ościennych powinny być zgodne ze „zrównoważonym rozwojem podstawowych funkcji zagospodarowania miasta, zakładającym harmonizowanie interesów publicznych i prywatnych z zachowaniem wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych”. Determinantami określającym kierunki rozwoju transportu publicznego, są:

- prognozy popytu tego transportu, uwzględniające uwarunkowania demograficzne, społeczne i gospodarcze, źródła ruchu,);
- uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta;
- przewidywane kierunki zmian i rozwoju w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta, szczegółowo opisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- założenia rozwoju systemu komunikacyjnego;
- zasady dostępu do infrastruktury komunikacyjnej;
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska naturalnego.

Do głównych uwarunkowań rozwoju sieci transportu publicznego do 2022 r. należą:

- budowa parkingów w mieście, rozważenie możliwości wprowadzenia systemu „Parkuj i Jedź” (P&R) na obrzeżach miasta albo w rejonie Dworca Kolejowego lub Autobusowego;
- wprowadzenie strefy parkowania w centrum miasta;
- budowa węzłów przesiadkowych, przede wszystkim budowa Zintegrowanego Węzła Przesiadkowego w rejonie Dworca Kolejowego i Autobusowego (w porozumieniu z władzami samorządowymi powiatu oraz z prywatnymi właścicielami tych obiektów);
- skomunikowanie komunikacji miejskiej z komunikacją dalekobieżną - chodzi tu przede wszystkim o połączenia autobusowe przewoźników prywatnych oraz połączenia kolejowe (skoordynowanie rozkładów jazdy komunikacji miejskiej z transportem regionalnym kolejowym i autobusowym);
- nadanie priorytetu komunikacji miejskiej na głównych skrzyżowaniach;
- ułatwienie dostępności do komunikacji miejskiej osobom niepełnosprawnym poprzez usuwanie barier architektonicznych oraz wprowadzanie niskopodłogowych autobusów;
- wprowadzenie niskoemisyjnego taboru.

▪ **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Etk na lata 2008 - 2018**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Etku na lata 2008 - 2018 wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy miasta i na ich potrzeby. Strategia jest dokumentem, który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych oraz zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest zgodna z podstawowymi zasadami funkcjonowania społecznego, w szczególności zaś z zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej współodpowiedzialności. Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających na scenie publicznej. Strategia została zbudowana wokół następujących obszarów strategicznych, sformułowanych na podstawie diagnozy problemów społecznych miasta Etk:

- Aktywna polityka społeczna wobec grup dotkniętych i zagrożonych marginalizacją oraz pomoc w ich reintegracji społecznej;
- Utworzenie i promowanie zintegrowanego i dynamicznego systemu pomocy efektywnie wspierającego dziecko i rodzinę;
- Stworzenie warunków dla godnego funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i starszych;
- Aktywna polityka zapobiegania i leczenia uzależnień;
- Promocja przedsiębiorczości i ograniczanie skutków bezrobocia;
- Wspieranie rozwoju zawodowego osób uczestniczących w rozwiązywaniu problemów społecznych w ramach społeczeństwa informacyjnego.

Celem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Etk na lata 2008 - 2018” jest wytyczenie głównych kierunków zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej Miasta Etk. Strategia powinna być realizowana z wykorzystaniem następujących zasad:

- Zasada pomocniczości:

Zgodnie z tą zasadą, Miasto koncentrować ma swe wysiłki na tych zadaniach, których wykonania nie może przekazać innym podmiotom, a które muszą zostać wykonane przez sektor publiczny. Zadania wytyczone w Strategii dotyczące pomocy mieszkańcom miasta, ale w dużej mierze wykonane muszą zostać przy współpracy adresatów Strategii z podmiotami publicznymi. Tam, gdzie jednostki społeczne będą w stanie poradzić sobie same ze swoimi problemami, instytucje publiczne ingerować nie będą.

- Zasada solidaryzmu:

Niektóre zadania i obowiązki muszą być rozłożone na wszystkich adresatów Strategii. Dotyczy to głównie zadań z zakresu walki z bezrobociem, pomocy osobom niepełnosprawnym, zapobieganiu dysfunkcjom rodziny.

- Zasada zrównoważonego rozwoju:

Rozwój społeczno - gospodarczy, przy realizacji projektów o dłuższym czasowo zasięgu, dokonywać się musi przy zachowaniu równowagi pomiędzy elementami ekologicznymi, społecznymi oraz przestrzennymi. Stanowi to warunek niezbędny do podniesienia poziomu życia mieszkańców Miasta.

- Zasada rozwoju wielokierunkowego:

W początkowym etapie wdrażania Strategii realizowane powinny być działania, w których miasto posiada już pewne doświadczenie i są one łatwiejsze do wykonania, w kolejnym etapie wdrażane powinny być innowacyjne przedsięwzięcia.

- *Zasada równości szans w dostępie do świadczenia usług publicznych:*
Zakłada się otwartość w dostępie do świadczeń i usług publicznych. Adresaci niniejszego dokumentu liczyć mogą na wsparcie ze strony Miasta skoncentrowane głównie na uczestniczeniu w systemie świadczeń: usług publicznych (kształcenia, ochrony zdrowia, mieszkania).

- *Zasada orientacji na mieszkańców:*
Władze Miasta, programując zadania, mają świadomość, że głównym podmiotem ich projektów są ludzie - społeczność lokalna Ełku, mająca swoje potrzeby, ambicje i umiejętności. Działania muszą być tak zaplanowane, by pobudzić aktywność mieszkańców.

- *Zasada współodpowiedzialności:*
Za kształt i realizację powyższej Strategii odpowiadają wszyscy, tj. władza Miasta Ełk, podmioty współpracujące i adresaci programów.

- *Zasada partnerstwa publiczno - prywatnego:*
Zasada ta umożliwia łączenie wysiłków finansowych władz lokalnych z pomocą sektora prywatnego, co sprzyja płynności wprowadzanych działań i tworzy dobre podłoże pod programowe konsorcja. Pozwala to na realizację ważnych przedsięwzięć społecznych oraz inwestycyjnych.

- *Zasada ciągłości działania:*
Gwarantuje efektywność rozwiązań systemowych służących minimalizowaniu źródeł bezpieczeństwa socjalnego.

▪ **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku. Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku**

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku to sukcesywne osiąganie przyjętych w gospodarce przestrzennej celów poprzez rozwój procesów urbanizacyjnych, realizowanych jako różnorodne funkcje, przypisywane szczególnym strefom i systemom tego miasta. Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego Ełku zostały sformułowane w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przestrzennych, przedstawionych w odrębnej części opracowania pod nazwą „Uwarunkowania rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta”.

Określony został cel generalny, cele główne i operacyjne, którym zostaną podporządkowane sposoby ich realizacji, przyjęte jako polityka zagospodarowania przestrzennego miasta.

Celem generalnym jest poprawa jakości życia mieszkańców miasta we wszystkich sferach funkcjonowania miasta w warunkach zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie celu będzie możliwe poprzez realizację określonych zamierzeń, a w ich ramach celów strategicznych, które zostały określone dla poszczególnych stref.

Cele główne dla stref:

Strefa A - Centralna:

Wykształcenie centralnej strefy miejskiej o najwyższej jakości przestrzeni publicznej z koncentracją usług śródmiejskich i rewitalizacją istniejącej zabudowy.

Strefa B - Nowomiejska (Północna i Południowa):

Stworzenie warunków dla przestrzennego rozwoju terenów budowlanych w mieście oraz warunków dla powstania nowego ośrodka tożsamości miasta, będącego zarazem potencjałem rozwoju miasta w kierunkach północnym i południowym.

Strefa C - Ekonomiczna:

Zapewnienie możliwości rozwoju usług, przemysłu i wytwórczości, stanowiących podstawę rozwoju ekonomicznego miasta. Rozwój przedsiębiorczości na wytyczonych obszarach aktywności gospodarczej w granicach strefy.

Strefa D - Przyjeziorna (jezior: Ełckiego i Selmęt Mały):

Ochrona i odpowiednie wykorzystanie środowiska przyrodniczego zarówno dla rozwoju funkcji wypoczynkowych, rekreacyjnych i turystycznych, w tym przestrzeni publicznych, jak i dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta. Wzmocnienie rangi miasta w kierunku rekreacyjno - turystycznym poprzez połączenie jezior: Sunowo, Ełckiego i Selmęt Mały.

Cele główne dla systemów:

System komunikacji:

- poprawa systemu i stanu technicznego dróg, umożliwiająca sprawną obsługę wewnętrzną i tranzytową ruchu indywidualnego, towarowego i zbiorowego;
- poprawa warunków współistnienia komunikacji drogowej, kolejowej, rowerowej i pieszej;
- rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego, w tym realizacja obwodnicy miasta Etku.

System infrastruktury technicznej:

- dalszy rozwój i poprawa funkcjonowania systemu oraz stanu technicznego infrastruktury technicznej, umożliwiająca zapewnienie realizacji potrzeb w równowadze z wymaganiami ekonomicznymi i ochroną środowiska;
- modernizacja kanalizacji deszczowej.

System przyrodniczy miasta:

- ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie struktury przyrodniczej miasta poprzez rewitalizację i powiększenie terenów zieleni miejskiej.

System przestrzeni publicznej:

- podniesienie atrakcyjności przestrzennej miasta;
- poprawa warunków dla rozwoju funkcji ogólnomiejskiej;
- realizacja ogólnodostępnych przestrzeni publicznych;
- realizacja przystani wodnych i innych miejsc wypoczynku i rekreacji.

Cele operacyjne dla stref strukturalnych:

Strefa A - Centralna

- podniesienie jakości miejskiego ośrodka usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- ochrona i formowanie przestrzeni publicznych;
- ochrona i wykorzystanie walorów kulturowych w działaniach inwestycyjnych;
- podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych;
- stworzenie warunków dla działalności ofertowej miasta w zakresie zabudowy zgodnej z funkcją strefy centralnej;
- budowa parkingów w obrębie centrum miasta;
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;

Strefa B - Nowomiejska (Północna i Południowa)

- przekształcenie istniejącej, nieustalonej struktury funkcjonalno - przestrzennej w strukturę stabilną o wykształconej tożsamości;
- zapewnienie terenów rozwojowych miasta;
- wykształcenie czytelnego systemu przestrzeni publicznych, powiązanych z powstałymi strefami strukturalnymi;
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;

Strefa C - Ekonomiczna

- stworzenie podstaw w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej;
- kompleksowe tworzenie centrum przemysłowego o znaczeniu ponadlokalnym;
- zabezpieczenie przed rozproszeniem na obszarze miasta nowych inwestycji o funkcji przemysłowej;
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;

Strefa D - Przyjeziorna (jezior: Ełckiego i Selmęt Mały)

- ochrona krajobrazowa pradolinny rzeki Ełk na całej jej długości w obrębie miasta;
- zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych z zachowaniem warunków ekspozycji krajobrazu kulturowego;
- stworzenie bazy rekreacji i sportu;
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska;
- wyeksponowanie elementów identyfikacji przestrzennej Jeziora Ełckiego poprzez realizację ogólnodostępnych obiektów sportowo - rekreacyjnych;
- wzmocnienie atrakcyjności turystycznej.

▪ „PROGRAMU INTERWENCJI SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W CELU ZMIANY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I INTEGRACJI OBSZARU FUNKCJONALNEGO SUBREGIONU EGO POŁOŻONEGO WE WSCHODNIEJ CZĘŚCI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO” - „PRO EGO 2014-2020”

Celem głównym Programu " PRO EGO" jest: WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU FUNKCJONALNEGO EGO.

Program wyznacza trzy cele strategiczne:

- Poprawa warunków inwestycyjnych.
- Wzrost znaczenia EGO jako obszaru atrakcyjnego turystycznie.
- Zwiększenie jakości kapitału ludzkiego.

W Programie Pro EGO 2014 -2020 wyznaczono do realizacji 9 kierunków działań:

- Tworzenie i rozwój produktów turystycznych,
- Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych,
- Wsparcie i fundusze dla biznesu,
- Wspieranie szkolnictwa i edukacji,
- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców,
- Zwiększanie dostępności komunikacyjnej,
- Integracja i promocja EGO,
- Współpraca zewnętrzna,
- Zwiększanie jakości i sprawności administracji.

▪ **Zintegrowana strategia rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025**

Cele strategiczne rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego 2025

1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna

2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach
3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów
4. Poprawa spójności terytorialnej
5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej

▪ **Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025**

Celem głównym przedmiotowej Strategii jest: WZROST FUNKCJI SUBREGIONALNEJ EŁKU I JEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 wyznacza pięć celów strategicznych:

- Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego.
- Poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju.
- Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk.
- Przywrócenie funkcji społeczno - gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę.
- Wzrost aktywności społecznej.

▪ **Program Opieki nad Zabytkami Miasta Ełk na lata 2015-2018**

Główne, długoterminowe cele polityki Miasta Ełk, związane z ochroną zabytków to:

1. rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
2. eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
3. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
4. tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki;
5. włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Miasta Ełk;
6. uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami.

3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko, stanowi integralny element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów, zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2013.1235, ze zm.).

Informacje zawarte w *Prognozie* opracowane zostały stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu. Niniejsza *Prognoza* opiera się na zastosowaniu metod opisowych i porównawczych.

Dokonyjąc oceny istniejącego stanu środowiska na obszarze objętym projektem *Programu* oraz na obszarze, na który realizacja ustaleń może wywierać wpływ posłużono się następującymi dostępnymi środkami:

Opracowaniami WIOŚ :

- Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku.
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskim za rok 2014.
- Raport o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego w 2012 roku,
- Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2013-2015,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2013,
- Ocena jakości jezior badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku,
- Ocena jakości rzek badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku,
- Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego w 2010 roku,
- Stan akustyczny środowiska miasta Ełk w świetle badań monitoringowych hałasu komunikacyjnego w 2011 roku.

Informacjami i wnioskami zawartymi w innych opracowaniach:

- Uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018,
- Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2014-2017,
- Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
- Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025,
- Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanej Strategii Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025,
- Prognoza Oddziaływania na Środowisko Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełk na lata 2010-2013,
- Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku,
- Prognoza Oddziaływania Na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025,
- Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „PROGRAMU INTERWENCJI SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W CELU ZMIANY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I INTEGRACJI OBSZARU FUNKCJONALNEGO SUBREGIONU EGO

POŁOŻONEGO WE WSCHODNIEJ CZĘŚCI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO” „PRO EGO 2014-2020”,

- Działania Miasta Etk na rzecz redukcji emisji CO₂,

Analiza powyższych dokumentów przyczyniła się do ustalenia aktualnego stanu środowiska na terenie miasta Etk oraz pozwoliła ustalić wpływ realizacji ustaleń Programu na stan poszczególnych komponentów środowiska, a także na stan i zachowanie zidentyfikowanych siedlisk i gatunków podlegających ochronie prawnej oraz korytarzy migracyjnych. W celu dokonania oceny istniejącego stanu środowiska posłużono się także informacjami uzyskanymi z Urzędu Miasta Etku.

Przy opracowaniu niniejszej *Prognozy* zastosowano metody opisowe i porównawcze. W początkowej fazie przygotowania *Prognozy oddziaływania na środowisko* zapoznano się z obowiązującymi dokumentami nadrzędnymi w stosunku do sporządzanego Programu. Następnie na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska na terenie Miasta Etk zidentyfikowane zostały największe problemy środowiskowe. Kolejnym etapem było określenie powiązania pomiędzy założeniami projektowanego dokumentu, a istniejącymi problemami środowiskowymi. Późniejszy etap sporządzania *Prognozy* obejmował określenie wpływu realizacji celów wyznaczonych w Programie na środowisko. Zastosowana w tym miejscu subiektywna ocena skutków porealizacyjnych jest spójna z wytycznymi określonymi w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2013. 1235, ze zm.).

Podczas określania wpływu realizacji celów zawartych w przedmiotowym Programie na środowisko zastosowano metodę macierzy interakcji. W wierszach siatki wpisano cele operacyjne, natomiast w kolumnach wskaźniki odpowiadające poszczególnym komponentom środowiska. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnymi osi zaznaczono symbolem:

(+) - realizacja zadania spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki,

(-) - realizacja zadania spowoduje negatywne oddziaływania i skutki,

(0) - realizacja zadania nie wpływa na środowisko.

Przy ocenie poszczególnych działań wzięto również pod uwagę wzajemne zależności poszczególnych elementów środowiska oraz ich oddziaływanie między sobą. Szczególny nacisk położono na oddziaływanie przyjętych działań na obszary cenne przyrodniczo.

Za pomocą macierzy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane. Następnie dokonano omówienia wszystkich ważniejszych oddziaływań i podsumowano wpływ poszczególnych celów na elementy środowiska.

4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring realizacji *Programu Rewitalizacji Ełku* na lata 2016-2023 będzie prowadzony na 2 poziomach: poszczególnych projektów oraz całego procesu rewitalizacji.

Coroczne sprawozdania będą zawierały:

- informacje od beneficjentów projektów wpisanych do Programu Rewitalizacji Ełku nt. realizacji danego projektu w roku sprawozdawczym,
- obserwację wskaźników sytuacji społeczno-gospodarczej dla całego Miasta i obszaru rewitalizacji.

Powyższe informacje umożliwią analizę skutków realizacji postanowień Programu w odniesieniu do środowiska.

Monitoring realizacji *Programu* prowadzić będzie Wydział Strategii Rozwoju Urzędu Miasta Ełku. Projekt sprawozdania będzie opiniowane przez Zespół ds. rewitalizacji Miasta Ełku. Prezydent Miasta, w terminie do 30 czerwca każdego roku, zdawać będzie Radzie Miasta Ełku sprawozdanie dot. realizacji Programu. Sprawozdania będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ełku.

Aktualizacja Programu będzie odbywała się w zależności od potrzeb, w oparciu o analizę corocznych sprawozdań, wyniki ewaluacji, wymogi zewnętrzne, na wniosek Zespołu ds. rewitalizacji, mieszkańców Ełku lub innych podmiotów z terenu Miasta. Dodanie nowego projektu będzie możliwe pod warunkiem wpisywania się w cele Programu. Prace nad aktualizacją prowadzone będą we współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy.

Wszystkie czynności związane z aktualizacją Programu powinny być zgodne z obowiązującą w Urzędzie Miasta Ełku procedurą w sprawie tworzenia planów, programów i strategii rozwoju miasta. Zaktualizowany dokument musi zostać przyjęty uchwałą Rady Miasta Ełku.

Program będzie mógł być poddany ewaluacji na każdym etapie jego realizacji oraz po jego zakończeniu. Ewaluacja będzie oceniała proces wdrażania Programu w oparciu o kryteria trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości. Jej wyniki będą mogły być podstawą skorygowania zaplanowanych działań rewitalizacyjnych.

Tabela 2. Wskaźniki monitorowania Programu

Cel 1 - Zwiększenie zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości.					
Nazwa wskaźnika	Miernik	Źródło Informacji	Śródmieście		Miasto Ełk
			Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023 r.)	
Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (w danym roku)	szt.	Urząd Miasta Ełku, Wydział Organizacyjny, Referat Działalności Gospodarczej	6,62	7,95	wartość danego wskaźnika w obszarze „Śródmieście” corocznie porównywana do wartości wskaźnika dla całego Miasta
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców (w danym roku)	osoby	Powiatowy Urząd Pracy	5,55	4,44	
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na 100 mieszkańców (w danym roku)	osoby	Powiatowy Urząd Pracy	2,44	1,95	
Liczba powstałych przedsiębiorstw społecznych (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	3	
Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem objętych wsparciem w ramach projektów dot. aktywizacji zawodowej (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	480	
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w ramach projektów dot. aktywizacji zawodowej (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	41	

Cel 2 - Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych.					
Nazwa wskaźnika	Miernik	Źródło Informacji	Śródmieście		Miasto Ełk
			Wartość bazowa	Wartość docelowa	
Liczba ofiar przemocy w rodzinie na 100 mieszkańców (w danym roku)	osoby	Komenda Powiatowa Policji w Ełku	0,15	0,12	wartość danego wskaźnika w obszarze „Śródmieście” corocznie porównywana do wartości wskaźnika dla całego Miasta
Osoby, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (w danym roku)	osoby	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku	5,69	4,56	
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	1 200	
Liczba dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	500	
Liczba osób starszych zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	250	

Liczba osób z uzależnieniami zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	350	
Liczba osób niepełnosprawnych zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (narastająco)	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	100	
Liczba podjętych/wspartych inicjatyw lokalnych (narastająco)	szt.	Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Miasta Ełku; beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	80	
Cel 3 - Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.					
Nazwa wskaźnika	Miernik	Źródło Informacji	Śródmieście		Miasto Ełk
			Wartość bazowa	Wartość docelowa	
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu programu	szt.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom dziennego pobytu dla osób starszych	nd	4	nd
Liczba usług świadczonych przez podmioty wsparte w programie (w danym roku)	szt.	Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Ełku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom dziennego pobytu dla osób starszych	wartość bazowa 76	wartość docelowa 133	nd

Liczba osób, które skorzystały z usług społecznych świadczonych przez podmioty wsparte w programie (w danym roku)		Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Ełku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom dziennego pobytu dla osób starszych	nd	nd	wartość bazowa 11 060	wartość docelowa 11 500
Liczba osób świadczących usługi wspierające animację lokalną (animatorzy lokalni, streetworkerzy itp.) - w danym roku	osoby	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	4	15	wartość danego wskaźnika w obszarze „Śródmieście” corocznie porównywana do wartości wskaźnika dla całego Miasta	
Osoby, którym zrealizowano świadczenia pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby na 100 mieszkańców (w danym roku)	osoby	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku	4,17	3,33		
Liczba osób, które skorzystały z działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej (narastająco)	osoby	Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Ełku	wartość bazowa 5 748	wartość docelowa 6 438		
Cel 4 - Podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych.						
Nazwa wskaźnika	Miernik	Źródło Informacji	Śródmieście		Miasto Ełk	
			Wartość bazowa	Wartość docelowa		
Poziom zrewitalizowania obszaru (powierzchnia, narastająco)	%	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	5,81%	10,17%	nd	

Otwarta przestrzeń utworzona lub zrehabilitowana na obszarach miejskich (narastająco)	m ²	beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	75 000	wartość danego wskaźnika w obszarze „Śródmieście” corocznie porównywana do wartości wskaźnika dla całego Miasta	
Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg (narastająco)	km	Wydział Mienia Komunalnego Urzędu Miasta Ełku	nd	3		
Cel 5 - Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego.						
Nazwa wskaźnika	Miernik	Źródło Informacji	Śródmieście		Miasto Ełk	
			Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Udział osób korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Ełku w ogólnej liczbie dla województwa warmińsko-mazurskiego (w danym roku)	%	BDL GUS	nd		1,52%	2,00%
Liczba noclegów przypadających na 1 turystę (w danym roku)	szt.	BDL GUS	nd		2,71	3,25
Zwiedzający muzea i oddziały na 1000 mieszkańców województwa (w danym roku)	osoby	BDL GUS	4,66	5,90	nd	
Wzrost liczby odwiedzin miejsc należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne, wspartych w programie (w porównaniu do 2015 r.)	szt.	Beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	25 000	wartość danego wskaźnika w obszarze „Śródmieście” corocznie porównywana do wartości wskaźnika dla całego Miasta	

Liczba budynków zabytkowych poddanych modernizacji (wpisanych do rejestru zabytków)	szt.	Beneficjenci projektów wpisanych do Programu	nd	6	nd	
Liczba produktów turystycznych	szt.	Urząd Miasta Ełku	nd		28	32
Cel 6 - Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Zwiększenie efektywności energetycznej.						
Nazwa wskaźnika	Miernik	Źródło Informacji	Śródmieście		Miasto Ełk	
			Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Średnie jednostkowe roczne zużycie energii w grupie budynków użyteczności publicznej (w danym roku)	kWh/m ² /rok	Urząd Miasta Ełku, Wydział Mienia Komunalnego	153	145	wartość danego wskaźnika w obszarze "Śródmieście" corocznie porównywana do wartości wskaźnika dla całego Miasta	
Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych (narastająco)	szt.	Administrator Sp. z o.o., Spółdzielnia Mieszkaniowa „Świt”, Urząd Miasta Ełku - Wydział Mienia Komunalnego, Starostwo Powiatowe w Ełku	nd	98	nd	
Roczne zużycie energii elektrycznej przez system oświetlenia miejskiego do liczby punktów świetlnych	MWh/punkt/rok	Urząd Miasta Ełku, Wydział Mienia Komunalnego	nd		wartość bazowa - 0,704	wartość docelowa - 0,570

Źródło: Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023

5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W wyniku realizacji Programu Rewitalizacji Etku na lata 2016-2023, nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, wobec powyższego dokument nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wykonanie takiej oceny konieczne jest zawsze wtedy, gdy planowane cele mogą znacząco oddziaływać na środowisko i ludzi sąsiadujących krajów. Ustalenia Programu obejmują działania, które będą realizowane na obszarze miasta Etk, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał charakter lokalny i nie będą powodowały znaczących oddziaływań transgranicznych.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Cele strategiczne założone w Programie Rewitalizacji Etku na lata 2016-2023 dotyczą przede wszystkim sfery życia społeczno - gospodarczego. Jednym z głównych celów rozwoju Etku jest zrównoważony, nowoczesny i ekologiczny rozwój gospodarki, który zapewni wzrost zatrudnienia. Ponadto Program zakłada realizację celów, które spowodują zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych, poprawę jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych, podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych, wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego, poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, zwiększenie efektywności energetycznej.

Określenie wariantu „0”, czyli brak realizacji celów założonych w Programie Rewitalizacji Etku na lata 2016-2023 stanowi punkt odniesienia dla oceny stanu środowiska lub identyfikacji i waloryzacji oddziałujących na nie czynników w wariantcie zakładającym realizację projektu Programu.

W niniejszej *Prognozie* w celu oszacowania możliwych do wystąpienia zmian w środowisku w przypadku wariantu „0”, przyjęto, iż odstępnie od realizacji zamierzeń określonych w projekcie Programu zmniejszy szanse na ograniczenie występujących już obecnie negatywnych trendów lub na wzmocnienie pozytywnych tendencji w dziedzinie środowiska i utrudni rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Etk, zablokuje aktywizację mieszkańców oraz zmniejszy szanse na rewitalizację obszarów zdegradowanych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze negatywne zmiany jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji projektu Programu:

- wzrost niekorzystnych oddziaływań, takich jak emisja zanieczyszczeń do powietrza, nasilenie hałasu i wibracji wynikających z złego stanu nawierzchni dróg, spadek dynamiki i zakresu prac procesów związanych z modernizacją istniejącej infrastruktury drogowej,

- wzrost presji na środowisko oraz pogorszenie jego stanu w wyniku braku wprowadzania nowoczesnych rozwiązań, o zdecydowanie mniejszym negatywnym oddziaływaniu na środowisko niż obecnie, w zakresie energetyki, infrastruktury technicznej, w tym między innymi: budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej, wodno - ściekowej, modernizacja budynków,
- zwiększenie zagrożeń nadzwyczajnych powierzchni ziemi i środowiska gruntowo-wodnego spowodowane skutkami katastrof drogowych (będących wynikiem braku poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego lub pogarszania się istniejącego stanu, w wyniku wzrostu natężenia ruchu, przy jednoczesnym złym stanie technicznym dróg),
- dewastacja terenów zieleni oraz ich zaśmiecanie wynikające ze wzrostu antyeekologicznych postaw społeczeństwa.

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Działania przedstawione w projekcie Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 prowadzone będą na terenie Miasta Ełk. Ełk jest miastem w północno-wschodniej Polsce, w województwie warmińsko-mazurskim. Stanowi on największe miasto na Mazurach oraz główny ośrodek przemysłowy i kulturalny w regionie.

Rysunek 3. Położenie Miasta Ełk na tle powiatu ełckiego

Źródło: www.gawart.elk.pl

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski według Jerzego Kondrackiego, Miasto Ełk położone jest w obrębie mezoregionu: Pojezierze Ełckie, makroregionu Pojezierze Mazurskie, podprowincji Pojezierze Wschodniobałtyckie, prowincji Niżu Wschodniobałtycko - Białoruskiego, megaregionu Niżu Wschodnioeuropejskiego.

Miasto Ełk położone jest na Pojezierzu Ełckim, będącym częścią Pojezierza Mazurskiego. Zlokalizowane jest nad Jeziosem Ełckim i rzeką Ełk, będącą dopływem Biebrzy. Ponadto w obrębie miasta znajdują się dwa niewielkie jeziora: Selmęt Mały oraz Szyba. Miasto Ełk znajduje się w centrum Zielonych Płuc Polski.

W Programie rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 do rewitalizacji wyznaczony został obszar o nazwie „Śródmieście”. W jego skład wchodzi obszary Centrum I i Centrum II poszerzone o część obszaru Północ I (MOPS i Urząd Miasta Ełku zlokalizowane przy ul. Piłsudskiego) oraz tereny Ełckiej Kolei Wąskotorowej i tereny zielone nad rzeką Ełk. Obszar ten został wybrany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, ze względu na zidentyfikowanie stanu kryzysowego w sferze społecznej (największa w mieście skala problemów społecznych), który współwystępuje ze stanem kryzysowym w sferach technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Dodatkowo przy wyznaczeniu obszaru uwzględniono występujące w Wytycznych ograniczenia co do wielkości (nie więcej niż 20% powierzchni gminy) i populacji obszarów rewitalizacji (nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Tabela 3. Obszar „Śródmieście” wyznaczony do rewitalizacji - liczba mieszkańców i powierzchnia.

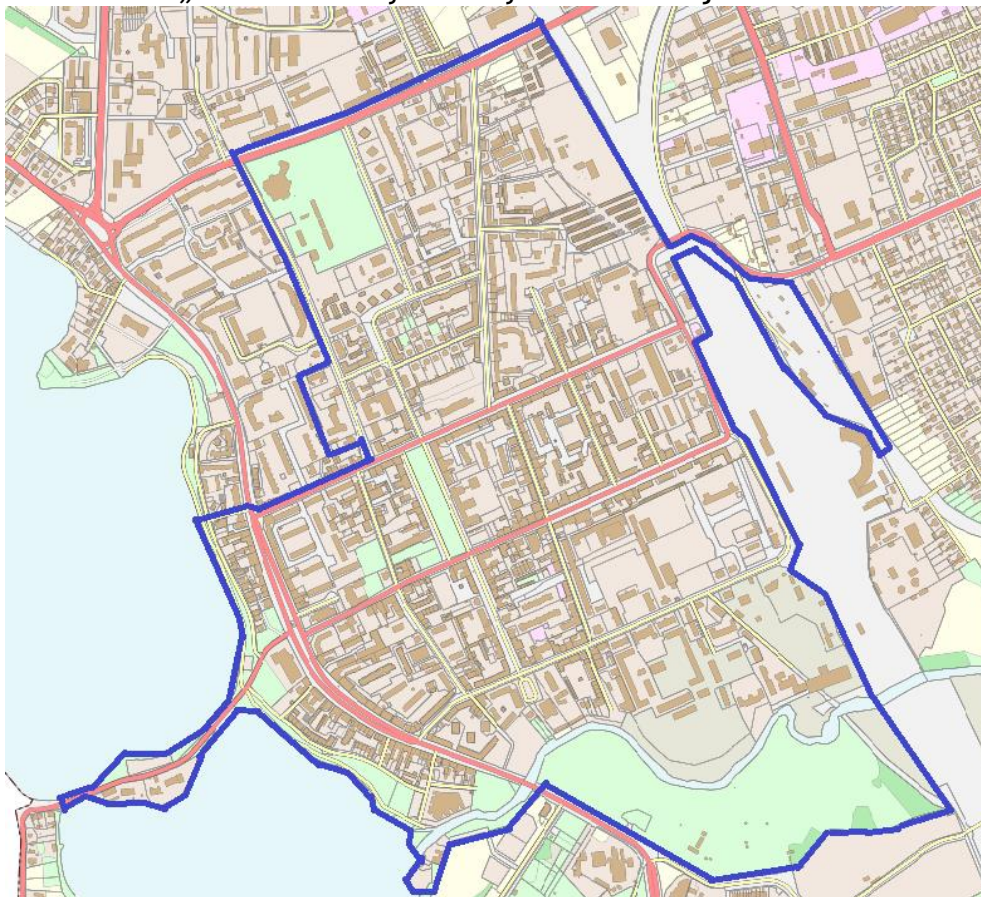
Powierzchnia (ha)	Obszar „Śródmieście”	Miasto Ełk
	172 ha	2105 ha
w stosunku do powierzchni Ełku	8,17%	
Liczba ludności ³	16 579	58 778
w stosunku do liczby mieszkańców Ełku	28,20%	

Źródło: Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023

³ zameldowania stałe

Rysunek 4. Obszar „Śródmieście” wyznaczony do rewitalizacji

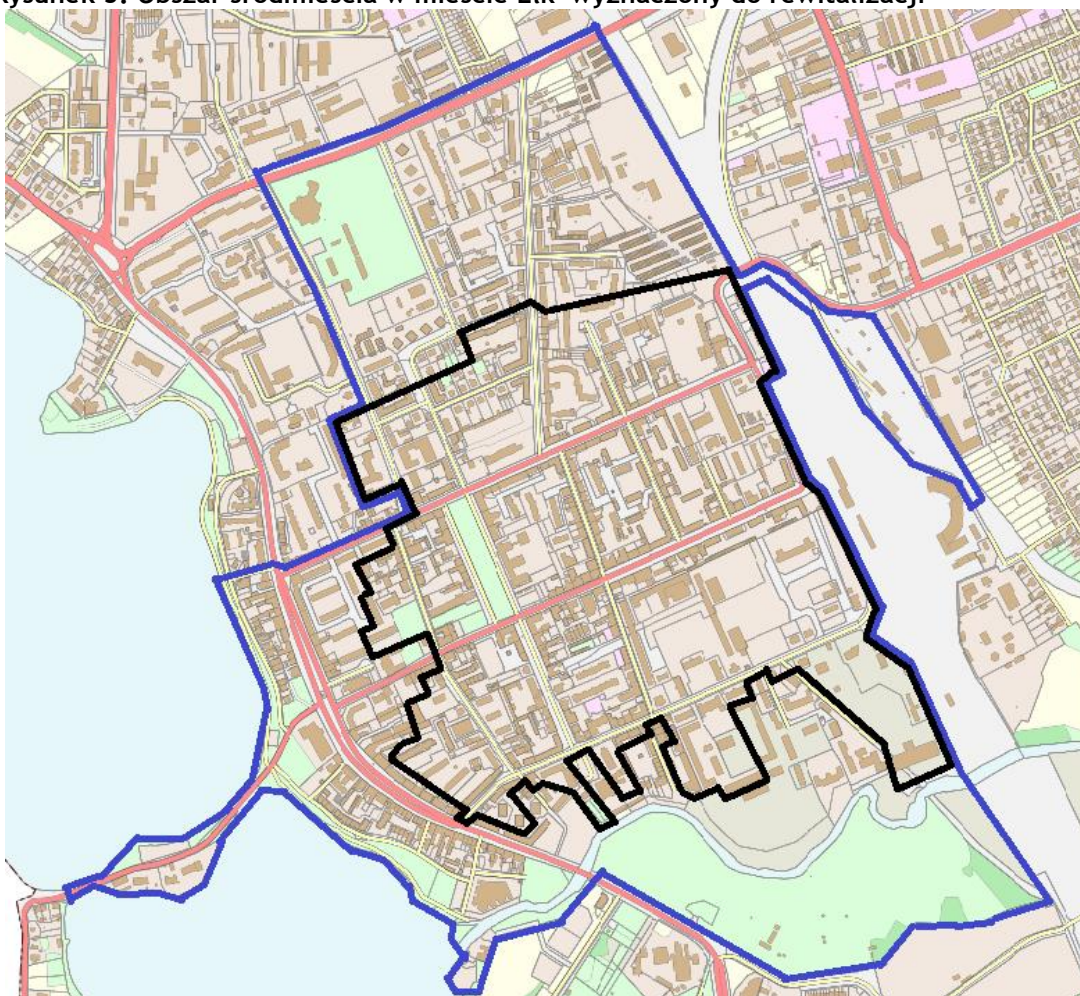

Źródło: Program Rewitalizacji Etku na lata 2016-2023

Ponadto w mieście Etk określono również obszar "Śródmieście-centrum" wyznaczony do rewitalizacji w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

Rysunek 5. Obszar śródmieścia w mieście Ełk wyznaczony do rewitalizacji

- Obszar „Śródmieście”
- Obszar „Śródmieście-centrum” wyznaczony do rewitalizacji w ramach ZIT

Źródło: Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023

Jakość powietrza

Na terenie województwa warmińsko - mazurskiego wydzielono trzy strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza w celu określenia przestrzennego rozkładu zanieczyszczeń:

- miasto Olsztyn,
- miasto Elbląg,
- strefa warmińsko - mazurska.

Gmina Miasto Ełk należy do powiatu ełckiego przynależącego do strefy warmińsko - mazurskiej (o kodzie PL2803). Najbliżej położoną stałą automatyczną stacją monitoringu powietrza jest stacja Mrągowo.

W roku 2014 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie dokonał oceny stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i przeprowadził badania na obszarze 7 miast (Olsztyn, Elbląg, Gołdap, Mrągowo, Ostróda, Nidzica, Iława) oraz w Puszczy Boreckiej w miejscowości Diabło Góra.

Tabela 4. Wyniki badań zanieczyszczeń powietrza w województwie warmińsko-mazurskim w 2014 r.

Stacje pomiarowe	Substancja	SO ₂			NO ₂		PM10		CO	Ozon		Benzen	Ołów	Arsen	Nikiel	Kadm	WWA	PM2.5	
	Czas uśredniania	1h	24h	rok	1h	rok	24h	rok	8h	1V-31 VII	8h	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	
	Dopuszczalne i docelowe poziomy sub-stancji w powietrzu	350 [µg/m ³]	125 [µg/m ³]	20 [µg/m ³]	200 [µg/m ³]	40 [µg/m ³]	50 [µg/m ³]	40 [µg/m ³]	10000 [µg/m ³]	18 000 [µg/m ³ ·h]	120 [µg/m ³]	5 [µg/m ³]	0,5 [µg/m ³]	6 [ng/m ³]	20 [ng/m ³]	5 [ng/m ³]	1 [ng/m ³]	25+1 [µg/m ³]	
	Dopuszczalna częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu w roku kalendarzowym	24	3		18		35				25 dni								
WIOŚ	Olsztyn ul. Puszkina	wartość max.	50	34,5		99			1972		126,9								
		średnia			5		16,6		29,4/21,4 ^m				1,2	0,008	3	1,4	0,3	2	16,5 ^m
		liczba przekroczeń						36/9 ^m			5								
	Ostróda ul. Chrobrego	wartość max.	23	13,7		99			1774		135,1								
		średnia			3,6		12,6		20,6										16,0 ^m
		liczba przekroczeń						4			7								
	Elbląg ul. Bazylińskiego	wartość max.	68	12		80			1640		133,8								
		średnia			3,3		13		26,3/24,2 ^m				b.d.	0,01	3,3	1,4	0,4	2,9	15,5 ^m
		liczba przekroczeń						17/21 ^m			6								
	Mrągowo ul. Parkowa	wartość max.									134,1								
		średnia							18,8										
		liczba przekroczeń						0			4								
	Gołdap ul. Jaćwieska	wartość max.	48	24,1		47			1496		b.d.								
		średnia			7		8,6		23,7										
		liczba przekroczeń						4			b.d.								
	Nidzica ul. Traugutta	wartość max.																	
		średnia							28,4 ^m					0,009	2,9	1,4	0,3	3,8	
		liczba przekroczeń						38 ^m											
Iława ul. Andersa	wartość max.																		
	średnia							29,6 ^m									2,1		
	liczba przekroczeń						41 ^m												
IOŚ Diabla Góra (ochrona roślin)	wartość max.									158									
	średnia			1,1 ^m		4,5 ^m		20 ^m		12 391			0,004	0,5	0,7	0,2	0,6	13,9 ^m	
	liczba przekroczeń						8 ^m			18									

m – pomiary manualne
b.d. – zbyt niska kompletność serii pomiarowej
* – pomiary niewykorzystane w ocenie

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku, Opracowanie WIOŚ w Olsztynie, 2015 r.

Analiza badań jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2014 wykonanych przez WIOŚ w Olsztynie pozwala wnioskować, że jakość powietrza w ww. województwie jest na ogół dobra. Zanieczyszczenia gazowe takie jak: SO₂, NO₂, Benzen, CO w szczególności charakteryzują się niskimi notowanymi wartościami stężeń w stosunku do poziomów dopuszczalnych. Wartości średnioroczne ww. zanieczyszczeń od lat są na podobnym poziomie. Jedynie minimalne zagrożenie wystąpienia przekroczeń może dotyczyć NO₂, z uwagi na transport kołowy. Lokalnie mogą wystąpić niekorzystne sytuacje dla zdrowia mieszkańców, np.: w miejscu o zwiększonej emisji spalin samochodowych, zanieczyszczeń przemysłowych, zanieczyszczeń powstałych przy niepełnym spalaniu paliw stałych. Niekorzystną dla zdrowia jakość powietrza może potęgować ciasna zabudowa miejska oraz rzeźba terenu. Badania powietrza z roku 2014 pokazują, że znacznie lepsze warunki zdrowotne pod względem jakości powietrza są na obszarach zaopatrywanych w energię cieplną z centralnych ciepłowni lub zmodernizowanych kotłowni lokalnych, z dala od tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Jakość powietrza pod kątem benzo(a)pirenu została oceniona jako C we wszystkich strefach w województwie, a pod kątem pyłu zawieszonego PM10 w strefach: miasto Olsztyn i warmińsko-mazurskiej. Przekroczenia dotyczą wyłącznie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Nie zanotowano przekroczeń ze względu na ochronę roślin.⁴

⁴ Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku, Opracowanie WIOŚ w Olsztynie, 2015 r.

W zależności od wielkości emisji substancje zanieczyszczające dzieli się na:

- Źródła punktowe - skupione na bardzo małym obszarze. Stanowią je zakłady przemysłowe i elektrociepłownie. Emitują głównie dwutlenki siarki, tlenki azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.
- Źródła liniowe - źródłami są szlaki transportowe. Emitują głównie tlenki azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie, w szczególności ołów.
- Źródła powierzchniowe - (rozproszone) - gospodarstwa domowe i niewielkie kotłownie oraz małe zakłady przemysłowe. Substancje przez nie emitowane to głównie pyły oraz dwutlenek siarki.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Na terenie miasta Etk zlokalizowane jest Jezioro Ełckie, Jezioro Szyba oraz Jezioro Selmęt Mały. Przez Miast przepływa również rzeka Etk. WIOŚ w Olsztynie w ostatnich latach badaniem monitoringowym objął rzekę Etk (Łażna Struga, Czarna Struga).

Rzeka Etk

Etk jest prawobrzeżnym dopływem Biebrzy, ciekim IV rzędu. Długość całkowita rzeki wynosi 113,6 km, w tym 86,0 km jest w granicach województwa warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia zlewni wynosi 1524,5 km². Rzeka ma swoje źródła w okolicach wsi Siedlisko, następnie biegnie przez kompleks Puszczy Boreckiej. Poniżej Czerwonego Dworu przepływa przez ciąg jezior: Szwałk Wielki, Piłwąg, Łażno, Litygajno, nieco dalej na południe kolejny ciąg jezior przepływowych: Łasmiady, Straduny, Haleckie (Ołówka) i Ełckie.

Przepływy charakterystyczne rzeki według IMGW wynosiły w m³/s:

- wodowskaz Etk: SWQ - 16,9; SSQ - 6,63; SNQ - 2,03 (lata 1972-1990).

Najbliższym punktem pomiarowo-kontrolnym monitoringu rzeki Etk jest punkt znajdujący się w gminie Etk na stanowisku w Baranach. W 2009 roku badania rzeki przeprowadzono w ramach monitoringu operacyjnego na ww. stanowisku.

Barany - 48,2 km (poniżej Jeziora Ełckiego). Oceniano jednolitą część wód: Etk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Łasmiady do wypływu z jez. Ełckiego.

Elementy biologiczne były badane w oparciu o chlorofil „a” i makrofity oraz pobrano próbki fitobentosu. Wartość średnia roczna chlorofilu „a” wynosiła 8,5 µg/l i wskazywała I klasę jakości wody. Badania makrofitowego stanu ekologicznego rzeki Etk wykonano w lipcu 2009 roku. Badany odcinek znajdował się w pobliżu mostu we wsi Barany. Szerokość rzeki na całym badanym odcinku wynosiła powyżej 20 m. Substrat dna był zróżnicowany: od otoczków, żwiru, piasku do mułu. Głębokość sięgała przeważnie powyżej 1 metra. Zacienienie lewego jak i prawego odcinka było bardzo niewielkie, typ przepływu - gładki. Badania makrofitów wskazywały na stan ekologiczny dobry (MIR = 38,3). Spośród wskaźników fizykochemicznych, wspierających element biologiczny, granice bardzo dobrego stanu ekologicznego przekraczały: tlen rozpuszczony (5,6 mg O₂/l), BZT₅ (3,1 mg O₂/l), ogólny węgiel organiczny (10,8 C/l), azot Kjeldahla (1,54 mg N/l). Pozostałe parametry spełniały warunki dla I klasy jakości wód. Analiza specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych wykazała dobry i wyższy niż dobry stan. Spośród badanych substancji priorytetowych nie stwierdzono przekroczeń. Na tej podstawie stan chemiczny określono jako dobry. Stan Ekologiczny badanej jednolitej części wód Etk (Łażna Struga) od wypływu z jeziora Łasmiady do

wyptywu z jeziora Ełckiego oceniono jako dobry, na co wskazał stan biologiczny oraz wskaźniki fizykochemiczne.

Najbardziej aktualne badania monitoringu rzeki Etk są z 2014 roku, w 1 punkcie pomiarowo-kontrolnym, nieco oddalonym od Miasta Etk:

- Etk (Łażna Struga) - Barany.

Zlewnia jcw "Etk (Łażna Struga) od wyptywu z jez. Łaśmiady do wyptywu z jez. Ełckiego" nie jest odbiornikiem ścieków. Stan ekologiczny i chemiczny oraz stan jednolitych części wód "Etk (Łażna Struga) od wyptywu z jez. Łaśmiady do wyptywu z jez. Ełckiego" określono jako dobry⁵.

Wody podziemne

Stan chemiczny wód podziemnych jest wyrażany w systemie pięciu klas:

- Klasa I - wody podziemne w tej klasie charakteryzują się bardzo dobrą jakością: wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej.
- Klasa II - wody podziemne w tej klasie można określić jako wody o dobrej jakości: wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne lub wskazują na bardzo słabe oddziaływania.
- Klasa III - wody podziemne w danej klasie określić można jako wody o zadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego.
- Klasa IV - wody podziemne tej klasy scharakteryzować można jako wody o niezadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego.
- Klasa V - wody podziemne danej klasy można określać jako wody o złej jakości: wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne.

Według badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie jakość wód podziemnych na obszarze województwa, a w tym Miasta Etk należy zaliczyć do II klasy (wody dobrej jakości) - około 60,7%, III klasy (zadowalającej jakości) - około 14,3%, klasy IV (wody niezadowalającej jakości) - około 17,9 % oraz V klasy (wody o złej jakości) - około 7,1%. Jakość wód podziemnych na obszarze miasta jest dość dobra i charakteryzuje się mineralizacją wodorowęglanowo - wapniową. Podniesione wartości niektórych wskaźników powodują zakwalifikowanie wody do niższej klasy, wynika to w większym stopniu z procesów naturalnych, a nie bezpośredniego dopływu zanieczyszczeń. Wody podziemne pozyskiwane z piętrowego czwartorzędowego charakteryzują się podwyższoną i wysoką zawartością związków manganu, które dają się łatwo usunąć w procesie uzdatniania. Przestrzennie, na terenie miasta Etk przeważają obszary, gdzie zagrożenie wód w głębszych użytkowanych poziomach wodonośnych zanieczyszczeniami z powierzchni określa się jako średnie i niskie. Negatywny wpływ czynników antropogenicznych na jakość wód w głębszych wód podziemnych ma na ogół

⁵ Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku, Opracowanie WIOŚ w Olsztynie, 2015 r.

charakter lokalny i okresowy; występuje w większości w strefie przemysłowej miasta Ełk. W znacznie większym stopniu dotyczy on przypowierzchniowych wód gruntowych. Głównym zagrożeniem jakości wód podziemnych są zanieczyszczenia powodowane przez ścieki sanitarne, przemysłowe, zanieczyszczenia atmosferyczne. W celu ich ochrony przed czynnikami zewnętrznymi powołuje się strefy ochronne.

Klimat akustyczny

Hałasem przyjęto określać wszelkie niepożądane, dokuczliwe, nieprzyjemne, uciążliwe lub szkodliwe dźwięki oddziaływujące na narząd słuchu i inne zmysły, oraz inne części organizmu człowieka. Z fizycznego punktu widzenia dźwięki te to drgania mechaniczne ośrodka sprężystego (gazu, cieczy lub ośrodka stałego). W zależności od źródła wystąpienia hałas można podzielić na dwa rodzaje:

- przemysłowy,
- komunikacyjny (drogowy, lotniczy, kolejowy).

Hałas przemysłowy w mieście stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z obszarami przemysłowym, ale zazwyczaj nie sąsiadują one z terenami mieszkaniowymi. Znaczną uciążliwość stwarza jednak hałas występujący przy głównych ciągach komunikacyjnych. Badania hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Ełk prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Monitoring hałasu służy pozyskaniu danych, ocenie i obserwacji stanu akustycznego środowiska, realizowany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska poprzez badanie w środowisku poziomów dźwięku A emitowanego przez źródła komunikacyjne i przemysłowe. Dane z pomiarów stanowią podstawę wyznaczenia obszarów, na których dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu oraz podjęcia stosownych działań naprawczych. Ełk jest położony na przecięciu dróg prowadzących do Białegostoku, Olsztyna i Augustowa. Na terenie Miasta do najbardziej obciążonych dróg zaliczyć można, drogę krajową Nr 16, która biegnie przez całą szerokość województwa warmińsko-mazurskiego i obsługuje ruch tranzytowy w kierunku granicy z Litwą. Na klimat akustyczny miasta wpływają, także drogi powiatowe i gminne przechodzące przez miejscowości. W mieście znajduje się około 150 dróg miejskich i kursuje około 30 autobusów linii MZK. Miasto jest ważnym węzłem kolejowym, krzyżują się tu linie do Białegostoku (zelektryfikowana, przedłużona do Brześcia), Korsz, Gołdapi, Olsztyna i Czerwonki. Kursuje również zabytkowa kolejka wąskotorowa na linii Turów-Zawady Tworki.

Do obiektów o szczególnej ochronie przed hałasem w Ełku należą: 7 przedszkoli, 33 szkoły, 2 szpitale, dom pomocy społecznej dla dzieci, miejsca rekreacyjne wzdłuż promenady nad jeziorem.

Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, iż na terenie miasta i gminy Ełk utrzymuje się tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Przyczyną uciążliwości jest również zła jakość nawierzchni dróg. Dodatkowo ruch samochodowy jest źródłem wibracji, odczuwalnych w budynkach w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. W miejscach szczególnie narażonych na hałas konieczne będzie wybudowanie ekranów akustycznych lub zasadzenie pasów zwartej zieleni izolacyjnej (gęste krzewy i drzewa). Poprawę warunków

zapewni także modernizacja dróg i ulic poprzez zastosowanie nawierzchni właściwej dla rzeczywistej prędkości pojazdów.

Ocenę stanu akustycznego środowiska dla Etku dokonano na podstawie przeprowadzonych w 2011 roku pomiarów poziomu dźwięku A, pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych. Hałas mierzono w trzech punktach. W pierwszym punkcie na ulicy Armii Krajowej, do wyznaczania wartości poziomów długookresowych (poziom LDWN i LN), służące do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem oraz w dwóch punktach, na ulicy Mickiewicza i ulicy Wojska Polskiego - gdzie sesje pomiarowe trwały pełne 24 godziny, z 16 godzinnym czasem odniesienia dla pory dnia (LAeqD) i 8 godzinnym czasem odniesienia dla pory nocy (LAeqN). Do wyznaczania poziomów długookresowych zastosowano uproszczoną metodę obliczeniową na podstawie pomiarów krótkookresowych. Pomiary wykonano w porze wiosenno-letniej w maju i czerwcu oraz w okresie jesienno-zimowym w październiku. Do wyznaczenia poziomów krótkookresowych emitowany hałas mierzono w listopadzie 2011.

Tabela 5. Wyniki pomiarów poziomu długookresowego

Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Struktura ruchu pojazdów			
		Średnia dobową ilość pojazdów lekkich	Średnia dobową ilość pojazdów ciężkich	Średnia ilość pojazdów lekkich na godzinę	Średnia ilość pojazdów ciężkich na godzinę
1	ul. Armii Krajowej	4 805	253	200	11

Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wskaźnik	Wartość równoważnego poziomu dźwięku A [dB]
1	ul. Armii Krajowej	L _N	58,2
		L _{DWN}	67,0

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, 2011 r.

Tabela 6. Wyniki pomiarów poziomu krótkookresowego (dobowego).

nr i lokalizacja punktu pomiarowego	pora doby	natężenie ruchu [l.p./h]	liczba pojazdów lekkich	liczba pojazdów ciężkich	średnia prędkość potoku ruchu [km/h]	rodzaj ruchu (płynny, przerywany)
p.2 ul. Mickiewicza	PORA DNIA	450	6 804	396	61	przerywany
	PORA NOCY	41	297	31	62	przerywany
p.3 ul. Wojska Polskiego	PORA DNIA	1 036	15 159	1 409	62	przerywany
	PORA NOCY	100	733	68	65	przerywany

Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wskaźnik	Wartość równoważnego poziomu dźwięku A [dB]
2	ul. Mickiewicza	L _{Aeq D}	66,6
		L _{Aeq N}	57,9
3	ul. Wojska Polskiego	L _{Aeq D}	68,9
		L _{Aeq N}	61,7

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, 2011 r.

Wyniki pomiarów przeprowadzonych na ulicach Ełku, w trzech punktach pomiarowych pokazały, że hałas drogowy stanowi problem dla jego mieszkańców i może być dokuczliwy. Należy więc rozważyć zastosowanie rozwiązań, które mogą ograniczyć emisję hałasu. Potencjalnymi rozwiązaniami, które można wprowadzić w celu redukcji hałasu są: ograniczania prędkości ruchu pojazdów, zmiana struktury ruchu, remonty ulic, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej, stosowanie nawierzchni o dobrych parametrach akustycznych, wymiana nieprawidłowo osadzonych studzienek, budowa ekranów akustycznych.

Rzeźba terenu, budowa geologiczna i kopaliny

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski według Jerzego Kondrackiego, Miasto Ełk położone jest w obrębie mezoregionu: Pojezierze Ełckie, makroregionu Pojezierze Mazurskie, podprowincji Pojezierze Wschodniobałtyckie, prowincji Niżu Wschodniobałtycko - Białoruskiego, megaregionu Niżu Wschodnioeuropejskiego.

Miasto Ełk znajduje się w obrębie jednostki tektonicznej zwanej garbem mazurskim, będącej częścią platformy wschodnioeuropejskiej. Utwory krystaliczne prekambry zalegają tu na głębokości 680 m. Na nich znajduje się niezbyt dużej miąższości warstwa utworów kredowych i piaskowców trzeciorzędowych (300 - 700 m). Utwory powierzchniowe to w większości osady plejstoceńskie, reprezentowane przez osady moreny dennej i czołowej (gliny, piaski naglinowe, piaski całkowite i żwiry zwałowe), osady fluwioglacjalne (piaski i żwiry, sandrowe, mułki i ropy zastoiskowe) i osady eoliczne (piaski wydymowe). Powierzchnię gminy pokrywają również utwory holoceniowe: osady aluwialne, osady deluwialne oraz osady organiczne - torfy, gytie, kreda jeziorna.

Krajobraz na terenie miasta ukształtowany został przez cztery zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie ostatnie - bałtyckie.

Na tym obszarze w szczególny sposób zespoliły się wody z morenowymi wzniesieniami i lasami, wyżynny, pagórkowaty teren z wydłużonymi, ostro rysującymi się wzgórzami, kopulastymi pagórkami poprzecinanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami. Teren Miasta Etk jest mało pofałdowany, przechodzi stopniowo w kotlinę a następnie w obszar równinny stanowiący część wielkiej Równiny Augustowskiej. W zagłębieniach morenowych znajdują się jeziora.

Zasadniczym elementem przyrodniczym określającym krajobraz ziemi etckiej, a tym samym jej turystyczny charakter, są jeziora. Wypełniają one rozległe doliny, rynny i zagłębienia morenowe w promieniu 15-20 km od Etku. Jeziora są najbardziej charakterystycznymi i cennymi formami, jakie utworzyły się wskutek działania lodowca i wód roztopowych. Różnią się one między sobą kształtem, konfiguracją brzegów, budową dna, głębokością i wielkością. Niemal cały powiat etcki znajduje się w dorzeczu rzeki Etk (które jest najważniejszym systemem wodnym tego obszaru), należącym do zlewiska Morza Bałtyckiego, z którym łączy się poprzez Biebrzę, Narew i Wisłę⁶.

Gleby

Gleby na analizowanych terenach genetycznie związane są utworami czwartorzędowymi. Skatą macierzystą gleb wysoczyzny stanowią utwory wodnolodowcowe oraz utwory zwałowe. Skatą macierzystą gleb dolin rzecznych i obniżeń jeziornych są utwory organiczne pochodzenia holocenijskiego. W wyniku oddziaływania wielu czynników glebotwórczych, na terenie powiatu etckiego spotyka się najczęściej gleby bielcowe i brunatne. Brak jest piasków słabo gliniastych, gleb torfowo - bagiennych, torfów głębokich oraz ziem czarnych. Wśród gleb bielcowych i brunatnych znajdują się gleby wykształcone z glin i ilów oraz piaski nadglinowe i nadilowe. Na wysoczyznach morenowych płaskich i falistych znajdują się gleby wytworzone z glin zwałowych tzw. bielice oraz z piasków naglinowych - lekkie i średnie. Lokalnie występują również czarne ziemie. Zlewnia rzek na analizowanym terenie ukształtowana była przez zlodowacenie bałtyckie, zbudowana jest z glin zwałowych, z fragmentami piasków i żwirów. Powstałe tu gleby brunatne właściwe i wylugowane oraz płowe charakteryzują się bardzo małą przepuszczalnością. Na równinie sandrowej, w rynnach jeziornych ukształtowały się gleby bielcowe wytworzone z piasków, luźne, słabogliniaste i gliniaste. W dolinach rzecznych i równinach akumulacji torfiasto rzecznych gleby bagiennie, torfowe. Na analizowanym obszarze dominują klasy bonitacyjne IIIa-IVa, są to gleby dobre, zasobne w próchnice, średniozwięzłe. Występowanie określonych kompleksów rolniczej przydatności gleb jest wyznacznikiem przydatności rolniczej i możliwości potencjalnej produkcji rolnej obszarów. Dominują również kompleksy:

- pszenno-dobry (gleby IIIa, IIIb),
- pszenno-wadliwy (gleby IIIb, IVa, IVb).

---

⁶ Program Ochrony Środowiska Miasta Etka na lata 2014-2017, sierpień 2014 r.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Miasto Etk zajmują południową część Pojezierza Etckiego, będącego środkową częścią Pojezierza Mazurskiego. Krajobraz tych ziem wymodelowany został przez liczne zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie przez ostatnie - bałtyckie. Na obszarze tym w szczególny sposób zespoliły się wody z morenowymi wzniesieniami i lasami, wyżynny, pagórkowaty teren z wydłużonymi, ostro rysującymi się wzgórzami, pagórkami poprzecinanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami. Zasadniczym elementem krajobrazu ziemi etckiej są jeziora. Ich wody są czyste i niezdegradowane biologicznie. W krajobrazie znaczną rolę spełniają małe, bezodpływowe jeziora, tzw. oczka.

Istotnym uzupełnieniem walorów jest rzeźba terenu. Ukształtowanie powierzchni, będące wynikiem ostatniego zlodowacenia, wytworzyło na obszarze ziemi etckiej dwa odrębne typy krajobrazu. Część północna i wschodnia jest mocno pofałdowana, zaś w części środkowej i południowej ziemi etckiej występuje odmienny krajobraz pod względem rzeźby. Obniżające się od północy tereny stają się coraz mniej pofałdowane, przechodząc stopniowo w kotliny, a następnie w wielkie obszary równinne, stanowiące część wielkiej Równiny Augustowskiej. W kotlinowych wgłębieniach morenowych znajdują się najczęściej duże jeziora. Tu też płyną największe rzeki tego terenu: Etka, Lega, Małkin. Łączący jeziora ciąg tych wód tworzy szlaki kajakowe w kierunku Biebrzy i Narwi. Taki właśnie charakter ziemi etckiej pozwala wyodrębnić kilka turystycznych mikroregionów. Są to obszary leżące w obrębie Etka, Klus, Woszczel, Przytuł oraz Stacz. Podział ten wynika z różnic naturalnych, w tym głównie z liczby zbiorników wodnych położonych na określonym terenie. Podział ten sankcjonują także uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne, takie jak: komunikacja, zagospodarowanie turystyczne, baza noclegowa, gastronomiczna oraz plaże. Występujące na tym obszarze jeziora leżą w odległości kilku kilometrów od Etka i do większości z nich można dojechać autobusami komunikacji miejskiej. Na terenie miasta Etka znajduje się Jezioro Etckie o powierzchni około 395 ha, składające się z dwóch akwenów. Przedziela je most łączący miasto z przylegającymi polami, łąkami oraz małymi kompleksami leśnymi.

Aktualnie w granicach administracyjnych Miasta Etka występują następujące obszary lub obiekty objęte ochroną prawną:

Obszary Chronionego Krajobrazu:

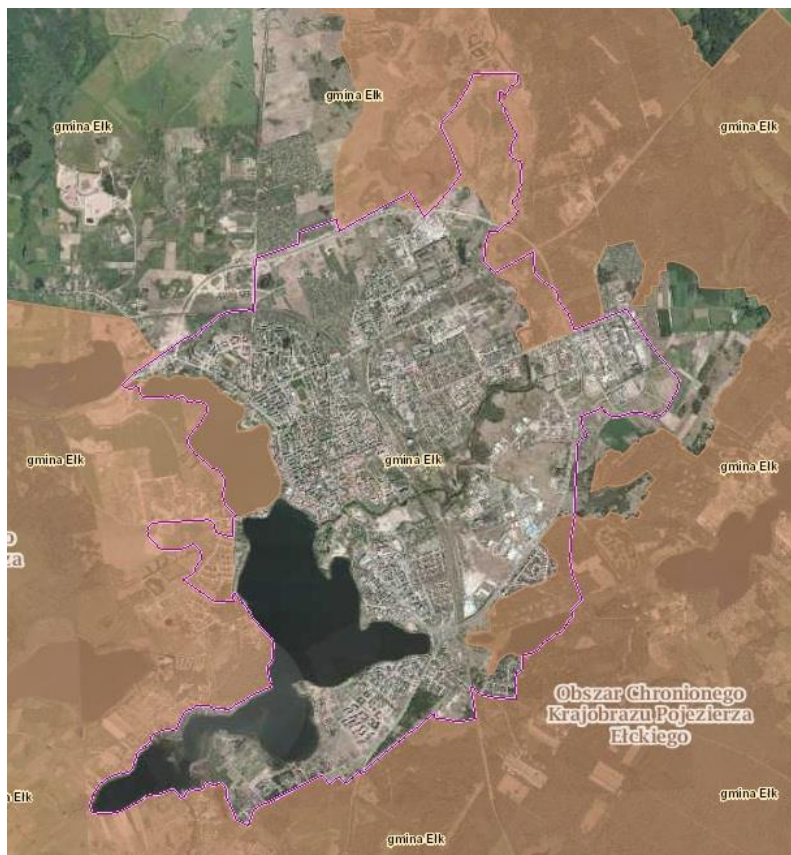
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Etckiego.

Pomniki przyrody:

- Miasto Etka - 9 szt. pomników przyrody.

Obszary Chronionego Krajobrazu i pomniki przyrody

Rysunek 6. Położenie Obszarów Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego na terenie miasta Ełk

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Funkcjonowanie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego precyzuje uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego (Dz. Urz. Woj. Warm. - Maz. Nr 74, poz. 1295). Wcześniej dla tego obszary obowiązywało rozporządzenie Nr 154 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 198, poz. 3105). Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego o powierzchni 49 297,2 ha. W zarządzie Nadleśnictwa znajduje się obszar o powierzchni 10 889 ha. Obszar położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie ełckim na terenie gmin: Stare Juchy, Kalinowo, Prostki, Ełk i miasta Ełk, w powiecie giżyckim na terenie gmin: Wydminy, Giżycko, oraz w powiecie oleckim na terenie gmin: Świętajno, Olecko.

Na przedmiotowym obszarze wprowadzono następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybicka;

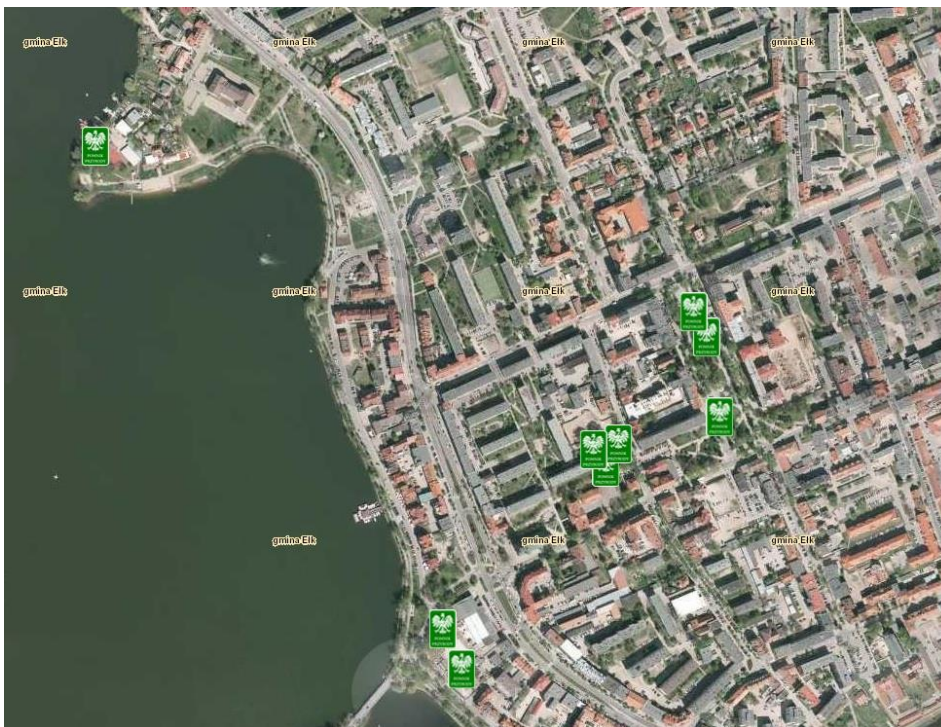
7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybickiej.

Na terenie miasta Ełk znajduje się 9 pomników przyrody. Są to: przede wszystkim dąb szypułkowy, klon jawor, buk zwyczajny występujące na terenach starego układu urbanistycznego Ełku. Duże walory krajobrazowe posiadają rzędy starodrzewu klonowego oraz dębowego na terenie skweru i parku miejskiego.

Rysunek 7. Położenie pomników przyrody na terenie miasta Etk

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Lasy

Lasy zajmują na terenie Miasta Etku powierzchnię 78,5 ha i stanowią 3,7% powierzchni gminy. Powierzchnia lasów na terenie miasta spadła w stosunku do roku 2010 o 0,3 ha. Lasy w większości stanowią własność Skarbu Państwa - 49,9 ha, 4 ha lasów stanowi własność prywatną. Ogólnie 74,5 ha lasów na terenie miasta stanowi własność publiczną⁷.

Odpady

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2016 Miasto Etk znajduje się w Regionie Wschodnim i korzysta z instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz składowisko odpadów należące do Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o. o. w Siedliskach.

Wykaz podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Miasta Etk:

1. MPO Spółka z o.o. w Białymstoku,
ul. 42 Pułku Piechoty 48 , 15-950 Białystok
tel. 85 675 27 18
2. Usługi Komunalne s.c. T. Kowalik, A. Kowalik, Cz. Maniak,
ul. Orzeszkowej 8B, 19-300 Etk
tel. 87/ 610 07 21
3. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Etku,
ul. Suwalska 38, 19-300 Etk
tel. 87 610 25 25
4. "CZYŚCIOCH" Sp. z o.o.
ul. Kleeberga 20, 15-691 Białystok
tel. 85 662 98 00
5. KOMA Usługi Komunalne Jakub Maniak,

⁷ Program Ochrony Środowiska Miasta Etku na lata 2014-2017, sierpień 2014 r.

- ul. Sikorskiego 19c, 19-300 Etk
tel. 87 610 55 27
6. Przedsiębiorstwo Usługowo - Handlowe Czesław Maniak,
Mąki 4A, 19-300 Etk
tel. 87 610 07 21
7. Lewandowska Elżbieta Sprzątanie Posesji i Pomieszczeń,
ul. Świackiego "Sępa" 1/66, 19-300 Etk
8. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.,
ul. Suwalska 64, 19-300 Etk
9. Zuzanna Andruczyk "Firma Transportowo-Usługowa Eko s.c.,
Zuzanna Andruczyk, Marek Andruczyk",
ul. Słoneczna 12, 16-404 Jeleniewo
tel. 87 568 30 16
10. Marek Andruczyk "Firma Transportowo-Usługowa Eko s.c.,
Zuzanna Andruczyk, Marek Andruczyk",
ul. Słoneczna 12, 16-404 Jeleniewo
tel. 87 568 30 16
11. Kamiński Zbigniew Usługi Transportowo-Handlowe Roboty Remontowe
przy Utrzymaniu Dróg i Mostów
ul. Piękna 2A lok.16, 19-300 Etk
12. KOMA Sp. z o. o. Spółka Komandytowa,
ul. Sikorskiego 19 c, 19-300 Etk
tel. 87 610 55 27
13. AR-TEC Artur Kowalik,
ul. E. Orzeszkowej 8B, 19-300 Etk
tel. 87 610 07 21
14. REMONDIS OLSZTYN Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. K.
ul. Partyzantów 3
10 - 522 Olsztyn
tel. 89/ 544-98-00
15. CLEANER Zakład Sprzątania Sp. J.
Maciej Bukowski, Grzegorz Misiewicz
ul. Mazurska 10
82 - 300 Elbląg⁸

Miejsca zagospodarowania odpadów przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Miasto Etk zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania stanowi Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Siedliskach k/Etku (Zakład Unieszkodliwiania Odpadów komunalnych) prowadzona przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami "Eko-MAZURY" Sp. z o.o. Siedliska 77, 19-300 Etk⁹.

Miejsca zbiórki baterii i akumulatorów małogabarytowych na terenie miasta Etk:

- Szkoła Podstawowa Nr 2 - ul.Mateckich 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 - ul.Grodzieńska 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 4 - ul.Wojska Polskiego 64,
- Szkoła Podstawowa Nr 5 - ul.M. Kolbego,
- Szkoła Podstawowa Nr 7 - ul.Kilińskiego 48,
- Szkoła Podstawowa Nr 9 - ul.Piwnika Ponurego 1,
- Gimnazjum Nr 1 - ul.Mateckich 1,
- Gimnazjum Nr 2 - ul.Kilińskiego 48,
- Gimnazjum Nr 3 - ul.Piwnika Ponurego 1,
- Gimnazjum Nr 4 - ul.Grodzieńska 1,

⁸ <http://www.czystyelk.pl/wykaz-podmiot%C3%B3w-odbieraj%C4%85cych-odpady-komunalne-od-w%C5%82a%C5%9Bcicieli-nieruchomo%C5%9Bci-na-terenie-gminy-miasta>

⁹ <http://www.czystyelk.pl/miejsce-zagospodarowania-odpad%C3%B3w-przez-podmioty-odbieraj%C4%85ce-odpady-komunalne-od-w%C5%82a%C5%9Bcicieli>

- Zespół Szkół Samorządowych - ul.Suwalska 15,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji - ul.Piłsudskiego 27,
- Przedszkole Samorządowe Nr 2- ul.Armi Krajowej 4,
- Przedszkole Samorządowe Nr 3 - ul.Słowackiego 18,
- Miejskie Przedszkole i Żłobek EKOLUDKI - ul.Kilińskiego 48,
- Przedszkole Samorządowe Nr 5 - ul.ks.Popiełuszki 6,
- Przedszkole Samorządowe Nr 6 - ul.Toruńska 8a,
- Przedszkole Samorządowe Nr 7 - ul.Kajki 8,
- Miejskie Przedszkole Nr 8 - ul.Dobrzańskiego 3,
- Centrum Edukacji Ekologicznej - ul.Parkowa 12,
- Ełckie Centrum Kultury - ul.Wojska Polskiego 47,
- Urząd Miasta Ełku - ul.Piłsudskiego 4,
- PUK Sp. z o.o. - ul.Suwalska 38.
- Zespół Szkół Nr 1 - ul. 11 Listopada 24
- Zespół Szkół Nr 2 - ul. Sikorskiego 7
- Zespół Szkół Nr 3 - ul.Koszykowa 1
- Zespół Szkół Nr 4 - ul.Grajewska 16A
- Zespół Szkół Nr 5 - ul.Sikorskiego 5,
- Zespół Szkół Nr 6 - ul.Kajki 4,
- Zespół Szkół Mech.-Elektr. - ul.Armi Krajowej 1,
- I Liceum Ogólnokształcące - ul.Piłsudskiego 3,
- Starostwo Powiatowe w Ełku - ul.Piłsudskiego 4.¹⁰

Punkt Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów prowadzony przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami "Eko-MAZURY" Sp. z o.o. w Siedliskach i czynny jest od poniedziałku do piątku w godz. 7.00 do 15.00 a w soboty w godz. 7.00 - 11.00 (za wyjątkiem świąt przypadających w w/w dniach).

Przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, złom metalowy, szkło pozostałe, żużel i popioły paleniskowe, świetlówki oraz inne odpady zawierające rtęć, oleje i tłuszcze jadalne oraz zużyte opony odbierane będą nieodpłatnie od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Właściciele nieruchomości zamieszkałych mogą je dostarczać osobiście, własnym lub najętym transportem o tonażu nieprzekraczającym 3.5 Mg.

Na terenie miasta Ełk punkty zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego prowadzoną są przez:

1. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ełku ul. Suwalska 38
czynny: wtorek i czwartek - godziny: 14.00 do 18.00 ; tel. 087-610-04-39
2. Punkt Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów prowadzony przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami "Eko-MAZURY" Sp. z o. o. w Siedliskach; czynny: poniedziałek - piątek w godz. 7.00 do 15.00, sobota w godz. 7.00 - 11.00, (za wyjątkiem świąt przypadających w w/w dniach).

Wykaz aptek, w których prowadzona jest zbiórka przeterminowanych leków w mieście Ełk:

1. Apteka Cefarm Białystok SA - ul. Armii Krajowej 20
2. Apteka Cefarm Białystok SA - ul. J. Kilińskiego 42
3. Apteka Cefarm - ul. Wojska Polskiego 42
4. Apteka Cefarm - ul. Kościuszki 1
5. Apteka "GEMINI" - ul. Mickiewicza 10b
6. Apteka "Dbam o zdrowie" - ul. Gdańska 21,
7. Apteka "Dbam o zdrowie" - ul. Targowa 30 ,
8. Apteka "PÓLNOC" - ul. Sikorskiego 3
9. Apteka MELISA - ul. Jana Pawła II 5A/5
10. Apteka "ARNICA" - ul. Jana Pawła II 15A/3

¹⁰ <http://www.czystyelk.pl/punkty-zbi%C3%B3rki-odpad%C3%B3w-selektywnych>

11. Apteka Św. Brunona - ul. Wojska Polskiego 45
12. Apteka "Dbam o zdrowie" - ul. Wojska Polskiego 34
13. Apteka Św. Brunona w Szpitalu Miejskim - ul. Baranki 24
14. Apteka Wileńska - ul. Piłsudskiego 9/3¹¹

Gmina Miasto Ełk zwiększyła częstotliwości odbioru odpadów komunalnych w zabudowie wielorodzinnej dla grupy odpadów „mokrych” w okresie możliwości występowania upałów tj. od 01.05 do 15.09. z odbioru jeden raz w tygodniu do dwóch razy w tygodniu. W zabudowie jednorodzinnej również zwiększona została częstotliwość odbioru odpadów „mokrych” w okresie od 01.05 do 15.09. z odbioru jeden raz na dwa tygodnie do jeden raz w tygodniu. Natomiast pozostałe grupy odpadów „suche” i „zmieszane” odbierane są tak jak w poprzednim okresie tj. w zabudowie wielorodzinnej jeden raz w tygodniu, a w zabudowie jednorodzinnej jeden raz na dwa tygodnie. Ilość odpadów odebranych od mieszkańców miasta Ełk w latach 2012-2014 kształtuje się następująco:

Tabela 7. Ilość odpadów odebranych od mieszkańców miasta Ełk w latach 2012-2014

Rok	Ilość odpadów odebranych od mieszkańców miasta Ełk [Mg]
2012 r.	16 044,2
2013 r.	16 098,8
2014 r.	19 391,0

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna" za rok 2014, Związek Międzygminny Gospodarka Komunalna, Ełk, kwiecień 2015 r.

W roku 2014 w przetargu wyłoniono odbiorcę odpadów komunalnych zmieszanych dla Miasta Ełk i jest nim konsorcjum firm: KOMA Usługi Komunalne Jakub Maniak w Ełku, PUK Sp. z o.o. w Ełku, ARTEC Artur Kowalik, Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Czesław Maniak.¹²

Promieniowanie elektromagnetyczne

Można wyróżnić dwa rodzaje źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku: naturalne (promieniowanie Ziemi czy Słońca) oraz sztuczne (np. urządzenia elektryczne). Podstawowym źródłem sztucznie wytwarzanych pól elektromagnetycznych w środowisku są elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak: stacje nadające programy radiowe i telewizyjne. Linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól o częstotliwości 50 Hz, natomiast urządzenia radiokomunikacyjne wytwarzają pola o częstotliwościach od około 0,1 MHz do około 100 GHz. Linie i stacje elektroenergetyczne nie powodują istotnego, negatywnego oddziaływania na środowisko, gdyż natężenia pól elektrycznego i magnetycznego szybko maleją wraz ze wzrostem odległości od linii elektroenergetycznych, a stacje elektroenergetyczne budowane są zwykle na otwartych terenach i poza ogrodzonymi, niedostępnymi dla ludności obszarami stacji, nie występują pola elektromagnetyczne o wartościach zbliżonych do dopuszczalnych. Najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych są stacje bazowe telefonii komórkowych. Według wyszukiwarki stacji bazowych telefonii komórkowej GSM i UMTS (btsearch.pl) na terenie miast Ełka zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej, sieci: Plus, Play, Aero, T-mobile, Orange. Wyniki badań w otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowej GSM wykazują, że pola elektromagnetyczne o wartościach granicznych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten, na wysokości ich zainstalowania.

¹¹ <http://www.czystyelk.pl/punkty-zbi%C3%B3rki-odpad%C3%B3w-selektywnych>

¹² Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna" za rok 2014, Związek Międzygminny Gospodarka Komunalna, Ełk, kwiecień 2015 r.

Pomiary prowadzone w ostatnich latach w otoczeniu stacji bazowych nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz, a ochrona przed nimi polega na utrzymaniu poziomów tych pól poniżej wartości dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszanie poziomów co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

WIOŚ został ustawowo zobowiązany do okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art. 123 P.o.ś.) oraz do prowadzenia, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art. 124 P.o.ś.).

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2008, Nr 221, poz. 1645), które określiło zakres i sposób prowadzenia przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska badań poziomów PEM weszło w życie z dniem 1 stycznia 2008 roku i nałożyło obowiązek wykonywania pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie poszczególnych województw w 135 ppk w ciągu 3 lat pomiarowych po 45 w każdym roku. Na terenie Ełku punkty pomiarowe zlokalizowane zostały na ulicach: Baranki, Kilińskiego, Popiełuszki, Armii Krajowej, Grota - Roweckiego.

Tabela 8. Wyniki pomiaru promieniowania elektromagnetycznego na terenie miasta Ełk w roku 2011.

Nr pkt. pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego (adres)	Współrzędne punktu pomiarowego		Wartość pomiaru wielkości fizycznej charakteryzującej promieniowanie elektromagnetyczne
		N	E	Jednostka miary [V/m]
1	Ełk ul. Baranki	53°47'43,0"	22°21'08,8"	0,14
2	Ełk ul. Kilińskiego	53°48'37,8"	22°21'37,0"	0,23
3	Ełk ul. Popiełuszki	53°48'06,4"	22°21'35,2"	0,31
4	Ełk ul. Grunwaldzka	53°49'32,2"	22°20'27,0"	0,40
5	Ełk ul. Armii Krajowej	53°49'24,8"	22°21'20,4"	0,22
6	Ełk ul. Grota-Roweckiego	53°50'13,7"	22°21'50,7"	0,35

Źródło: Pomiary poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przeprowadzone w roku 2012, WIOŚ Olsztyn 2013 r.

W żadnym z punktów pomiarowych objętych badaniem poziomu pól elektromagnetycznych w 2012 roku nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej określonej w rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883) i wynoszącej 7 V/m dla badanych częstotliwości. Wszystkie zmierzone wartości składowej elektrycznej pól elektromagnetycznych kształtowały się na niskim poziomie. Wyniki pomiarów poniżej wartości 0,2 [V/m] znajdują się poza progiem czułości sondy pomiarowej. Wyniki poprzednich badań przeprowadzonych w roku 2010 są przybliżone do ostatnich pomiarów. Przeprowadzone badania nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnej, wynoszącej 7 V/m dla badanych częstotliwości, a tym samym nie wyznaczono jakichkolwiek terenów do

zamieszczenia w rejestrze zawierającym informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie.¹³

Zabytki

Ochronie prawnej i konserwatorskiej podlegają wszystkie obiekty znajdujące się w katalogu zabytków architektonicznych i budownictwa odnoszące się do Miasta Ełk. W gminnej ewidencji zabytków widnieje 305 obiektów (w tym 16 stanowisk archeologicznych), a do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków wpisane są 34 zabytki. Strefa ochrony konserwatorskiej w Ełku obejmuje śródmiejski zespół urbanistyczny, a wszelka działalność inwestycyjna w tym obszarze wymaga akceptacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W Ełku przeważają zabytki budownictwa murowanego, mieszkalnego. Zabytkowy charakter miasta kształtują przede wszystkim śródmiejskie kamienice z początku XX wieku, z których część znajduje się w złym stanie technicznym¹⁴.

Zgodnie z rejestrem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie na terenie miasta Ełk występują następujące zabytki:

- teren części miasta, 1445, XIX, nr rej.: 17 z 20.02.1979, 70 z 8.11.1956
- kościół par., ob. katedralny p.w. św. Wojciecha, ul. Kościuszki 16, 1853, nr rej.: 567 z 25.02.1987
- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. p.w. Najśw. Serca Jezusa, ul. Armii Krajowej, 1847, 1920, nr rej.: 566 z 25.02.1987
- kościół baptyistów, ul. 3 Maja 8, 1908, nr rej.: 651 z 10.03.1989
- cmentarz komunalny i wojskowy, ul. Cmentarna, nr rej.: 643 z 11.01.1989
- cmentarz rzym.-kat., ul. Piękna, XIX, nr rej.: 973 z 5.10.1993
- cmentarz wojenny z I wojny światowej (żołnierzy rosyjskich, ul. 11 Listopada, nr rej.: 972 z 5.10.1993
- cmentarz wojenny z I wojny światowej (żołnierzy niemieckich, ul. Kajki, nr rej.: 965 z 23.08.1993
- park miejski, ul. 3 Maja, nr rej.: 600 z 10.11.1989
- zespół zamkowy, XIV-XIX, nr rej.: A-844 z 12.09.1991:
- zamek (budynek wsch.)
- więzienie (budynek zach.)
- dworzec kolejowy Ełk Wąskotorowy, 1913, 1951 → dec. Ełcka Kolej Dojazdowa :
- dom, ul. Armii Krajowej 10, pocz. XX, nr rej.: 770 z 30.03.1990
- sala sportowa, ul. Armii Krajowej 16, pocz. XX, nr rej.: A-4486 z 5.12.2007
- dom, ul. Armii Krajowej 18, pocz. XX, nr rej.: A-4478 z 1.10.2007 (dec. wspólna → dom, ul. Chopina 2)
- dom, ul. Armii Krajowej 20, pocz. XX, nr rej.: 771 z 30.03.1990
- dom, ul. Armii Krajowej 21, pocz. XX, nr rej.: 772 z 30.03.1990
- dom, ul. Armii Krajowej 23, 1907, nr rej.: 773 z 30.03.1990
- dom, ul. Armii Krajowej 25, pocz. XX, nr rej.: 774 z 30.03.1990
- dom, ul. Chopina 2, pocz. XX, nr rej.: A-4478 z 1.10.2007
- dom, ul. Chopina 12, 1904, nr rej.: A-971 z 24.03.1993
- dom, ob. kuria diecezjalna, ul. Kościuszki 9, pocz. XX, nr rej.: A-1001 z 8.06.1994
- kamienica, ul. 3 Maja 10, 1905-10, nr rej.: A-1000 z 8.06.1994
- kamienica, ul. 3 Maja 11, pocz. XX, nr rej.: A-4543 z 14.02.2011
- dom, ob. sąd rejonowy, ul. Małeckich 4, 1911, nr rej.: A-1027 z 16.03.1995
- dom z oficyną, ul. Mickiewicza 11, XIX/XX, nr rej.: A-1632 z 24.05.1999
- kamienica, ul. Mickiewicza 12, XIX/XX, nr rej.: A-4556 z 8.03.2011
- szkoła, ul. Piłsudskiego 2, po 1920, nr rej.: A-969 z 24.09.1993
- dom, ul. Wojska Polskiego 15, pocz. XX, nr rej.: A-848 z 1.10.1991
- dom, ul. Wojska Polskiego 57, ok. 1920, nr rej.: A-1061 z 5.12.1996
- dom, ul. Zamkowa 13, 1919, nr rej.: A-1007 z 12.08.1994
- wieża ciśnień, ul. Kajki / 11 Listopada, 1895, nr rej.: A-1008 z 12.08.1994

¹³ Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2014-2017, sierpień 2014 r.

¹⁴ Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023

- most drogowy, ul. Zamkowa, nr rej.: A-843 z 12.09.1991
- Ełcka Kolej Dojazdowa - przestrzenny układ komunikacyjny, 1905, 1913, 1951,
- nr rej.: A-847 z 30.09.1991:
- dworzec kolejowy Ełk Wąskotorowy, 1913, 1951 :
- budynek stacyjny - główny
- budynek stacji przeładunkowej
- parowozownia z warsztatem napraw i kuźnią
- 3 mosty
- 2 wiadukty
- parowozownia normalnotorowa, 1906, nr rej.: A-1014 z 10.11.1994
- pompownia, nr rej.: j.w.
- Ełk - Szyba
- cmentarz wojenny z I wojny światowej (żołnierzy rosyjskich, nr rej.: A-932 z 26.10.1992¹⁵

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu ważne są ograniczenia wynikające z zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013. 627, ze zm.), w zależności od formy ochrony. Odstępstwo możliwe jest jedynie dla inwestycji liniowych celu publicznego, z zastrzeżeniem, że realizacja inwestycji może mieć miejsce tylko w przypadku braku rozwiązań alternatywnych. Inwestycje celu publicznego mogą przebiegać w obrębie: obszarów chronionego krajobrazu, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz w sąsiedztwie pomników przyrody. W takich sytuacjach realizacja inwestycji musi być uzgadniana z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody. Ponadto dodatkowe ograniczenia określają również plany ochrony danego obszaru. W odniesieniu do potencjalnego zagrożenia obszarów chronionych (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) występujących na terenie miasta Ełk, identyfikacja wpływu zagrożeń została przedstawiona w postaci poniższej tabeli.

---

¹⁵ <http://www.wuoz.olsztyn.pl/953-menu/rejestr-i-ewidencja-zabytkow.html>

Tabela 9. Zakazy i nakazy związane z występowaniem innych niż Natura 2000 form ochrony przyrody.

Forma ochrony przyrody	Nazwa formy ochrony	Zakazy
Obszar Chronionego Krajobrazu	„Pojezierza Etkiego”	<p>Na Obszarze wprowadzono następujące zakazy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką; 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu; 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka; 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych; 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Źródło: Opracowanie własne EKOTON Sp. z o. o.

Miasto Etk ma na swoim terenie Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Etkiego oraz 9 pomników przyrody (9 drzew), co świadczy o wysokim stopniu naturalności analizowanego obszaru i jego szczególnych walorach. Pozostałe formy ochrony przyrody określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nie występują na terenie miasta Etk.

Potencjalne zagrożenia środowiska mogące wpływać na obszary objęte ochroną wynikają przede wszystkim z nasilonego ruchu turystycznego, zwłaszcza w sezonie letnim oraz ciągle niewystarczającego stanu infrastruktury turystycznej: wyznaczonych szlaków turystycznych (kładek, ścieżek), miejsc parkingowych, miejsc odpoczynku, koszy na odpady, tablic informujących o zasadach zachowania na danym obszarze.

Skuteczna ochrona wielu gatunków zwierząt wymaga nie tylko ochrony gatunkowej czy obszarowej. Niezbędne jest również zachowanie, łączności ekologicznej pomiędzy płacami siedlisk dostępnych dla tych zwierząt. Jest to

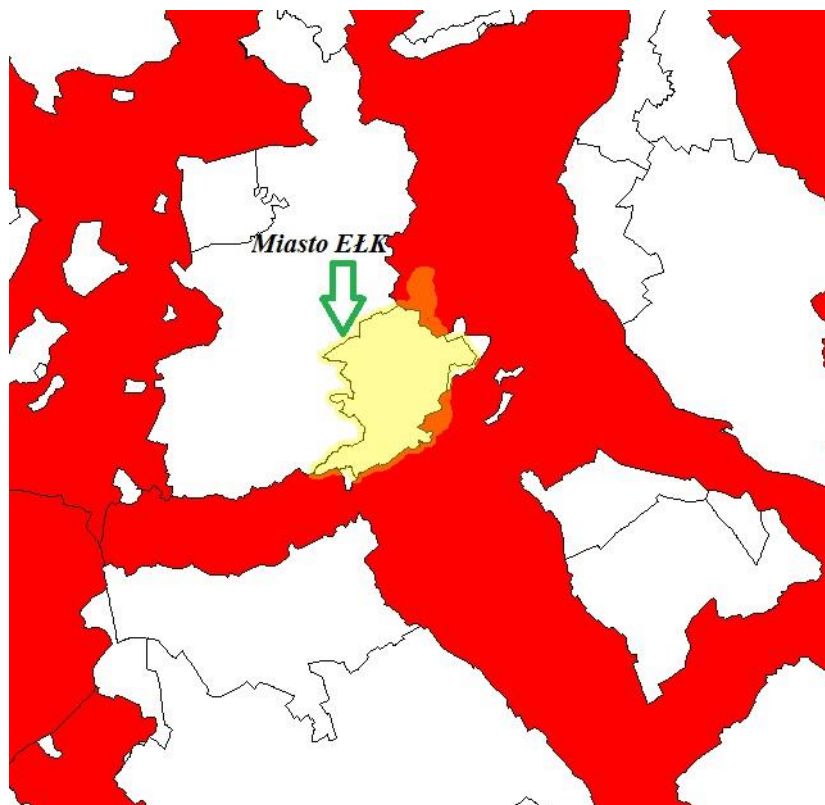

szczególnie ważne w przypadków gatunków o znacznych wymaganiach przestrzennych, jak np. duże drapieżniki. Zbyt małe i dodatkowo izolowane populacje zagrożone są wyginięciem ze względu na ich niewielką zmienność genetyczną i silny wpływ czynników losowych. Poszczególne gatunki zwierząt przemieszczają się najczęściej wielokrotnie wzdłuż tych samych obszarów - które dobrze znają i które zapewniają im bezpieczeństwo. Stąd istotna rola korytarzy ekologicznych umożliwiających zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwienie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi, a co za tym idzie, zwiększenie prawdopodobieństwa kolonizacji izolowanych płatów. Korytarze powodują zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk zapobiegające utracie różnorodności genetycznej oraz przeciwdziałające depresji wsobnej a także kształtują obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk, wskutek zachowań terytorialnych.

Dla obszaru Polski została opracowana sieć korytarzy ekologicznych, która obejmuje zarówno korytarze główne (o znaczeniu międzynarodowym) oraz korytarze uzupełniające (o znaczeniu krajowym). Przez teren Miasta Etka przebiegają następujące korytarze ekologiczne, należące do strefy Korytarza północnego:

- Pojezierze Etckie - rodzaj: korytarz leśny, Typ K korytarz uzupełniający (krajowy), KPn-1D

Rysunek 8. Przebieg korytarzy ekologicznych na terenie Miasta Etka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Biologii Ssaków PAN Białowieża

W ciągu ostatnich lat wzrosła świadomość znaczenia korytarzy ekologicznych w systemie terytorialnej ochrony przyrody w Polsce. Jest to związane z zaleceniami zawartymi w międzynarodowych aktach prawnych, ale także z powszechnie zaakceptowanym założeniem, że struktura przestrzenna krajobrazu w decydującym stopniu wpływa na możliwość ochrony i kształtowania różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne spełniają swoją funkcję jedynie wówczas, gdy są drożne na całej swojej długości.

Oznacza to, że na obszarze korytarza ekologicznego musi być zachowany, korzystny z punktu widzenia możliwości przemieszczania określonych gatunków, układ siedlisk, a istniejące bariery migracyjne nie powinny znacząco wpływać na możliwości ich migracji. W praktyce szereg czynników, zarówno o charakterze naturalnym, jak i przede wszystkim antropogenicznym, powoduje zakłócenie, a nawet przerwanie ich ciągłości i wynikającą z niej fragmentację i izolację siedlisk. W konsekwencji utrudnia to lub uniemożliwia migrację i wymianę osobników pomiędzy populacjami. Czynniki powodujące przerwanie łączności ekologicznej określane są mianem barier ekologicznych.

Do barier można zaliczyć:

- infrastrukturę komunikacyjną - przede wszystkim drogi o dużym natężeniu ruchu, ogrodzone drogi ekspresowe i autostrady oraz linie szybkich kolei,
- tereny zabudowane - przede wszystkim rozwój zabudowy wzdłuż dróg, terenów przemysłowych oraz składowisk i innych rozległych obszarów zurbanizowanych;
- infrastrukturę związaną z energetyką, w tym farmy wiatrowe (zagrożenie dla ptaków podczas ich migracji) oraz elektrownie wodnych (bariery dla ssaków związanych ze środowiskiem wodnym i innych zwierząt wodnych).

9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBÓW, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Podstawą do opracowania projektu Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 są następujące dokumenty:

Międzynarodowe i krajowe:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- PAKIET KLIMATYCZNO - ENERGETYCZNY (PRZYJĘTY PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ W GRUDNIU 2008 ROKU),
- DYREKTYWA 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Z DNIA 23 PAŹDZIERNIKA 2000 R. USTANAWIAJĄCEJ RAMY WSPÓLNOTOWEGO DZIAŁANIA W DZIEDZINIE POLITYKI WODNEJ (DZ. U. UE L Z DNIA 22 GRUDNIA 2000 R.) TZW. RAMOWA DYREKTYWA WODNA,
- „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju”,
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016,
- II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku)
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku,
- POLITYKA KLIMATYCZNA POLSKI,
- KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI,
- Krajowa Polityka Miejska 2023.

Wojewódzkie:

- Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa warmińsko - mazurskiego do roku 2025,
- STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014 - 2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2011 - 2016.

Powiatowe i gminne:

- STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU EŁCKIEGO DO ROKU 2016,
- Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020,
- Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 (Strategia ZIT),
- PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA MIASTA EŁKU NA LATA 2014 - 2017,
- Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji Emisji CO₂ do 2020 roku,
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy na lata 2013-2022,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełk na lata 2008 - 2018,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku. Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku,
- Pro EGO 2014-2020,
- Zintegrowana strategia Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025,
- Program Opieki nad Zabytkami Miasta Ełk na lata 2015-2018.

Uwzględniając analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego, programy i strategie rządowe, regionalne, i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne określono w Programie Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 następujące cele:

Celem głównym

rewitalizacji Śródmieścia Ełku jest zaktywizowanie społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne obszaru zagrożonego marginalizacją i silniejsze włączenie go w procesy rozwojowe.

Cele szczegółowe:

- Cel 1 - Zwiększenie zatrudnienia i przedsiębiorczości,
- Cel 2 - Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych,
- Cel 3 - Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych,
- Cel 4 - Podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych,
- Cel 5 - Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego,
- Cel 6 - Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Zwiększenie efektywności energetycznej.

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 wpisuje się w cele ww. dokumentów strategicznych w zakresie społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Problematyka ochrony środowiska określona w tych dokumentach, dotycząca zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, ochrony zdrowia ludzkiego, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, promowania współpracy w celu ochrony środowiska, osiągnięcia konkretnych wskaźników w zakresie klimatu i energii, edukacji ekologicznej w pełni wpisuje się w wizję, cele Programu.

Cele ogólne strategicznych dokumentów rozwoju kraju dotyczą następujących kwestii: stworzenia konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, budowanie spójności społecznej i terytorialnej, podnoszenie sprawności i efektywności funkcjonowania państwa. Większość celów zapisanych w dokumentach sektorowych lub dokumentach niższego szczebla uszczegóławia wyróżnione wcześniej wyzwania strategiczne. Projekt Programu odwołuje się do wymienionych wyżej dokumentów strategicznych, w szczególności do zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie cele ochrony środowiska zawarte w krajowych dokumentach strategicznych stanowią element budowania konkurencyjności gospodarki i osiągania spójności społecznej i terytorialnej. Dlatego też cele ochrony środowiska pojawiają się w tych dokumentach jako cele operacyjne w obszarach strategicznych takich jak gospodarka lub jakość życia. Analogiczne spojrzenie odzwierciedla przedmiotowy Program, gdzie aspekty ochrony środowiska w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii, ochrony środowiska i zdrowia ludzi uwzględniono w szerokim zakresie. Cele i projekty określone w projekcie Programu dotyczą najważniejszych aspektów w ochronie środowiska, podejmowanych przez dokumenty strategiczne wyższego rzędu, takich jak: racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi, poprawy efektywności energetycznej, stosowanie odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności i optymalizacja systemów transportowych, wykorzystanie nowoczesnych technologii w ochronie środowiska, ochrony terenów cennych przyrodniczo, zwiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Analizowany Program uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Ustalenia Programu w zakresie celów i proponowanych projektów, których realizacja ma doprowadzić do poprawy stanu przyrody, efektywniejszego wykorzystania zasobów i walorów środowiska w rozwoju społeczno - gospodarczym rewitalizowanego obszaru. Takie działania będą służyć zachowaniu dóbr przyrody przyszłym pokoleniom, a także sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu, poprawie jakości życia mieszkańców, ich aktywizacji społecznej i zawodowej oraz poprawie atrakcyjności Ełku. Realizacja celów z wyznaczonych w analizowanym Programie umożliwi osiągnięcie standardów określonych dyrektywami Unii Europejskiej i wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Projekt Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 został opracowany w celu rewitalizacji Śródmieścia Ełku poprzez zaktywizowanie społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne obszaru zagrożonego marginalizacją i silniejsze włączenie go w procesy rozwojowe. Realizacji przedmiotowego Programu przyczyni się do poprawy istniejącego stanu środowiska. Niemniej jednak niektóre z zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć mogą lokalnie oddziaływać na środowisko, zwłaszcza na etapie budowy. Należy jednak pamiętać, że oddziaływania z etapu budowy mają charakter krótkoterminowy. Podstawowym celem sporządzania niniejszej Prognozy jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń Programu na środowisko i mieszkańców. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie opisu projektów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie ogólnej ich oceny. W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych przedsięwzięć zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko. W ramach procedury OOS przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych przedsięwzięć, a także ewentualne działania minimalizujące, czy kompensujące negatywny wpływ na środowisko. W poniższych tabelach 10 i 11 dokonano oceny skutków realizacji Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023. Określając poszczególne oddziaływania odniesiono się do realizacji celów i kierunków działań założonych w omawianym dokumencie oraz zaplanowanych projektów. Wyniki analizy oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska oraz obszary Natura 2000 przedstawiono w postaci macierzy interakcji. Przy ocenie poszczególnych działań wzięto również pod uwagę wzajemne zależności poszczególnych elementów środowiska oraz ich oddziaływanie między sobą. Szczególny nacisk położono na oddziaływanie przyjętych działań na obszary cenne przyrodniczo w tym Natura 2000. Za pomocą macierzy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane.

Tabela 10. Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko planowanych projektów w ramach Programu.

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Nadawanie i przywracanie funkcji społecznych i gospodarczych zdegradowanym obszarom	Adaptacja budynków na potrzeby działalności Etckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
	Dzienny Dom Pobytu dla osób starszych w ramach centrum Aktywności Seniorów. Adaptacja budynku na potrzeby działalności przy ul. Wojska Polskiego 24	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
	Zagospodarowanie terenu i zieleni Etckiego Centrum Kultury	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
Rewitalizacja/modernizacja/adaptacja istniejącej zabudowy	Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Etku przy ul. Piłsudskiego 8	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	
	Modernizacja i adaptacja budynku przy ul. Piłsudskiego 5 na cele społeczne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
	Rewitalizacja budynku Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Aktywizacja i integracja	Utworzenie i funkcjonowanie młodzieżowego klubu integracji społecznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Aktywna integracja	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Integracja i aktywizacja (III edycja)	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Razem przeciw wykluczeniu społecznemu	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Etckie Centrum Rewitalizacji Społecznej z kompleksową ścieżką wsparcia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Wielopokoleniowa integracja społeczna	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Aktywni obywatele - razem do lepszego życia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Przeciwdziałanie marginalizacji osób bezdomnych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
Zwiększenie jakości i dostępności usług społecznych	Wsparcie etckich rodzin	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Świadomi mieszkańcy	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Lokalne perspektywy	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Centrum Wspierania Rozwoju i Edukacji dzieci z niepełnosprawnością	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Zwiększenie aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych	Etckie Centrum Obywatelskie	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
Zachowanie i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego	Rewitalizacja zespołu zamkowego w Etku i obszaru wyspy zamkowej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Zagospodarowanie pustych przestrzeni dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych w mieście Etka	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
	Prace rewitalizacyjne w Kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Rewitalizacja zdegradowanych terenów komunalnych nad rzeką Etka u zbiegu ul. Parkowej i Wojska Polskiego	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Etckiej Kolei Wąskotorowej na potrzeby Muzeum Historycznego w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Dziedzictwo Mazur	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Prace rewitalizacyjne w budynku Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Etckiej w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Przebudowa i modernizacja dróg	Przebudowa ul. Wojska Polskiego	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	-, B, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	-, P, D	+, B, D	+, B, D
	Przebudowa i modernizacja dróg w obszarze śródmieścia Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	-, B, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	-, P, D	+, B, D	+, B, D
Rozwój przestrzeni publicznych	Rewitalizacja etckich podwórek	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D
Efektywność energetyczna	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Chopina 23	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Orzeszkowej 14A	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Gdańskiej 22/24	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Gdańskiej 2 / Mickiewicza 21	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 37 i 39	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Wojska Polskiego 24	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Wojska Polskiego 33A	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Efektywność energetyczna	Termomodernizacja budynku przy ul. Wojska Polskiego 34	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Wojska Polskiego 36	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Żeromskiego 1	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Żeromskiego 3	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Armii Krajowej 9	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Gdańskiej 6	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Gdańskiej 10	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Gdańskiej 12	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 7	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Termomodernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 9A	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Modernizacja Oświetlenia ulicznego poprzez wymianę na oprawy energooszczędne, zastosowanie systemów "inteligentnego oświetlenia"	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Efektywność energetyczna	Etłk - Smart City	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
Profilaktyka zdrowotna	Program szczepień przeciwko wirusowi HPV dziewcząt w wieku 13 lat, zamieszkałych na terenie Miasta Etłku, na lata 2016-2023	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
Projekty uzupełniające															
Efektywność energetyczna	Termomodernizacja budynków spółdzielni mieszkaniowej "Świt"	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Rewitalizacja budynków zarządzanych przez Administrator Sp. z o.o.	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Działania edukacyjne związane z efektywnością energetyczną, kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, P, D
Rozwój przestrzeni publicznych	Zagospodarowanie terenu między budynkami ul. Wojska Polskiego 40A i 44A	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	-, B, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	-, P, D	+, B, D	+, B, D
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zwiększenie jakości i dostępności usług społecznych	Rewitalizacja społeczna śródmieścia Etłku, Terenu Wokół Jeziora Etłckiego i otoczenia rzeki Etłk	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Samotność Ci nie grozi	+, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D
	To jest moje miejsce bo kocham to miejsce	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Uwierz w siebie	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D

Obszary działań	Tytuł projektu	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Zachowanie i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego	Zadaszenie amfiteatru Etckiego Centrum Kultury	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, P, D	+, P, D
	Rewitalizacja zabytkowego budynku kościoła oraz otoczenia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	nd	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, P, D
Rewitalizacja/modernizacja/adaptacja istniejącej zabudowy	Adaptacja poddasza nad Szkołą Podstawową nr 2 na potrzeby judo w Etku	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Rewitalizacja sieci kanalizacji deszczowej w obszarze śródmieścia	0, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D
	Rekultywacja Jeziora Etckiego	+, B, D	+, B, D	+, P, D	+, B, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D
Rozwój przedsiębiorczości	Rozwój ekonomii społecznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Szkoła Przedsiębiorczości dla dzieci	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D

Oznaczenia:

Identyfikacja oddziaływań:

(+) - realizacja działań spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki, (-) - realizacja działań spowoduje negatywne oddziaływania i skutki, (0) - realizacja działań nie wpływa na środowisko

Rodzaje oddziaływań*

P - Pośrednie, B - Bezpośrednie, W - Wtórne, Sk - Skumulowane, K - Krótkoterminowe, Ś - Średnioterminowe, D - Długoterminowe, S - State, C - Chwilowe

*Rodzaj oddziaływania został określony na podstawie art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Tabela 11. Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko celów i kierunków działań projektowanego dokumentu.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel 1 Zwiększenie zatrudnienia i przedsiębiorczości	Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale pozostających bez pracy	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Wspieranie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Wspieranie przedsiębiorczości społecznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Dostosowanie szkół i placówek kształcenia zawodowego i technicznego do nowoczesnych metod nauczania	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Wzmacnianie współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Cel 2 Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych	Stworzenie i rozwój oferty Etckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	
	Aktywizacja i integracja osób oraz rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	
	Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczenie ich negatywnych skutków	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	
	Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D	
	Zwiększanie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego, tworzenie warunków dla inicjatyw społecznych oraz powstawania i rozwoju lokalnych społeczności	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Wspieranie postaw obywatelskich	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Rozwój aktywności organizacji pozarządowych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Rozwój partycypacji społecznej i wolontariatu	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel 3 Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych	Stworzenie warunków infrastrukturalnych dla rozwoju systemu wsparcia dla dzieci i młodzieży, rodzin, seniorów i osób niepełnosprawnych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Poprawa warunków infrastrukturalnych i wyposażenia w instytucjach świadczących usługi społeczne	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Rozwój usług oferowanych przez podmioty świadczące usługi społeczne	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Dostosowanie zasobów kadrowych do obowiązujących norm i podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji świadczących usługi społeczne	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie radzenia sobie z trudnościami i problemami społecznymi	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Profilaktyka zdrowotna w zakresie chorób cywilizacyjnych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Poprawa infrastruktury ochrony zdrowia	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Stworzenie warunków do rozwoju poradnictwa specjalistycznego w jak największej liczbie specjalności medycznych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel 4 Podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych	Modernizacja i zagospodarowanie podwórek jako narzędzie aktywizacji i integracji mieszkańców	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Zagospodarowanie /rozwój przestrzeni publicznych pod cele społeczne	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Nadawanie i przywracanie funkcji społecznych i gospodarczych zdegradowanym obszarom	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D
	Budowa i przebudowa dróg	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	-, B, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	-, P, D	+, B, D	+, B, D
Cel 5 Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego	Zagospodarowanie pustych lub zdegradowanych przestrzeni nad Jeziorem Etckim i rzeką Etka na cele turystyczne i sportowo-rekreacyjne	0, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D
	Ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów zabytkowych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D
	Dostosowanie instytucji kultury (infrastruktura i oferta) do nowoczesnej działalności kulturalnej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, P, D
	Stworzenie i promocja produktów turystycznych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Natura 2000, pozostałe formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel 6 Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Zwiększenie efektywności energetycznej	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Kompleksowa modernizacja (w tym energetyczna) budynków wielorodzinnych	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Wprowadzenie inteligentnych systemów zarządzania energią	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Modernizacja oświetlenia ulicznego	0, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	0, P, D	+, B, D	+, B, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	+, B, D
	Edukacja w zakresie efektywności energetycznej	+, P, D	+, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	0, P, D	+, P, D	0, P, D	+, B, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D

Oznaczenia:

Identyfikacja oddziaływań:

(+) - realizacja działań spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki, (-) - realizacja działań spowoduje negatywne oddziaływania i skutki,

(0) - realizacja działań nie wpływa na środowisko

Rodzaje oddziaływań*

P - Pośrednie, B - Bezpośrednie, W - Wtórne, Sk - Skumulowane,

K - Krótkoterminowe, Ś - Średnioterminowe,

D - Długoterminowe, S - Stałe, C - Chwilowe

*Rodzaj oddziaływania został określony na podstawie art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Oddziaływanie na obszary Natura 2000

Na terenie miast Ełk nie występują obszary Natura 2000, tym samym nie stwierdzono oddziaływania na tego typu obszary. Projekty zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 mają charakter lokalny i będą powodować pozytywne oddziaływanie na środowisko a ich oddziaływania nie wykrócą poza obszar miast, przez co nie wyłyną na spójność i integralność obszarów Natura 2000.

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną oraz rośliny

Realizacja projektów wynikających z wyznaczonych celów i kierunków działań w Programie, w sposób pośredni lub bezpośredni będzie oddziaływała pozytywnie na różnorodność biologiczną oraz rośliny lub będzie neutralna.

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta związane z realizacją planowanych celów i kierunków działań określonych w Programie Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 będzie najczęściej pozytywne lub neutralne. Oddziaływania pozytywne wiązać się będą z poprawą jakości życia mieszkańców, ich społeczną i zawodową aktywizacją, poprawą efektywności energetycznej użytkowanych budynków, rozwojem przedsiębiorczości, rozwojem systemu wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych, podniesieniem dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych, zmniejszeniem liczby osób uzależnionych, poprawa sytuacji w rodzinach, poprawa bezpieczeństwa, podniesieniem dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych, zmniejszeniem liczby osób uzależnionych, poprawą sytuacji w rodzinach, poprawą bezpieczeństwa, podniesieniem poziomu aktywności i integracji społecznej, zwiększeniem aktywności organizacji pozarządowych, poprawą warunków mieszkaniowych i zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej dla ludzi młodych, nadaniem nowych funkcji (społecznych, kulturalnych, gospodarczych itp.) budynkom i terenom zrewitalizowanym, ochroną i wykorzystaniem walorów kulturowych, w tym obiektów zabytkowych, wykreowaniem otwartych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych integrujących różne grupy społeczne i wiekowe, poszerzeniem oferty turystycznej i sportowo-rekreacyjnej poprzez modernizację i budowę odpowiedniej infrastruktury, stworzeniem/rozwojem produktów turystycznych, rozwojem instytucji kultury, poprawą jakości infrastruktury komunikacyjnej, usprawnieniem organizacji ruchu, wzrostem prestiżu śródmieścia, poprawą estetyki Miasta, poprawą stanu środowiska naturalnego (głównie poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków i likwidację niskich źródeł emisji zanieczyszczeń oraz modernizację i tworzenie powierzchni terenów zielonych).

Oddziaływanie na wodę

Wszystkie inwestycje, w ramach których przewiduje się prace związane z poprawą systemu komunikacyjnego i infrastruktury na etapie prowadzonych robót budowlanych mogą stanowić zagrożenie dla wód podziemnych. Chodzi tu w szczególności o prace ziemne i organizacyjne związane z koniecznością wykonywania wykopów pod infrastrukturę techniczną, przewody kanalizacyjne i inne uzbrojenie terenu. Prace ziemne doprowadzić mogą do odstąpienia warstw wodonośnych lub zmniejszenia warstwy izolacyjnej, w efekcie czego może dojść do dotarcia wód infiltracyjnych do wodonośca. Sytuacja taka może wystąpić zwłaszcza w miejscach, gdzie wody gruntowe występują płytko. Głównymi zanieczyszczeniami zagrażającymi jakości wód

podziemnych są przede wszystkim węglowodory ropopochodne i metale ciężkie, pochodzące z zaplecza budowy i bazy budowlano - materiałowej.

Spodziewanym efektem realizacji Programu będzie: poprawa stanu wód Jeziora Ełk i rzeki Ełk, zagospodarowanie terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji, lepsze zagospodarowanie terenów zielonych.

Wszystkie zamierzenia określone w Programie mają na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochronę jakości wód podziemnych i racjonalizację ich wykorzystania, a więc w dalszej perspektywie skutki oddziaływania dadzą pozytywny i długotrwały efekt.

Oddziaływanie na powietrze

Oddziaływanie pozytywne wystąpi na etapie zrealizowania celów związanych z ochroną powietrza. Negatywne oddziaływanie na powietrze wiązać się będzie natomiast z fazą budowy. W fazie budowy nastąpi emisja zanieczyszczeń do powietrza zarówno zorganizowana jak i niezorganizowana. Spowodowana ona będzie pracą maszyn budowlanych i środków transportu emitujących zanieczyszczenia powstające ze spalania paliw w silnikach spalinowych (tlenki azotu, benzen, tlenek węgla, węglowodory alifatyczne i aromatyczne). Ponadto dojdzie do emisji pyłów podczas prac ziemnych i w czasie ruchu pojazdów po nawierzchniach nieutwardzonych, a także emisji węglowodorów podczas układania nawierzchni bitumicznych. Emisja tych zanieczyszczeń będzie miała charakter lokalny i ograniczony do dość krótkiego okresu czasu. Dlatego też nie będzie powodować znacznych uciążliwości i kumulacji w środowisku. W tym przypadku spodziewanym efektem jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Poprawa jakości powietrza nastąpi także w wyniku realizacji projektów związanych z termomodernizacją, zwiększeniem efektywności energetycznej, zastosowaniem odnawialnych źródeł energii (OZE), edukacją ekologiczną, poprawą jakości dróg. Realizacja ustaleń Programu wpłynie także na polepszenie jakości powietrza dzięki zwiększeniu udziału OZE, ograniczając w ten sposób zużycie energii z tradycyjnych źródeł.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Zakłada się, iż oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi wiązać się będzie z realizacją wszystkich planowanych działań na skutek fazy budowy. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, zdjęcia darniny, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, do zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. W fazie budowy dojdź może również do zanieczyszczenia środowiska glebowego substancjami niebezpiecznymi pochodzącymi z niewłaściwie prowadzonych prac budowlanych (np. wycieki płynów eksploatacyjnych z pojazdów i maszyn, niewłaściwe gromadzenie odpadów niebezpiecznych) lub zdarzeń drogowych z udziałem pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. Nie mniej jednak powyższe zdarzenia występują losowo i są trudne do przewidzenia, zarówno w zakresie częstości występowania, jak i zakresu oraz nasilenia potencjalnego, negatywnego oddziaływania. Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji zamierzeń inwestycyjnych docelowo przełoży się na poprawę stanu czystości gleb.

Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja ustaleń Programu przyczyni się do poprawy walorów krajobrazowych Miasta Ełk. Przede wszystkim dotyczy to terenów zdegradowanych, na których konieczna jest rewitalizacja. Realizacja założonych w Programie projektów przyczyni się bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności krajobrazu. Dodatkowo zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez pogłębienie wiedzy na temat zasobów przyrodniczych przyczyni się do coraz bardziej świadomego kształtowania krajobrazu, który ma spełniać funkcje nie tylko estetyczne ale również ekologiczne. Realizacja celów Programu nie będzie miała negatywnego wpływu na krajobraz.

Oddziaływanie na klimat

Na podstawie analizy można zauważyć, iż osiągnięcie niektórych celów, kierunków działań i zaproponowanych projektów będzie w sposób bezpośredni i pośredni pozytywnie oddziaływać na elementy klimatu. Pozytywne oddziaływanie na klimat będzie wynikać przede wszystkim z ograniczenia emisji pochodzącej z różnych źródeł i zwiększenie wykorzystania OZE, poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, zwiększenie efektywności energetycznej oświetlenia.

Oddziaływanie na klimat akustyczny

Tak jak w poprzednich wypadkach oddziaływanie na klimat akustyczny można analizować w dwóch fazach - w fazie budowy oraz w fazie eksploatacji omawianego obszaru. Wzmożony hałas emitowany będzie podczas budowy prowadzonej w ramach realizacji przedsięwzięć strategicznych, w szczególności odnoszących się do zadań związanych z budową, przebudową lub modernizacją infrastruktury technicznej. Hałas emitowany podczas prac budowlanych będzie miał charakter okresowy występujący jedynie do czasu zakończenia rozbudowy drogi. Związany będzie wyłącznie z pracą wykorzystywanych maszyn i urządzeń oraz ruchem pojazdów ciężarowych.

Rewitalizacja budynków, budowa dróg, poprawa zagospodarowania terenu i zagospodarowanie terenów zielonych przyczyni się do poprawy klimatu akustycznego w obszarze działania Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

Realizacja postanowień Programu, zakłada racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Można zatem zauważyć pozytywne oddziaływanie analizowanego dokumentu na zasoby naturalne przejawiające się w ograniczeniu presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac. Pozytywny wpływ będzie obserwowany także w wyniku identyfikacji obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacji, zagospodarowaniu i rewitalizacji. Prace budowlane związane z wykorzystaniem zasobów naturalnych powodują uszczuplenie tych zasobów. Natomiast oszczędna gospodarka surowcowa w czasie realizacji projektów umożliwi minimalizowanie oddziaływania na zasoby naturalne.

Oddziaływanie na zabytki

Pozytywny wpływ na zabytki będzie miała przebudowa i modernizacja dróg, rewitalizacja obiektów zabytkowych oraz rewitalizacja obszaru Śródmieścia, który stanowi cenny zabytkowo obszar Ełku. Przebudowa i modernizacja dróg spowoduje zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych. Należy tu zaznaczyć, iż pyły oraz drgania odgrywają rolę czynnika niszczącego elewacje i konstrukcję obiektów zabytkowych. Zagospodarowanie terenu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju również będzie miało pozytywny wpływ na zabytki.

Oddziaływanie na dobra materialne

Zakłada się, iż poprzez rewitalizację Obszaru "Śródmieścia" zwiększy się atrakcyjność niniejszego obszaru, cele i kierunki działań przyjęte w Programie wzmocnią i rozwiną społeczno-gospodarczo przedmiotowy obszar, zwiększą jego atrakcyjność oraz poprawią stan środowiska.

Oddziaływania bezpośrednie i pośrednie są związane przede wszystkim z budową i funkcjonowaniem danej inwestycji zarówno na etapie budowy, jak i późniejszej eksploatacji. W tym przypadku przewiduje się, iż jedynie na etapie budowy danych obiektów mogą wystąpić chwilowe negatywne oddziaływania, natomiast późniejsza eksploatacja będzie skutkować pozytywnym wpływem na wszystkie komponenty środowiska.

Planowane w Programie projekty mogą potencjalnie wykazywać efekty skumulowane, w momencie, gdy inwestycje nakładają się będą w czasie z innymi planowanymi na tym obszarze i w jego sąsiedztwie przedsięwzięciami. W razie nakładania się harmonogramów prac związanych z budową/modernizacją niektórych obiektów nie można wykluczyć oddziaływania skumulowanego na wszystkie komponenty środowiska. Zwiększy się emisja zanieczyszczeń powietrza w wyniku pracy sprzętu i maszyn w jednakowym czasie. Destabilizacji ulegnie klimat akustyczny, niektóre prace będą generować drgania i wibracje powierzchni ziemi, i wody. Będą to oddziaływania, które ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Analiza ustalonych w Programie celów i kierunków działań, projektów, założeń ma pozytywne, długoterminowe oddziaływanie na środowisko o stałych efektach. Brak znaczących negatywnych oddziaływań Programu na środowisko, należy uznać jako jej oczywisty walor w świetle specyfiki ocenianego dokumentu. Realizacja Programu wywoła pozytywne skutki dla środowiska, zwłaszcza sferze społecznej oraz zagospodarowania przestrzennego rewitalizowanego obszaru.

Przeprowadzona analiza dowodzi, iż projekt Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju.

11. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Realizacja każdego z celów i kierunków działań, wyznaczonych w ramach Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023, będzie w zróżnicowany sposób oddziaływała na poszczególne komponenty środowiska. Większość planowanych kierunków interwencji będzie skutkować podejmowaniem działań mogących wywołać oddziaływanie pozytywne lub neutralnie.

Analiza oddziaływań głównych kierunków działań wykazała, że potencjalnie największe negatywne skutki w środowisku przyrodniczym pojawić się mogą w związku z realizacją zamierzeń związanych z rozwojem infrastruktury drogowej, energetycznej, budowami.

Zapobieganie negatywnemu wpływowi na środowisko planowanych strategicznych przedsięwzięć powinno odbywać się zawsze już na etapie planowania danego przedsięwzięcia. Ograniczanie wpływu jest tak samo istotne na etapie realizacji celu (zabiegi minimalizujące na etapie budowy, modernizacji), jak i w trakcie eksploatacji inwestycji (np. użytkowania drogi, budynku). Należy wziąć pod uwagę, iż problemy z inwestycjami mogą zaistnieć na obszarach chronionych lub np.: w sąsiedztwie pomnika przyrody. Rozwiązanie tych problemów będzie wymagało dużego wysiłku i niejednokrotnie poniesienia kosztów. W świetle uregulowań prawnych konflikty te można rozwiązać na trzy sposoby:

- Podjęcie działań minimalizujących i/lub kompensacyjnych,
- Zmianę lokalizacji inwestycji, omijając tereny chronione/obiekt chroniony,
- Rezygnację z inwestycji.

Wszystkie te rozwiązania są trudne w realizacji. Najmniej korzystną sytuacją okazuje się zawsze rozwiązanie trzecie, które jest rozwiązaniem ostatecznym. Rezygnacja powoduje brak rozwiązania ważnych problemów lokalnych społeczności, a w efekcie doprowadza do wykształcenia postaw niechętnych ochronie przyrody.

Zgodnie z art. 75 ust. 3 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, kompensacja przyrodnicza powinna być realizowana w sytuacji, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa. W odniesieniu do analizowanego dokumentu taka sytuacja nie występuje. Wobec powyższego nie wystąpi potrzeba przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

W ramach Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 nie planuje się projektów, które w znaczący sposób negatywnie oddziaływałyby na środowisko. Cele, kierunki działań i projekty określone w Programie będą miały pozytywny lub w części neutralny wpływ na środowisko. Tylko nieliczne elementy planowanych projektów mogą w nieznacznym stopniu wpływać negatywnie na niektóre elementy środowiska.

Do przedsięwzięć planowanych w ramach Programu, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w

zakresie: remontów, budowy i rewitalizacji na etapie ich realizacji. Oddziaływania negatywne będą miały charakter odwracany i krótkoterminowy.

W celu minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko rekomenduje się następujące działania minimalizujące:

- odpowiednia lokalizacja i wariantowanie przedsięwzięć,
- lokalizacja inwestycji umożliwiająca dotrzymanie standardów akustycznych,
- prowadzenie prac budowlanych w godzinach dziennych,
- stosowanie sprzętu w dobrym stanie technicznym, eliminowanie bezproduktywnej pracy sprzętu na biegu jałowym,
- prowadzenie prac i tworzenie obszaru zabudowy z uwzględnieniem minimalizacji zajęcia terenu,
- odpowiednia gospodarka odpadami na placu budowy, stosowanie sorbentów na wypadek wycieków substancji niebezpiecznych,
- dostosowanie terminu prowadzonych prac budowlanych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt (ptaków, płazów i nietoperzy), lub stworzenie siedlisk zastępczych na terenach wrażliwych na tego typu prace,
- umożliwienie przejścia dla poszczególnych grup zwierząt,
- wykorzystać zabezpieczoną w czasie budowy wierzchnią warstwę gleby.
- stosowanie sprawnych technicznie pojazdów w celu zminimalizowania ryzyka zanieczyszczenia powierzchni ziemi,
- ograniczać w miarę możliwości hałas,
- maksymalne ograniczenie wycinki drzew i krzewów,
- stosowanie do obsiewania terenów przekształconych wyłącznie mieszanki roślin gatunków rodzimych,
- zabezpieczenie drzew w przypadku prowadzenia prac budowlanych w bezpośrednim ich sąsiedztwie oraz w miarę możliwości prowadzenie prac ziemnych ręcznie w obrębie systemu korzeniowego,
- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów w obrębie inwestowanych/nowo zagospodarowanych obszarów,
- prowadzenie prac termomodernizacyjnych poza sezonem lęgowym zwierząt (szczególnie nietoperzy),
- prowadzenie prac budowlanych z dbałością o wartości zabytkowe obiektów w konsultacji z konserwatorem zabytków,
- sprawne egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych,
- zabezpieczenie terenu przed ewentualnym skażeniem środowiska w wyniku potencjalnych wycieków z maszyn, sprzętu budowlanego,
- utrzymanie porządku na terenach nowo zagospodarowanych,
- analiza lokalizacji nowych elementów zagospodarowania pod względem wpływu na krajobraz i wybór miejsc, w których inwestycje nie zakłócą istotnie aktualnych walorów krajobrazowych,
- wkomponowywanie nowych elementów z poszanowaniem walorów krajobrazowych.

Podczas prac budowlanych należy zobowiązać wykonawcę do posiadania środków chemicznych zapewniających neutralizację ewentualnych wycieków z maszyn budowlanych w sytuacji wystąpienia awarii urządzeń pracujących na terenie budowy, tak by nie powodować emisji zanieczyszczeń do gruntu. Należy zorganizować plac budowy w ten sposób, aby uniemożliwić wystąpienie niekontrolowanych skażeń gleby. Miejsca gromadzenia materiałów do budowy, bazy sprzętu i zaplecze budowlane należy przygotować w sposób zabezpieczający wody płynące, ujęcia wód oraz grunt przed skażeniem. Sprzęt budowlany poruszający się po placu budowy i na drogach dojazdowych powinien mieć ustalone trasy przejazdu i organizację ruchu.

W fazie budowy będą powstawać odpady socjalno-bytowe wytwarzane przez pracowników firmy wykonawczej. Wykonawca robót budowlanych ma obowiązek zapewnić prawidłowy sposób gospodarowania odpadami powstałymi na etapie realizacji inwestycji, zgodnie z postanowieniami Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 ze zm.). Ścieki socjalno-bytowe wytwarzane przez pracowników firmy wykonawczej powinny być odprowadzane do istniejącej

kanalizacji lub magazynowane w szczelnym zbiorniku bezodpornym, a następnie wozem asenizacyjnym wywiezione na oczyszczalnię ścieków.

Na etapie przygotowania inwestycji, bardzo ważną rolę odgrywać będą oceny oddziaływania na środowisko, które należy prowadzić dla przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska. Na podstawie tej oceny wydawane będą decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.

Mając na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnego oddziaływania na środowisko związanego z termomodernizacją budynków, należy ją prowadzić przy dostosowaniu terminów i sposobów wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych do okresów lęgów, rozrodu i hibernacji, ale także przy wspomaganiu rozmnażania się gatunku na stanowiskach naturalnych, i edukacji społeczeństwa oraz właściwych służb w zakresie rozpoznawania gatunków chronionych, i sposobów ich ochrony. Wobec powyższego wskazana jest dokładna analiza poszczególnych przypadków planowanych termomodernizacji i weryfikacja miejsc lęgowych ptaków (inventaryzacja ornitologiczna) oraz schronień nietoperzy. Przy planowanych pracach wskazana jest również konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa.

Mając na uwadze zawartość i stopień szczegółowości Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023, z punktu widzenia przygotowanej prognozy, zaleca się w pracach wdrożeniowych wykorzystywać następujące rekomendacje:

- rekomendacje kierunkowe (ramowe mogące mieć zastosowanie horyzontalne w całym Programie)
- rekomendacje kierunkowe (dotyczące zasad projektowania i podejmowania decyzji planistycznych) dostosowane do charakteru projektów zapisanych w Programie

Niniejsze rekomendacje mają na celu:

- zwiększenie pozytywnego oddziaływania na środowisko, które będzie wynikiem wdrożenia Programu,
- wzmacnianie praktycznego sposobu wykorzystania w Programie zasad zrównoważonego rozwoju,
- maksymalizację skutków środowiskowych wynikających z wdrożenia Programu,
- konieczność stosowania rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji Programu,
- zapobieganie zagrożeniom i wdrażanie rozwiązań prośrodowiskowych.

Rekomendacje kierunkowe:

Zaleca się przestrzeganie w lokalizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych następujących zasad:

- otwarte tereny zielone i wody stanowią zielono-niebieską infrastrukturę miasta, a nie rezerwę inwestycyjną,
- w pierwszej kolejności należy korzystać z tereny uprzednio zagospodarowanych jako tereny inwestycyjne,
- zabudowa na terenach nowo zajmowanych powinna być zwarta, a teren zagospodarowywany oszczędnie,
- należy wnikliwie analizować potencjalne zagrożenia środowiskowe, jakie mogą ujawnić się na etapie inwestycji,
- należy prowadzić dialog społeczny, aby uniknąć konfliktów na tle planowanych i realizowanych projektów,
- należy preferować w ramach rewitalizacji działania zwiększające powierzchnie biologicznie czynne i pokryte roślinnością krzewiastą i drzewami, oraz wykorzystanie wód opadowych.

Rekomendacje projektowe:

- należy zabezpieczyć zasoby środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności środowiska miejskiego,
- należy zachować sposobów użytkowania terenów istotnych dla ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz systemów przewietrzania miasta,
- zaleca się preferowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ukierunkowanych na ograniczanie emisji oraz ograniczanie energochłonności obiektów budowlanych,
- należy planować politykę przestrzenną miasta z uwzględnieniem projektów rewitalizacji,
- zaleca się tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju funkcji gospodarczych z uwzględnieniem priorytetów rozwojowych i kreowanie wielofunkcyjnych struktur przestrzennych przy zastosowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

12. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Program Rewitalizacji Etku na lata 2016-2023 przedstawia cele i działania do wykonania w terminie do 2023 roku. Planowane efekty Programu będą związane z poprawą jakości życia mieszkańców, ich społeczną i zawodową aktywizacją, poprawą efektywności energetycznej użytkowanych budynków, rozwojem przedsiębiorczości, rozwojem systemu wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych, podniesieniem dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych, zmniejszeniem liczby osób uzależnionych, poprawa sytuacji w rodzinach, poprawa bezpieczeństwa, podniesieniem dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych, zmniejszeniem liczby osób uzależnionych, poprawą sytuacji w rodzinach, poprawą bezpieczeństwa, podniesieniem poziomu aktywności i integracji społecznej, zwiększeniem aktywności organizacji pozarządowych, poprawą warunków mieszkaniowych i zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej dla ludzi młodych, nadaniem nowych funkcji (społecznych, kulturalnych, gospodarczych itp.) budynkom i terenom zrewitalizowanym, ochroną i wykorzystaniem walorów kulturowych, w tym obiektów zabytkowych, wykreowaniem otwartych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych integrujących różne grupy społeczne i wiekowe, poszerzeniem oferty turystycznej i sportowo-rekreacyjnej poprzez modernizację i budowę odpowiedniej infrastruktury, stworzeniem/rozwojem produktów turystycznych, rozwojem instytucji kultury, poprawą jakości infrastruktury komunikacyjnej, usprawnieniem organizacji ruchu, wzrostem prestiżu śródmieścia, poprawą estetyki Miasta, poprawą stanu środowiska naturalnego (głównie poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków i likwidację niskich źródeł emisji zanieczyszczeń oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych).

Wyznaczone cele są spójne z dokumentami wyższych szczebli, zawierają pełen zakres informacji na temat aktualnego stanu środowiska naturalnego w Etku, przedziały czasowe wykonania poszczególnych inwestycji oraz nakłady, dlatego zrezygnowano z przedstawienia rozwiązań alternatywnych do zaproponowanych.

Zadania inwestycyjne planowane w ramach Programu wpłyną neutralnie bądź pozytywnie na środowisko, natomiast biorąc pod uwagę ludność jako element środowiska stwierdza się, że wszystkie cele i projekty w dużym stopniu wpłyną pozytywnie na ludzi.

Mając na uwadze powyższe trudno wskazywać rozwiązania alternatywne. Program jest autorską koncepcją przebudowy i rewitalizacji społecznej i przestrzennej centrum Ełku. Jest to koncepcja spójna i całościowa, której poszczególne elementy łączą się ściśle z innymi, pozwalając osiągnąć oczekiwany efekt. Poszukiwanie rozwiązań alternatywnych byłoby kwestionowaniem całej, kompleksowej wizji przebudowy, rozwoju i ożywienia rewitalizowanego obszaru.

Wobec powyższego o rozwiązaniach alternatywnych nie można mówić w kontekście ogólnej koncepcji rewitalizacji ale jedynie w kontekście alternatywnych rozwiązań, pojawiających się w późniejszym etapie wdrażania Programu, takich jak:

- zmiana lokalizacji planowanych inwestycji,
- wybór innych budynków, które mają zostać termomodernizowane,
- zmiana kolejności działań wynikająca z nakładania się prac czy też z zachwiania harmonogramu robót lub też inne czynniki, które w chwili obecnej trudno określić,
- inna koncepcja dla zagospodarowania terenów zielonych i nieużytków,
- wybór innych rozwiązań technicznych, materiałów budowlanych, bardziej ekologicznych.

Podstawowym problemem w dokonywanej ocenie oddziaływania analizowanego dokumentu jest stosunkowo duży poziom ogólności analizowanego dokumentu, w szczególności jeśli chodzi o cele, kierunki działań oraz opis projektów. Jednak należy dodać, iż brak szczegółowości jest dość typową cechą tego typu opracowań. Ogólny charakter zapisów, zwłaszcza dotyczących projektów umożliwił w niektórych przypadkach tylko pobieżną prognozę możliwych oddziaływań. Proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Programu mają pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego, jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, jak wyżej wspomniano, dokumenty te mają charakter strategiczny, na wysokim stopniu ogólności, w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy np. budowie nowych dróg, należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. W przypadku wszystkich przedsięwzięć, rozwiązania alternatywne, winny być przeanalizowane na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.).

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w Programie mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji drogowych, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy. Zgodnie z opinią Komisji Europejskiej warianty alternatywne odnoszą się wyłącznie do projektowanych przedsięwzięć, które ze swojej strony mogą być wariantowane w wyżej wymieniony sposób. Dokumenty strategiczne, o dużym stopniu ogólności nie mogą i nie powinny podlegać tak dalece idącemu wariantowaniu. Nie powinno się też poddawać ocenie wariantów tych inwestycji, dla których nie zidentyfikowano negatywnych oddziaływań.

13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023, została opracowana zgodnie z wytycznymi ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.) i stanowi element postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze.

Prognoza dotyczy następujących zagadnień, będących treścią analizowanego Programu: analizy i oceny środowiska przyrodniczego oraz problemów jego ochrony, identyfikacji, i charakterystyki przewidywanych znaczących oddziaływań, i ustaleń zawartych w Programie.

Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu sprawdzenie stopnia uwzględnienia, w tym projekcie celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych w innych dokumentach strategicznych i programowych na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Porównanie zapisów dokumentów strategicznych wyższego rzędu z przedmiotowym Programem wskazuje, dużą zgodność głównych celów i kierunków działań. Nie stwierdzono celów sprzecznych i wykluczających się.

Prognoza jako punkt wyjścia do kolejnych analiz, opisuje istniejący stan środowiska Ełku oraz problemy związane z jego zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym. W analizowanym Programie, cele zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska naturalnego, uwarunkowań społeczno-gospodarczych rewitalizowanego obszaru oraz prognozowanych zmian w oparciu o obowiązujące przepisy oraz nowe wymagania prawne, a także cele dokumentów strategicznych wyższego szczebla, oraz planów i programów powiatowych i gminnych.

Celem głównym przedmiotowego Programu jest:

**REWITALIZACJA ŚRÓDMIEŚCIA EŁKU - ZAKTYWIZOWANIE SPOŁECZNE,
GOSPODARCZE I INFRASTRUKTURALNE OBSZARU ZAGROŻONEGO MARGINALIZACJĄ
I SILNIEJSZE WŁĄCZENIE GO W PROCESY ROZWOJOWE**

Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 wyznacza sześć celów szczegółowych:

Cel 1 - Zwiększenie zatrudnienia i przedsiębiorczości,

Cel 2 - Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych,

Cel 3 - Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych,

Cel 4 - Podniesienie społecznej i gospodarczej atrakcyjności przestrzeni publicznych,

Cel 5 - Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i kulturalnego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwa kulturowego,

Cel 6 - Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Zwiększenie efektywności energetycznej.

Analizie i ocenie poddano również przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko. W wyniku analizy stwierdzono, iż wśród celów, kierunków działań i projektów ujętych w Programie nie ma przedsięwzięć i projektów mogących powodować większe zagrożenie dla środowiska, gdyż suma korzyści z realizacji działań przekracza potencjalne zagrożenie.

Podsumowując, można stwierdzić, iż zdecydowana większość zaproponowanych celów i działań będzie miała dodatni wpływ na środowisko i ludzi. Zakładając, że zostaną one wcielone w życie, powinny wpłynąć na zwiększenie tempa zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Ełku.

14. SPIS TABEL

TABELA 1. CELE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ OKREŚLONE W PROGRAMIE REWITALIZACJI ELKU NA LATA 2016-2023.....	12
TABELA 2. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU.....	54
TABELA 3. OBSZAR „ŚRÓDMIEŚCIE” WYZNACZONY DO REWITALIZACJI – LICZBA MIESZKAŃCÓW I POWIERZCHNIA.	62
TABELA 4. WYNIKI BADAŃ ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2014 R.	65
TABELA 5. WYNIKI POMIARÓW POZIOMU DŁUGOOKRESOWEGO.....	69
TABELA 6. WYNIKI POMIARÓW POZIOMU KRÓTKOOKRESOWEGO (DOBOWEGO).	70
TABELA 7. ILOŚĆ ODPADÓW ODEBRANYCH OD MIESZKAŃCÓW MIASTA ELK W LATACH 2012-2014.....	78
TABELA 8. WYNIKI POMIARU PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO NA TERENIE MIASTA ELK W ROKU 2011.....	79
TABELA 9. ZAKAZY I NAKAZY ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM INNYCH NIŻ NATURA 2000 FORM OCHRONY PRZYRODY.	82
TABELA 10. ANALIZA PRZEWDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO PLANOWANYCH PROJEKTÓW W RAMACH PROGRAMU.	88
TABELA 11. ANALIZA PRZEWDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	95

15. SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. OSI - OBSZARY WYMAGAJĄCE RESTRUKTURYZACJI I REWITALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO MAZURSKIM.....	9
RYSUNEK 2. OBSZARY PRIORYTETOWE STRATEGII „EUROPA 2020”.....	15
RYSUNEK 3. POŁOŻENIE MIASTA ELK NA TLE POWIATU ELCKIEGO.....	61
RYSUNEK 4. OBSZAR „ŚRÓDMIEŚCIE” WYZNACZONY DO REWITALIZACJI.....	63
RYSUNEK 5. OBSZAR ŚRÓDMIEŚCIA W MIEŚCIE ELK WYZNACZONY DO REWITALIZACJI.....	64
RYSUNEK 6. POŁOŻENIE OBSZARÓW CHRONIONEGO KRAJOBRAZU POJEZIERZA ELCKIEGO NA TERENIE MIASTA ELK.....	73
RYSUNEK 7. POŁOŻENIE POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE MIASTA ELK.....	75
RYSUNEK 8. PRZEBIEG KORYTARZY EKOLOGICZNYCH NA TERENIE MIASTA ELK.....	83

16. SPIS LITERATURY

1. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
2. „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju”,
3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK),
4. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016,
5. II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku),
6. Strategia Rozwoju Kraju 2020,
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
8. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.,
9. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku,

10. Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa warmińsko - mazurskiego do roku 2025,
11. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014 - 2020,
12. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018,
13. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego,
14. Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2011 - 2016,
15. Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
16. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ełku do roku 2020,
17. Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji Emisji CO₂ do 2020 roku,
18. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy na lata 2013-2022,
19. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku. Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku,
20. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego w 2012 roku,
21. Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2013-2015,
22. Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2013,
23. Ocena jakości jezior badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku,
24. Ocena jakości rzek badanych w 2012 roku, Delegatura w Giżycku,
25. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego w 2010 roku,
26. Stan akustyczny środowiska miasta Ełk w świetle badań monitoringowych hałasu komunikacyjnego w 2011 roku,
27. Uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
28. 38. Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
29. Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanej Strategii Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025,
30. Prognoza Oddziaływania na Środowisko Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełk na lata 2010-2013,
31. Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ełku,

32. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 3 lipca 2015 r.,
33. UCHWAŁA Nr 217 RADY MINISTRÓW z dnia 24 grudnia 2010 r. w sprawie „Krajowego planu gospodarki odpadami 2014” (M.P. z 2010 r. Nr 101, poz. 1183),
34. Prognoza Oddziaływania Na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025,
35. Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „PROGRAMU INTERWENCJI SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W CELU ZMIANY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I INTEGRACJI OBSZARU FUNKCJONALNEGO SUBREGIONU EGO POŁOŻONEGO WE WSCHODNIEJ CZĘŚCI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO” „PRO EGO 2014-2020”,
36. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku, Opracowanie WIOŚ w Olsztynie, 2015 r. ,
37. Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2014-2017, sierpień 2014 r.,
38. Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna" za rok 2014, Związek Międzygminny Gospodarka Komunalna, Ełk, kwiecień 2015 r. ,
39. Pomiary poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przeprowadzone w roku 2012, WIOŚ Olsztyn 2013 r. ,
40. Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023.

17. ZASOBY INTRNETOWE

1. Strona Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl,
2. Strona Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie www.wios.olsztyn.pl,
3. Strona Natura 2000 www.natura2000.gdos.gov.pl,
4. www.wszwolsztyn.wp.mil.pl,
5. www.gawart.elk.pl,
6. www.geoserwis.gdos.gov.pl,
7. www.ospwlorzysz.wp.mil.pl,
8. www.gddkia.gov.pl,
9. www.elk.pl,
10. <http://www.czystyelk.pl/wykaz-podmiot%C3%B3w-odbieraj%C4%85cych-odpady-komunalne-od-w%C5%82a%C5%9Bcicieli-nieruchomo%C5%9Bci-na-terenie-gminy-miasta>,
11. <http://www.czystyelk.pl/miejsce-zagospodarowania-odpad%C3%B3w-przez-podmioty-odbieraj%C4%85ce-odpady-komunalne-od-w%C5%82a%C5%9Bcicieli>,
12. <http://www.czystyelk.pl/punkty-zbi%C3%B3rki-odpad%C3%B3w-selektywnych>,

13. <http://www.czystyelk.pl/punkty-zbi%C3%B3rki-odpad%C3%B3w-selektywnych>,
14. <http://www.wuoz.olsztyn.pl/953-menu/rejestr-i-ewidencja-zabytkow.html>.